T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK EDEBİYATI PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MÜZEHHER VÂ-NÛ'NUN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ

SİNEM ŞAHİN
20723008

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. DİDEM ARDALI BÜYÜKARMAN

2023

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK EDEBİYATI PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MÜZEHHER VÂ-NÛ'NUN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ

SİNEM ŞAHİN
20723008
ORCID NO: 0000-0001-9990-8569

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. DİDEM ARDALI BÜYÜKARMAN

EKİM 2023

Sinem ŞAHİN tarafından hazırlanan "Müzehher Vâ-Nû'nun Hayatı, Sanatı ve Eserleri" başlıklı çalışma, **12/10/2023** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda [oybirliği] ile başarılı bulunmuş ve jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Türk Edebiyatı Programında **YÜKSEK LİSANS** tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman	**İmza**
Doç. Dr. Didem ARDALI BÜYÜKARMAN	……

Jüri Üyeleri	**İmza**
Prof. Dr. Seval ŞAHİN	……
Prof. Dr. Yakup ÇELİK	……

ÖZET

MÜZEHHER VÂ-NÛ'NUN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ

Edebiyat tarihi çalışmaları, bir toplumun yazarlarının, şairlerinin ve üretilen edebi metinlerin incelendiği, sanatsal metinlerin bilimsel bir yöntemle sunulduğu; toplumun edebi kimliğinin zaman içerisindeki dönüşümünün gösterildiği çalışmalardır. Bu nedenle bu çalışmalarda her edebi akıma, her türe, her yazara, her esere yaklaşım elzemdir. Türk edebiyatı tarihi üzerine özellikle Tanzimat Dönemi'nden bu yana yapılan çalışmalar incelendiğinde kadın yazarların ve şairlerin çalışmalara dahil edilme oranlarının çok düşük olduğu görülmektedir. Kendisine yer bulamayan bu kadın yazarlardan bir tanesi de Müzehher Vâ-Nû'dur. Bu çalışmanın amacı, Nihal Karamağaralı müstearıyla eserlerini neşretmiş olan yazar Müzehher Vâ-Nû'nun edebiyat tarihlerinde kendilerine yer bulamamış yaşamına ve çalışmalarına ışık tutmaktır. Bu çalışma yürütülürken Müzehher Vâ-Nû üzerinden kadın yazar görünürlüğü ve objektif tarihi yazımının önemi üzerinde durulmuştur.

Müzehher Vâ-Nû'nun, kendisine edebiyat tarihi çalışmalarında yer bulamaması sebebiyle onun yaşamı ve eserlerine dair malumata ulaşmak için büyük oranda kitap dışı kaynaklara başvurulmuştur. Yaşamı için röportajlar, mektuplar, söyleşiler kullanılırken eserleri için gazete ve dergi arşivleri taranmıştır. Yapılan araştırma sonucu yaklaşık 99 yıl yaşamış olan Müzehher Vâ-Nû'nun ömrünün 50 yılında Nihal Karamağaralı müstearıyla eserlerini neşrettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma kapsamında yapılan araştırmada ulaşılan bulgular neticesinde Müzehher Vâ-Nû'nun hayat hikayesi oluşturulmuş, bulunan eserleri türlerine ve biçimlerine göre tasnif edilmiş, sosyo-ekonomik koşullarının eserlerine etkisi tartışılmış ve kadın polisiye yazarı kimliği üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Nihal Karamağaralı, Müzehher Vâ-Nû, polisiye edebiyat, feminist edebiyat eleştirisi.

ABSTRACT

LIFE, ART AND WORKS OF MÜZEHHER VÂ-NÛ

Literary history studies are studies in which the writers, poets and literary texts of a society are analysed, artistic texts are presented with a scientific method and the transformation of the literary identity of the society over time is shown. For this reason, it is necessary to approach every literary movement, every genre, every author and every work in these studies. When the studies on the history of Turkish literature, especially since the Tanzimat period, are analysed, it is seen that the rate of inclusion of women writers and poets is meagre. One of these women writers who could not find a place for herself is Müzehher Vâ-Nû. This study aims to shed light on the life and works of Müzehher Vâ-Nû, who published her works under the pseudonym Nihal Karamağaralı, which did not find a place in literary histories. While conducting this study, the visibility of women writers and the importance of objective historiography were emphasised through Müzehher Vâ-Nû.

Due to the fact that Müzehher Vâ-Nû could not find a place for herself in the works of literary history, non-book sources were largely used to obtain information about her life and works. While interviews, letters and interviews were used for her life, newspaper and magazine archives were scanned for her works. As a result of the research, it was concluded that Müzehher Vâ-Nû, who lived for approximately 99 years, published her works under the pseudonym Nihal Karamağaralı for 50 years of her life. As a result of the findings of the research conducted within the scope of this study, Müzehher Vâ-Nû 's life story was formed, her works were classified according to their genres and forms, the effects of socio-economic conditions on her works were discussed and her identity as a female crime fiction author was emphasised.

Keywords: Nihal Karamağaralı, Müzehher Vâ-Nû, crime fiction, feminist literature criticism.

ÖN SÖZ

Müzehher Hanım'ın hayatını çalışırken, bu topraklarda yaşamış ve 19 yy.'den beri yazarlık gibi bir muğlaka kendini bırakmış kadınların "kadın hayal gücünün dişi anakarasında" buluşmuş tüm kadınları hayal ettim. Ve bu anakaraya ulaşmanın mümkün olup olmadığını; feminist poetikanın çizilmesinin mümkünatı üzerine düşündüm durdum. Yaklaşık 20 yıldır kadınlar tarafından yürütülen akademik çalışmalar; alınan yol ve hız düşünüldüğünde 'kara göründü' demek çok da yanlış olmaz. Bu çalışma ile Müzehher Hanım'ın adadaki belirsiz siluetinin de cisimleştiğine inanıyorum.

Bu çalışma ile tanıklıkları yazar kimliğinin ötesine geçmiş bir kadın olan Müzehher Vâ-Nû'nun eserlerinin gün yüzüne çıkıp polisiyelerinin hak ettiği değeri görmesi hedeflenmiştir. Üniversiteye ilk adım attığım günden beri tüm zor zamanlarımda beni yüreklendirip ayağa kalkmamı sağlayan, her daim örnek aldığım saygıdeğer hocam Doç. Dr. Didem Ardalı Büyükarman'a bu çalışmayı yürütmeme vesile olduğu için minnettar olduğumu belirtmek isterim.

Bu tez çalışması kapsamında Müzehher Vâ-Nû'nun hayat hikayesini oluştururken yaptıkları katkılardan dolayı Avrupa Yakası Mezarlıklar Şube Müdürlüğüne, Nazım Hikmet Kültür ve Sanat Vakfı'na ve Milli Kütüphane Mikrofilm Birimi'ne teşekkür ederim. Bu dedektifvari araştırma sürecinin büyük bir kısmını geçirdiğim Milli Kütüphane ve Beyazıt Devlet Kütüphanesi Gazete Arşivi departmanlarında desteklerini esirgemeyen kütüphane emekçilerine; Ünal Çelik, Zeynep Azamat, Vedat Bulat ve Ahmet Parto'ya sabırla yardım etmelerinden dolayı teşekkür ederim.

Üç yıldır tüm zorlukları beraber göğüsleyip, birlikte ağlayıp birlikte güldüğümüz Ceren Gündüzoğlu ve Sümeyya Arıcan'a teşekkür ederim. Mesafeler büyüse de desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen Eylem Karaca'ya; mesai arkadaşlarım Serap Avcı, Oya Yücel ve Seher Zoroğlu'na; Alex Chandler ve Jarne Nonneman'a çok teşekkür ederim. Son bir yılda her zorlandığımda elini omzumda hissettiğim yol arkadaşım Berzan Toprak'a teşekkür ederim.

Her daim onurlu yaşamlarıyla bana yol gösteren canım annem Rukiye Şahin ve babam Ahmet Şahin'e, her düştüğünde kaldırmam gerekirken her düştüğümde kaldıran kız kardeşim Simge Şahin'e teşekkür ederim.

Virginia Woolf "Tarih anlatısının çoğunda anonim diye anılan aslında bir kadındı." der. Kişisel tarihimde adları her daim aklımda ve kalbimde olan tüm kadınlara teşekkür ederim.

Sinem ŞAHİN

Ekim, 2023; Berlin

İÇİNDEKİLER

ÖZET iii
ABSTRACT iv
ÖN SÖZ v
1. GİRİŞ 1
2. MÜZEHHER VÂ-NÛ'NUN HAYATI 6
2.1. Nüfus Kayıt ve Arşiv Bilgileri 6
2.2. Ailesi 6
2.3. Çocukluğu 9
2.4. Evlilikleri 12
2.5. Eğitimi 19
2.6. İş Hayatı 20
2.7. Son Yılları ve Vefatı 21
3. EDEBİ KİŞİLİĞİ 22
3.1. Çevirmenliği 24
3.2. Hikayeciliği 25
3.3. Oyun Yazarlığı 26
3.4. Romancılığı 27
3.5. Karikatür yazarlığı 28
4. ESERLERİ 30
4.1. Yayımlanmış Romanları 30
4.1.1. Kim Zehirliyor Bunları? (1944) 30
4.1.2. Esrarengiz Çorap (1962) 31
4.1.3. Uğursuz Fotoğraf (1962) 34
4.1.4. Korkusuz Murat (1966) 36
4.1.5. Bir Dönemin Tanıklığı (1987) 39
4.2. Yayımlanmamış Romanları 40
4.2.1. Yılmaz Ali'nin tamamlanmamış 5. romanı: Aşkın Oyuncağı (1944) 40
4.2.2. Büyük Bir Aşk (1946) 41
4.2.3. Ateşle Oyun (1947) 44
4.2.4. Karanlık Yol (1948) 47
4.2.5. Çerçeve Dışı (1950) 50
4.2.6. Bir Lodos Gecesi (1952) 53
4.2.7. İki Ateş Arasında (1952) 54
4.2.8. Güler G. ve Anberbu Dörtlemesi 57
4.2.8.1. Ummadık Taş Baş Yarar (1952) 57
4.2.8.2. Yedi Sigara (1953) 59
4.2.8.3. Hacı Kurye (1955) 62
4.2.8.4. Perçemli Adam (1956) 64
4.2.9. Konsolosun Karısı (1954) 66
4.2.10. Bir Perde Kapandı (1957) 69
4.2.11. Üçüncü Alev (1958) 71
4.2.12. Kök Salmış Ağaçlar (1969) 72

4.3. Hikayeleri 75
4.4. Oyunları 80
4.4.1. Casuslar 80
4.4.2. Kibar Hırsız 82
4.4.3. Kapının Ardında (Lodoslu Ada) 85
4.4.4. Mirasçılar (Borsası) 88
4.5. Karikatürleri: Atom Çocuk 91
4.6. Tercüme Eserleri 97
4.6.1. Yayımlanmış Tercüme Eserleri 97
4.6.2. Yayımlanmamış Tercüme Eserleri 97
5. SONUÇ 99
KAYNAKÇA 102
EKLER 106

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1:İstatistiklerle Kadın Yazarlar 4
Tablo 2. Nihal Karamağaralı hikayeleri 76

KISALTMALAR LİSTESİ

NHKSV	: Nazım Hikmet Kültür ve Sanat Vakfı
STR	: Sözlü Tarih Röportajı
TİP	: Türkiye İşçi Partisi

1. GİRİŞ

Kadınların edebi yazın ile olan ilişkisi tarih boyunca değişim göstermiştir. Kalemin- yaygın olarak- erkeğin elindeki bir otorite aracı olarak biçimlenişi, kurmaca yazının ataerkil düzenin devamlılığını sağlayan bir misyona sahip olmasını da beraberinde getirmiştir. Kadınlar bu tabloda evliliğe hazırlanan okuyucular olarak romanlardan destek alır pozisyondadır-yani edilgendir. Ana akım edebi kanonu oluşturan romanlardaki melek ve canavar kadınlardan ders çıkarmak, okuyucu kadınlar için belirlenmiş amaçtır. Kadın yazarların edebi sahnede görünürlüğü -varlığı değil görünürlüğü- ise erkeklerden çok daha geç döneme tekabül eder. Kurmaca yazın alanında görünür olan üretimin, cinsiyetlendirilmiş ve bir o kadar da sınıfsal olan öznelliğinden sıyrılması zaman alacaktır. Kadının duygu ve düşün dünyasını temsil etmeyen erkek imgelerinden sıyrılmış yeni bir dilin inşası, kadın poetikasının kurulması yönünde ilk ve önemli adımları temsil eder. Bu anlamda metne hapsedilmiş kadından yazar kadına geçiş meşakkatli bir yolculuk olacaktır.

Kadın yazarların kendi kimlik ve benlikleriyle edebi sahnede yer alışı kadın edebi geleneğinin oluşmasında ilk adımdır ve kadınların mücadeleleri sonucu gerçekleşmiştir. Bir sonraki adım ise bu kadın yazarların hayatını ve eserlerini derlemek, onları gün yüzüne çıkarmak, böylelikle bu eserlerle ortaya çıkış koşulları arasında bağ kurmaktır. Kadın yazarlar ilk andan itibaren imgelerinin, kurgularının farklılıkları ile eleştirilmiştir. Bu eleştiriler tarih boyunca şekillenmiş erkek hayal gücünün ölçütleri göz önüne alınarak yapılan değerlendirmelerdir. Kadın yazarların eserleri erkek eleştirmenler tarafından başka bir cinsiyetçi perspektifle ele alındığında ikinci kez boşa düşürülmüş olur. Edebiyat tarihi çalışmaları incelendiğinde, kitaplarda zaten az sayıda olan kadın yazarlar ile ilgili maddelerin yüzeysel ve sınırlı olduğu da görülmektedir. Halbuki etraflı bir eleştirinin gerçekleştirilebilmesi bu kadınların yaşamlarına, eğitimlerine, eserlerine bütünlüklü bir bakışla mümkündür. Bu anlamda var olan kadın yazarların hayatlarının ve eserlerinin, feminist bir gözle tekrar tahlil süzgecinden geçmesi geleneği kurmak için elzemdir.

Diğer bir aşama ise kanon dışı kalmış kadın yazarları gün yüzüne çıkarmaktır. Bugün edebiyat tarihleri incelendiğinde kadın yazar sayısının kısıtlılığı çok belirgindir.

Türk edebiyatı tarihi çalışmaları ve antolojiler incelendiğinde de kadın yazarlar açısından benzer bir istatistik karşımıza çıkar. Bu 'yokluğun' sebepleri arasında tefrika eserler üzerine geniş kapsamlı bir çalışma yapılmamış olması, müstear kullanımı, var olan kadın yazarların 'kanonun' eril edebi kıstaslarını karşılamaması sayılabilir. Fakat yapılan her edebi kazıda onlarca eser gün yüzüne çıkmaktadır. Bu yoğunluk belki de edebiyat tarihi dönemlendirmelerini etkileyecek büyük bir külliyata ulaşılabileceğine işarettir.

Edebiyat tarihleri, bir toplumun edebi metinlerinin, değişim evrelerinin, yazarlarının incelendiği sanatsal metinlerin bilimsel bir yöntemle sunulduğu çalışmalar olarak tanımlanabilir. Bu anlamda edebiyat tarihi çalışmaları kültürel tarih alanında geçmişe ışık tutmaktadır. Fakat edebiyat tarihi yazımı da tıpkı tarih yazımı gibi objektif bir perspektiften yapılması elzem bir çalışmadır. Her edebi akıma, her yazara, her esere yaklaşım çalışmanın geniş ölçekte niteliğini belirler.

Türk edebiyatı tarihi üzerine özellikle Tanzimat Dönemi'nden bu yana pek çok çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde kadın yazarların ve şairlerin çalışmalara dahil edilme oranlarının çok düşük olduğu görülmektedir. Bu çalışma dahilinde, kadın görünürlüğüne dair genel bir izleğe sahip olabilmek adına; edebiyat tarihi çalışmaları, antolojiler ve edebiyat dergilerinde yapılan çalışmalar incelenmiştir.

Yeni Türk Edebiyatı alanında yapılan en kapsamlı çalışmalardan biri olan *Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi* incelendiğinde, her ne kadar 3. baskı (2010) ile iyileştirilmeye gidilse de kadın yazar oranının %14 civarında olduğu gözlemlenmektedir. Kadın yazar oranının en yüksek olduğu çalışma olan bu ansiklopedide kanona dahil olabilmiş birkaç kadın dışında var olan kadın yazarlar ile ilgili maddeler oldukça zayıftır. Necatigil, Kurdakul, Enginün tarafından yapılan diğer çalışmalar da kadınların 'batılılaşma' ile birlikte toplumsal konumlarının iyileştiği yönündeki genel yargıyla çelişir niteliktedir, sayı ve oran oldukça düşüktür. Kenan Akyüz'ün antoloji çalışmasında ise kadın şair oranı %6 oranına bile yaklaşmazken, Naci ve Alangu'nun çalışmaları da bu anlamda çok zayıftır. Edebiyatçılarımızla yapılan mülakatlarda da fikri sorulan yine erkek yazarlardır. Daha yakın tarihte *NOTOS* edebiyat dergisi tarafından yapılan soruşturmalar da günceli temsil etmesi

açısından önemlidir. Soruşturmalar yine kadınların görünmez tarihinin sürdürüldüğü zeminler olmuştur. Kadın yazarlar ve şairler yaklaşık yüz yıldır yapılan çalışmalarda kendilerine ancak bilahare kadın yazarlar üzerine yapılan çalışmalarda yer bulabilmektedir. Karma çalışmalar ise kadınların adeta kâğıda değil; suya yazdığının resmi gibidir. [1]

Kadınların görünmez tarihi yine kadınların öncülük ettiği çalışmalar sayesinde günbegün aydınlığa çıkarılmaktadır. Son 20-30 yılda özellikle akademik yazında kadın yazarlara ve eserlerine yönelik çalışmaların yoğunlaşması feminist kritisizm teorisinin sağlamasını yapmaya devam etmektedir. Bugün hala arşivlerden gün yüzüne çıkarılmamış, ya da var olduğu edebi çevrede erkeklerin gölgesinde kalmış, görmezden gelinmiş pek çok kadın yazar keşfedilmeyi beklemektedir.

20 yılı aşkın bir süre boyunca gazetelerde tefrikaları yayınlanmış polisiye yazarı Müzehher Vâ-Nû da bu kadınlardan bir tanesidir. Vâ-Nû, Tablo 1'de var olan çalışmalardan hiçbirinde ne yazık ki kendine yer bulamamıştır. İlginçtir ki eşi olan Vâlâ Nurettin ile ilgili maddelerde, birlikte yazdıkları romanlarda ismi geçer fakat kendisi için ayrı bir madde açılmamıştır. Yaklaşık kırk yıl boyunca edebi üretimine devam etmiş, roman, hikâye ve piyesler yazmış; çeviriler yapmış olan Müzehher Vâ-Nû hem bir kadın yazar olması hem de çoğunlukla 'üvey evlat' polisiye türünde eser vermesi itibariyle edebiyat tarihi çalışmalarında kendisine yer bulamamıştır. Yapılan kısıtlı sayıdaki çalışmada da Müzehher Vâ-Nû'nun deneyimiyle pek de paralel olmayan bilgiler mevcuttur. Bu çalışma dahilinde eserleri göz ardı edilmiş bir kadın yazar olan Müzehher Vâ-Nû'nun hayatının kronolojik dökümü sağlanmış, eserlerine ulaşılmış ve eserleri ile yaşantısı arasında bir korelasyon kurmak hedeflenmiştir. Hayatının dökümünü çıkarırken; nüfus bilgileri için İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Mezarlıklar Müdürlüğü'nün sağladığı belgeler, kendisinin yazdığı *Bir Dönemin Tanıklığı* adlı anı kitabı ve Milli Kütüphane'nin Mikrofilm departmanındaki Sözlü Tarih Röportajı serisindeki 5 CD'lik Müzehher Vâ-Nû röportajı, Nazım Hikmet'in Vâ-Nû'lara mektupları ve Sadun Tanju'nun 10 sayılık Vâ-Nû'ların Dostları adlı *Hürriyet* gazetesinde yayımlanan röportaj serisi, Nazım Hikmet Kültür ve Sanat Vakfı'nın sağladığı belgeler gibi kitap dışı kaynaklar kullanılmıştır. 4 romanı hariç diğer eserlerinin gazetelerde tefrika edilmesi ve basılması sebebiyle yazarlık yaptığı

[1] Daha fazla bilgi için bknz. Tablo 1.

1941 ile 1969 yılı arasındaki gazete ve dergiler incelenmiş ve oyunları için Şehir Tiyatroları kütüphanesinden faydalanılmıştır.

Bu çalışma aynı zamanda kanon dışı kalmış bir kadın yazarın sosyo-ekonomik koşulları ve üretimi arasındaki korelasyonun kurulması yönüyle feminist poetikanın oluşturulması yolunda bir örnektir. Bu çalışmada Müzehher Vâ-Nû'nun hayatı, edebi kişiliği ve eserleri üzerine yoğunlaşılacaktır.

Tablo 1. **İstatistiklerle Kadın Yazarlar**

Çalışma	Toplam Yazar Sayısı	Kadın Yazar Sayısı
Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi Cilt I. İstanbul: YKY, 2010.	1111	153
Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi Cilt II. İstanbul: YKY, 2010.	1144	180
Kurdakul, Şükran. *Şairler ve Yazarlar Sözlüğü.* İstanbul: Bilgi Yayınevi, 1973.	816	41
Necatigil, Behçet. *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü.* İstanbul: Varlık Yayınevi, 1995.	1013	84
Enginün, İnci. *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı.* İstanbul: Dergâh Yayınları, 2005.	751	99
Alangu, Tahir. *100 Ünlü Türk Eseri I.* İstanbul: Milliyet Yayınları, 1974.	55	0
Alangu, Tahir. *100 Ünlü Türk Eseri II.* İstanbul: Milliyet Yayınları, 1974.	44	1
Naci, Fethi. *50 Türk Romanı.* İstanbul: Oğlak Yayınları, 1997.	50 Roman	4 yazar, 6 roman

Akyüz, Kenan. *Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi.* İstanbul: İnkılap Yayınları, 1985.	48	3
Baydar, Mustafa. *Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar.* İstanbul: İletişim Yayınları, 2015.	50	1
"Yüzyılın 40 Romancısı" *NOTOS*, Şubat- Mart 2008, Sayı:8	40	9
"Yüzyılın 40 Öykücüsü*" NOTOS*, Şubat-Mart 2010, Sayı:20.	40	9
"Çağdaş Türk Edebiyatında En İyi 40 Şey" *NOTOS*, Şubat-Mart 2011, Sayı: 26.	40	0
"100 Temel Eser" *NOTOS*, Şubat-Mart 2012, Sayı:32.	100	10
"Türk Edebiyatının 40 Klasiği" *NOTOS*, Şubat-Mart 2014, Sayı:44.	40	6

2. MÜZEHHER VÂ-NÛ'NUN HAYATI

2.1. Nüfus Kayıt ve Arşiv Bilgileri

Müzehher Hanım'ın doğum tarihi kimliğinde 1 Temmuz 1912'dir. Ancak babasına Müzehher'in doğduğu gün Lazkiye'de hediye edilen bir kartta doğum tarihi 1.5.1331 olarak yazılmıştır.[2] Bu da miladi takvimde 8 Nisan 1913 tarihine denk gelmektedir.[3] Müzehher Hanım'ın nüfusa kayıtlı olduğu yer Antalya'dır. Tam adı Emine Müzehher Vâ-Nû'dur. Müzehher, 13 Nisan 2011 tarihinde vefat etmiş 1967'de vefat eden Vâlâ Nurettin Vâ-Nû ile aynı mezara defnedilmiştir. Mezarı Edirnekapı Şehitliği'nde 11. Ada 6. parseldedir.

2.2. Ailesi

Müzehher Hanım, 1913 yılında Lazkiye'de doğmuştur. Doğum tarihi her ne kadar kaynaklarda 1912 olarak geçse de kendisi ile yapılan Sözlü Tarih söyleşisinde, annesinin vefatından sonra, bir an evvel okula gitmesi için kimlik yaşının bir yaş büyütüldüğünü, bu yüzden kimliğinde doğum yılının 1912 olarak göründüğünü söylemiştir.[4] Müzehher Vâ-Nû, babası ile teyzesinin Arap asıllı eşi Abdulsamet Bey'in Beyrut'a ticaret yapmaya gittikleri esnada, yolda annesinin sancılanması üzerine Suriye'nin Lazkiye kentinde dünyaya gelmiştir (Vâ-Nû, 1987:221).

Müzehher Hanım'ın annesi aslen Çerkes olan Hamide Nihal Hanım'dır. Nihal Hanım'ın yaşantısı hakkında çok fazla bilgi mevcut değildir, malumat Müzehher'in anlattıklarıyla sınırlıdır. Müzehher, annesinin çok başarılı alafranga keman çaldığından ve kitap okumayı sevdiğinden söz eder. Müzehher Hanım ile annesinin anıları Nihal Hanım'ın erken ölümü sebebiyle sınırlı kalmıştır. Nihal Hanım çocukken

[2] Kart "Ebu'l Müzehher Faruk Bey'e doğumu münasebetiyle" diye başlayıp Müzehher'in isminin harfleriyle biter. Sözlü Tarih Röportajı

[3] Sözlü Tarih Röportajında tarihi 1337 olarak söyler fakat, bunun yanlış okuma olduğunu düşünmekteyim.

[4] Müzehher Vâ-Nû, *Bir Dönemin Tanıklığı* adlı anı kitabında yaşının okula gönderilmek için büyütüldüğünü teyit eder ancak 1986 yılında Sadun Tanju'nun Hürriyet gazetesinde yayımlanan Vâ-Nû'ların Dostları yazı dizisinde, Müzehher Vâ-Nû, yaşının evlendirilmek için büyütüldüğünü söyler.

yaşadığı bir kaza sonucu, yaşamı boyunca baş ağrısıyla savaşmıştır. Nitekim ömrünün son demlerinde, I. Dünya Savaşı esnasında, müttefik Alman gemisi İzmir'e yanaştığında, gemiden bir Alman doktora muayene ettirilmiş, beyninde ur olduğu tespit edilmiş fakat ameliyat için koşulların uygun olmadığı söylenmiştir. Nihal Hanım'ın hastalığına dair yapılan en belirgin tespit budur fakat tedavisi mümkün olmadan hayatını kaybetmiştir (Vâ-Nû, 1987:222). Nihal Hanım, vefat ettiğinde Müzehher Hanım küçük bir çocuktur: "Durmadan başı ağrıyan, yüzü gülmeyen, hüzünlü bir genç kadındı annem. Ben 6-7 yaşlarındayken öldü. Bu yüzden babasına aşırı bağlı bir kız çocuğu olarak büyüdüm." (Tanju, Hürriyet:08.07.1986). Nihal Hanım'ın mezarının yeri belli değildir. Vâ-Nû, annesinin Antalya'daki mezarının üstüne apartman dikildiğini söyler (Vâ-Nû, 1987:232).

Müzehher Hanım'ın babası Ömer Faruk Karamağaralı'dır. Ömer Faruk Bey'in memleketi Tunceli-Karamağara'dır fakat kendisi, babasının çok küçükken İstanbul'a göç etmesinin sonucu olarak köyünü hiç görmemiştir. Müzehher Hanım'ın dedesi İstanbul'da Osmanlı memuru olduğundan, Ömer Faruk Bey de İstanbul'da doğmuştur. İstanbul'da büyüyen Ömer Faruk Bey idadi (lise) mezunudur. Ömer Faruk Bey'in farklı bir yaşam biçimine sahip olduğu söylenebilir. Bir çiftlik ağası, bir tüccar, bir Bektaşi, bir mason… Ömer Faruk Bey uzun yıllar ticaretle uğraşmış, yurtdışına ihracatta bulunan bir tüccardır. İşi sebebiyle ikinci defa Lübnan'a gittiği esnada eniştesiyle beraber Fransızlar tarafından tutuklanmıştır. Nitekim Beyrut'ta İngiliz mason arkadaşları onu gizlice bir Japon gemisine bindirip, İstanbul'a ailesinin yanına göndermiştir (Vâ-Nû, 1987:222).

Ömer Bey'in Antalya Serik'te portakal bahçeleri ve içinde de büyük bir çiftliği vardır. Annesinin vefatından sonra bir süre babasıyla yaşayan Müzehher Hanım'ın çocukluğuna dair güzel olarak hatırladığı anılarının pek çoğu bu çiftlikte geçmiştir. Ömer Faruk Bey, silahlara da epey meraklıdır. Çiftliğinin bir duvarı silahlarla kaplıdır ve eve dönerken at üzerinde havaya ateş açıp geldiğini işaret veren bir çiftlik ağasıdır aynı zamanda.

Millî mücadele zamanı, Müzehherlerin ulu ağaçlarla dolu çiftliklerine eşkıyalar saklanır. Yine bir gün yaralı bir eşkıyanın sığınması sonucu, valinin teslimini istemesine rağmen Ömer Faruk Bey bu eşkıyayı teslim etmeyip iyileşip gitmesine izin vermiştir. Faruk Bey aynı zamanda Ford acentasını bölgede ilk kuranlardandır. Ailesiyle birlikte bir süre büyüyen işleri yürüttükten sonra maddi iflas gerçekleşmiştir.

İflas ettikten sonra devlet kademesinde tanıdıklar sayesinde memuriyete atanıp tapu müdürlüğü yapmaya başlamıştır[5] (Vâ-Nû, 1987:234). Sırasıyla Bursa, Samsun, Manisa ve Büyükada'da görev yapmıştır. Fakat portakal bahçelerinin özlemine dayanamayıp neden sonra memuriyetten ayrılıp Antalya'ya geri dönmüştür. Tüm bu olaylar O'nu her zaman Müzehher Hanım'ın gözünde çok renkli biri kılmıştır.

Ömer Faruk Bey aynı zamanda şiire de oldukça meraklıdır, divan edebiyatına çok hakimdir; Müzehher ile çocukluğundan itibaren divan şiirleri okumuş, öğretmek istediklerini sabırla ezberletmiş ve O'na bir şiir defteri tutturmuştu. Bu anlamda Müzehher Hanım'ın şiire merakının gelişmesinde ve edebi kişiliğinin şekillenmesinde ilk rolü babası Ömer Faruk Bey üstlenmiştir. Müzehher Hanım, annesinin de vefatıyla babasına ne kadar düşkün olduğunu her bulduğu imkânda dile getirmiştir. Sadun Tanju ile yaptığı röportajda Müzehher Hanım, babasıyla geçen çocukluğunu şu şekilde anlatır:

> İlginç bir adamdı babam. Birbirimizi çok severdik. Zaten annem erken ölünce, 6-7 yaşımdan itibaren baba kız baş başa kaldık. Babamın maceralı hayatını severdim. Mütarekede; Kurtuluş'taki eve çarşafla gelip giden erkekler; Yunan işgalinde İzmir'de, İtalyan işgalinde Antalya'da yaşayışımız; taş duvarlı kocaman çiftlik evinin duvarındaki babamın tüfekleri; baskın korkusuyla uyuyamadığımız geceler, Beyrut, İstanbul, İzmir, Antalya, Bursa, Samsun, hep bir yerlere göç edip durmamız; babamın bazan bir köylü, bir Arap tüccar, şık bir İstanbul beyefendisi, bir Cumhuriyet memuru, bir çiftlik ağası kıyafetine bürünmesi; varlıktan yokluğa düşüp kalkmalarımız; bazan bir kabile kadar kalabalık amcalı, teyzeli, halalı, dayılı aileler içinde, bazan baba kız yalnızlığında yaşayışımız. Bütün bunlar, bende bir macera filmi heyecanı uyandırdı. Galiba bu yüzden, küçük yaştan itibaren etrafımı gözlemlemeye olan biteni anlamaya çalıştım (Tanju, Hürriyet:08.07.1986).

Ömer Faruk Bey 3 kere evlenmiştir; ilk eşinin ismi Nihal Hanım, ikinci eşinin ismi bilinmemektedir, üçüncü eşinin ismi ise Nazik Hanım'dır. Müzehher'den önce Nevin isimli bir kızı olmuştur, fakat tifo salgınında 7 yaşında vefat etmiştir. Müzehher'den sonra Nazik Hanım'dan da Güler ve Günseli olmak üzere iki kızı daha olmuştur. İlk eşi Nihal Hanım'ın vefatından sonraki evliliğinde, kızı ile yeni eşi çok anlaşamamıştır, hatta bu durumun neticesinde çok düşkün olduğu kızı Müzehher'i erken evlendirmek durumunda kalmıştır. Fakat üçüncü eşi, Müzehher'den 3-4 yaş büyük olan Nazik Hanım ve Müzehher'in, Ömer Bey'in vefatından sonra da süren bir dostluğu mevcuttur (Vâ-Nû, 1987:236).

[5] Rasih Kaplan ve Sabur Sami.

Müzehher Hanım, anneannesinden bahsederken onun saraylı olduğunu söyler. Saraylı bir Çerkes olan sarışın mavi gözlü anneanne, İstanbul-Kurtuluş'ta, İspanyol gribi salgınında hayatını kaybetmiştir. Ömer Faruk Bey'in babası olan dedesi ise İzmir'de Yunan işgali esnasında hayatını kaybetmiştir.

Müzehher Hanım'ın çocukluğu, annesinin vefatına kadar iki teyzesi ve çocukları; annesinin vefatından sonra ise babaannesi, üç halası ve onların çocukları ile geçmiştir.

2.3. Çocukluğu

"Doğuşumdan bu yana benim hayatım boyumu aşan ne tür dalgalarla boğuşmakla geçti. Kurtulmuş olmam gerçekten mucizedir." (Vâ-Nû, 1987:216).

Müzehher Hanım'ın çocukluğu, geniş bir coğrafyayı kapsayan panoramik bir dönem anlatısı gibidir demek çok da yanlış değildir. Lazkiye, Beyrut, İstanbul, İzmir, Antalya, Bursa ve Samsun'u kapsayan bu tablo, Osmanlı Devleti'nin yıkılışından yeni Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar yaşanan olayları kapsamakta olup Müzehher'in yazdığı polisiyelerin heyecanını aratmayacak niteliktedir. Pek de sıradan olmayan bu çocukluk anıları, I. Dünya Savaşı, Kurtuluş Savaşı yılları, işgal altındaki şehirler, dağa çıkmış eşkıyalar, mübadele zamanı göç ettirilen Rumlar ve daha nice sosyal olayın bizzat tanığı olan bir çocuğun gözünden tarih anlatısını barındırır.

Müzehher Hanım ilk anım Beyrut'tadır der, epeyce kalabalık olan anılarının miladını koca mermer taşlıkta koşarken taş bebeğini kırdığını hatırlamakla başlatır (Vâ-Nû, 1987:221). Sonra kendini işgal altındaki İstanbul'da bulur. İki teyzesi, annesi ve ikisi kız ikisi oğlan teyze çocukları ve dadıları Kurtuluş'taki saraylı anneanneden kalan evde hep birliktedir. Baba ve enişte Beyrut'ta tutuklu oldukları için evde erkek yoktur. Üç kadın evin idaresini sağlıyordur. Bazen dayı çocukları yüzbaşı Rıza Bey ve havacı Şakir Bey eve gizlice girip, bir şeyler bırakıp evden bir şeyler alırlar. Bazen çarşafla gelirler, evin çocukları anlamlandıramaz, bu duruma pek gülerler. Nitekim Müzehherler evde hep hapislerdir, kimse sokağa çıkamaz, yasaktır (Vâ-Nû, 1987:221).

Müzehher Hanım daha sonra İzmir'de yaşamıştır. Karşıyaka'nın Bahariye semtinde büyükbabanın orta halli evinde bu sefer başka bir kalabalık aile ile kalmıştır: Büyükanne, büyükbaba, iki halası ve büyüttükleri bir kız. Annesinin öleceği, I. Dünya Savaşı sırasında Osmanlı'nın müttefiki Alman gemisinden gelen bir doktorun muayenesi sonucu burada öğrenilmiştir. Söz konusu olan haber neticesinde Müzehher

evden uzaklaştırılmak için yaşı büyütülüp Fransız Okulu'na gönderilmiştir (Vâ-Nû, 1987:222).

Müzehher, İzmir'den sonra Antalya'da yaşamaya başlamıştır. Babası; Müzehher ve annesinden önce Antalya'ya gidip Serik'te portakal bahçeleri almış, ardından bir İtalyan gemisiyle onları da Antalya'ya getirtmiştir. Vapur yolculukları Müzehher'i çok etkilemiş olacak ki çocukluğu ne zaman sorulsa bu yolculuklara dair yeni bir anı anlatır. Müzehher, İzmir'le Antalya arasında sefer yapan gemilerin, o dönem henüz Türkiye'nin sınırları içinde olan adalara bir bir uğradığını anlatır. Rodos Adası'nın sert kayalıklarının hatırında yer ettiğini, gemi kaptanının Sakız Adası'ndan bir küp sakız alıp eline tutuşturduğunu hatırlar (Vâ-Nû, 1987:222).

Müzehher'in çocukluğuna ve ailesine dair en belirgin izler Antalya'da oluşmuştur. Müzehher portakal bahçeleri, adım attığım andan itibaren benim için özgürlüktür der (Vâ-Nû, 1987:223). Bir tarafta mandalina, nar bahçeleri; bir tarafta genişçe şeker kamışı tarlaları, göremediği sınırlarına kadar bu bahçenin ve içindeki insanların onun olması, onda aidiyet hissini pekiştirmiş, 'burası benim kabilemdir' diyerek hızlıca çiftliği benimsemesini sağlamıştır. Annesi Nihal Hanım henüz yataktan kalkabilecek haldeyken onunla nar ağaçları altında uzun uzun dolaşır, gezmekten yorulunca odasına çıkar, babası Nihal Hanım'a Jules Verne, Alexander Dumas kitapları okur, Müzehher de bir köşede dinler. Sonraki yıllarda Müzehher annesinin kitaplarının hepsini okumuştur. Müzehher; çiftlik yaşamında, o eşkıyalık devri, o silahlar, o at koşturmalar ile birlikte kitap okumanın da Antalya'da kanına işlediğini söyler (Vâ-Nû, 1987:225).

Müzehher Hanım, bir Kurban Bayramı'nda annesini kaybettiğini öğrenmiştir. Her ne kadar babasının yoğun ilgisi annesizliğin etkisini hafifletse de annesinin ölümünden sonra Müzehher'in hayatının yönü tamamıyla değişmiştir.

Müzehher o günleri anlatırken, Yunan işgalindeki İzmir'den gelen halası, büyükannesi ve ona getirilen oyuncaklarla çiftlikte kendisine kurduğu yeni dünyasında, kendi sınırlarını öğrenişini "erkek oyunlarının zevkini tatmıştım." diyerek anlatır. Babasının bu durumdaki tesirinden bahsederken, düştüğünde ağlamasına izin vermemesinden dem vurup, hiçbir şeyden korkmamayı, yılmamayı ve gerektiğinde meydan okumayı babasının kendisine empoze ettiğini söyler. Çocukluğunda öğrendiği bu tutumun ömrü boyu değişmediğini ifade etmiştir (Vâ-Nû, 1987:226).

Savaşın devam ettiği o vakitlerde, çiftliğin çitleri içinde Müzehher'in günleri böyle geçer iken çiftliğin dışında ise geceleri eşkıyaların bastığı uzak evlerden çığlıklar, silah sesleri yükselmektedir.[6] Silah sesinin duyulmasıyla babası ve yanında çalışan birkaç adam atları üzerinde fırlayıp giderler. Daha da riskli zamanların gelmesiyle, içlerinde silah dolu sandıklar evin etrafına dizilip ellerde de silah, nöbet tutulmuştur. Müzehher Hanım, bu günlerden o kadar çok etkilenmiş ki bazı olayları "Akşam" ve "Tan" gazetelerine, dergilere yazdığı hikayelere konu yapmıştır (Vâ-Nû, 1987:226).

Daha sonrasında atla gidilip gelinen okullar, mübadele dönemi çiftlikte bahçıvan olarak çalışan Rum arkadaşı Dimitri'nin zorla Yunanistan'a gönderilmesi, Kurtuluş Savaşı'nın bitiminde normalleşen yaşamla ve değişen üretim ilişkileriyle bir çiftçi olan babasının Ford acentasını taşrada kurması, Antalya'ya ilk sinemanın yine Ömer Faruk Bey tarafından getirilişi, aslında başlı başına tarihi bir romanın olay örgüsü gibi görünen olaylar Müzehher'in anılarının devamıdır.

Tüm bunlar olurken Müzehher Antalya'da ilkokulu bitirmiştir, Cumhuriyet'le birlikte kurulan Ticaret Okulu'na başlamış fakat okulun kapanması ile normal ortaokula devam etmiştir. Okula yakın bir İtalyan evinde yaşamaya başlar.

O'nu, halası ve eniştesine emanet edip İstanbul'a giden babası, İstanbul'dan yaşça kendisine yakın bir hanımla evlenip dönmüştür. Ve Müzehher'in yaşamında yeni bir dönem başlamıştır. Eve geldiği günden itibaren Müzehher ile anlaşamayan üvey annesi, uzun yıllar aynı evde güç bela yaşadıktan sonra Müzehher'in evden uzaklaşmasının yolunu, onun evlenmesi olarak görmüş ve henüz 17 yaşındaki Müzehher'in, Ömer Faruk Bey'in Mason arkadaşlarından Atuf Yar ile evlenmesine sebep olmuştur.[7] Müzehher, çocukluğundan ve eğitim hayatından vazgeçmek zorunda

[6] Müzehher'in eşkıyalara dair unutamadığı bir anıyı sözlü tarih söyleşisinde şu şekilde anlatır: "Valla orada hep eşkıya vardı, Millî Mücadele zamanı bir kere, eşkıya vardı hep. İsimleri vardı ama isimlerini unuttum,7 kişilik çete, 5 kişilik çete, eşkıyalık devriydi. Her yerde olduğu gibi Antalya'da da vardı. Ve bizim portakal bahçeleri öyle bir yerdeydi ki, bir böyle çok büyük ağaçlar ulu ağaçlar çam ağaçlarının bulunduğu bir araziden geçilip gelinirdi bizim araziye. Osman Ağa'nın bahçeleri derlerdi, önceden onunmuş sonra babam almış, çok büyüktü atlan dolanılırdı etrafında. Eşkıya o ağaçların içinde barınırmış. Oyukları vardı böyle ateş yakarlarmış orada barınırlarmış, nasıl olmuşsa olmuş, kovalanmışlar bir gece bir tanesi yaralanmış, bizim bahçeye gelmiş, ben giderdim işte, konuşurduk. Çocuktum babam onu himaye etti orada. Yani Yaşar Kemal'in onun için çok severim İnce Memedlerini. Hiç yalan değil hep öyleydi… Bir gün bir tanesi bize düşmüş. Böyle bahçeye gelmiş yaralanmış salmadılar. Babam teslim etmedi." (STR, t.y.).

[7] Müzehher Vâ-Nû üvey annesi için şöyle der: "Ben evliyken üvey annem öldü. Çok ilginç bir mektubu vardır bana. Ölmek üzereyken, filebitten öldü o, İstanbul'da bir hastanede. Yazmış, babamla göndermiş, babam sonradan verdi o mektubu. "Ben ölemiyorum, beni affet ki ölebileyim." Valla. Biliyor yani yaptıklarını. Yani öyle dayak falan değil, o tip bir insan değildi. Babam postaya atsın diye babama vermiş babam atmamış, sonradan verdi bana. Yani o kadın da Darü'l Elhan'ı bitirmiş burada,

kaldığı[8] bugünlerden başlayıp Vâlâ Nurettin ile evlenene kadar olan zaman dilimini hiç yaşanmamış saymıştır (Vâ-Nû, 1987:233).

2.4. Evlilikleri

"…Benim genç kızlığımın, genç kadınlığımın yaşanası yılları öylece yaşanmadan geçti gitti. O yılları hiç hatırlamak istemem…"(Vâ-Nû, 1987:233).

Müzehher Vâ-Nû, yaşamı süresince üç kere evlenmiştir. İlk evliliğini, annesinin ölümünden sonra eve gelen üvey annenin zoruyla 1929 yılında Atuf Yar ile yapmıştır. Müzehher Hanım bu evliliği yaptığında 16; Atuf Yar ise 22 yaşındadır. Atuf Yar, Müzehher'in babasının mason arkadaşlarındandır. Yar; Galatasaray Lisesi'ni bitirdikten sonra Samsun'da bir bankada müdür olarak çalışmaya başlamış, o sırada Samsun'da memuriyet görevini yerine getiren Ömer Faruk Bey'le bu yolla tanışmışlardır. Atuf Yar'ın annesi bir paşa kızı, babası ise İsmet İnönü'nün yaveridir. Müzehher, evlendikten sonra sürekli kumar oynayan bir kayınvalide, iki evlenmemiş görümce, bir matmazel olmak üzere 6 kişilik bir aileyle aynı evi paylaşmaya başlamıştır. Müzehher'in bu evliliğinden 1930 yılında bir kızı olmuştur (Atay, 2012:374). Evliliği süresince Müzehher kendini o eve ait hissedememiştir. Nitekim çok da uzun sürmemiş, babasının durumu görmesiyle evliliği sonlanmıştır. Müzehher'in bu evliliği 5 yıl sürmüştür. Evliliği sırasında üvey annesi vefat etmiş, babası Samsun'a gelmiş ve Müzehher'in içinde bulunduğu duruma şahit olunca O'nu da alıp Manisa'ya dönmüştür. Böylelikle Atuf Yar ile yapmış olduğu evlilik sona ermiştir.

Evlilikleri sona erdikten sonra kızları Nihal, babası ile birlikte yaşamıştır. Nihal Önol bir röportajında, Müzehher Vâ-Nû'nun *Bir Dönemin Tanıklığı* adlı kitabında, babası Atuf Yar ile ilgili yazdığı bölümü üzülmemek için okumadığını söylemiştir (Atay, 2012).

Müzehher Hanım ise üvey annesinin sebep olduğu bu evliliği sadece kızı ve torunlarını ona kazandırmasıyla hatırlamak istemiştir. Bu evliliği sebebiyle eğitiminin yarıda

fevkalade kanun çalıyor. Öyle o seviyede, seviyesiz bir kadın değil. Yani dövmüyor ama son derece kıskanıyor beni. O kıskançlığı sonucu yapıyor yapacağını."

[8] Röportajlarında da sık sık belirttiği üzere iyi ve düzenli bir eğitim alamamak Müzehher Vâ-Nû'nun içinde hep bir ukteydi. Bu yüzdendir ki kendisine dair sorulan sorulara cevaben 'cahil' sıfatını seçerdi. Atuf Yar ile evleneceği sırada, vefat eden annesinin dayısı ziyarete gelmiş, Müzehher'i alıp kendi kızları ile birlikte kolejde okutmak istemişti. Anca Ömer Faruk Bey O'nu evlendirmeyi tercih etmişti. Bu durum babasına da vicdan azabı olmuştur ki boşandıktan sonra eve geri dönen Müzehher'in liseyi dışardan bitirmesi ve dil öğrenmesi için destek olmuştur.

kalmasına sık sık vurgu yaptığı görülür. Tamamlayamadığı eğitimi ve gençlik yıllarının istemediği bir evlilikle geçmesi içinde hep bir ukdedir. *Bir Dönemin Tanıklığı* adlı kitabında ilk evliliği ile ilgili şu sözleri sarf eder:

> …Yazık ki insan ömründe yaşanmamış günler, aylar yıllar da çeteleye yazılır. Sen istediğin kadar yaşamamış olmayı yeğle, o geçen zaman yüzünde yine çentiğini bırakmış, kafanın içinde acı verdiği için el değdirmekten korktuğun yaralar açmıştır. Almış götürmüştür ömrünün bir bölümünü. Yalnız ömrünün bir bölümünü değil, yaşama sevincini, hayata bağlılığını ve temel ilkelerinden bir haylisini de. Benim genç kızlığımın, genç kadınlığımın yaşanası yılları öylece yaşanmadan geçti gitti. O yılları hiç hatırlamak istemem… (s. 233).

Böylece Müzehher Manisa'da kısa bir süre kaldıktan sonra İzmir'de yeni yaşamının ilk adımlarını atmaya başlar. Atıf Yar'ın da rastlantı eseri İzmir'e tayininin çıkmasıyla, 4 yaşındaki Nihal'i haftada bir kendi evine götürebildiği bir rutini oluşmuştur. Nihal, annesinin yanına geldiğinde, Ömer Faruk Bey'in 3. evliliğinden olan minik bebekle oynayarak günlerini geçirir.

Derken Ömer Faruk Bey'in tayininin Büyükada'ya çıkmasıyla Müzehher, babası ve babasının eşi Nazik; adada Maden Mahallesi'ne taşınmışlardır. Bahçesinden denize girilen bu evde, Müzehher bir yandan açık liseyi bitirmeye çalışırken bir yandan da Polonyalı ev sahibinden İngilizce dersleri almaya başlamıştır. Aynı zamanda Müzehher, ilk hikayelerini bu süreçte kaleme almıştır. Günleri çamlıkta ders çalışarak geçmekte, babası, eşi ve onların iki kızıyla keyifli vakit geçirmektedir. Ömer Faruk Bey'le eş zamanlı Atuf Yar'ın da tayini İstanbul'a çıkmıştır. Müzehher, haftada bir Kalamış'tan kızını alma imkânı bulmuş ve böylelikle boşanma sonrası kızından hiç ayrı kalmamıştır.

Müzehher Hanım Büyükada'da üç yıl boyunca günlerini çokça çalışmakla geçirdikten sonra, Cemal Nadir ile tanışmış, ikinci evliliğini ünlü karikatürist Cemal Nadir Güler ile yapmıştır. "İlk evlilik babamın ikinci evlilik benim hatam" diyen Müzehher'in, bu evliliği yapmaya karar vermesinde ekonomik özgürlüğünü eline almak istemesi çok etkili olmuştur, çünkü babası çalışmasını istemez. Nitekim bu evliliğinde de huzuru bulamamıştır. Kitabında, Cemal Nadir'in de tanınmış bir kişilik olması sebebiyle olsa gerek, bu birlikteliğinden çok bahsetmezken, zaman sonra verdiği röportajda- gazetecilerin de ısrarıyla- bu evlilikle ilgili detaylara inmiştir. Kendisinden 10 yaş büyük olan Cemal Nadir'in son derece kıskanç ve hasis bir kişiliği olduğunu, Müzehher'in başka insanlarla -bilhassa erkeklerle- iletişimine toksik bir biçimde

müdahil olduğunu ve O'nu sınırlandırmaya çalıştığını anlatmaktadır (STR, t.y.). Müzehher'in özel alanının ziyadesiyle işgal edildiği bu ilişki de dört yıl sürmüş; dört yılın sonunda medenice sonlandırılmıştır.

Cemal Nadir ile evliliğini bambaşka bir mefkure üzerinden kuran Müzehher gayesini şu şekilde aktarır: "…Ben onu başka şekilde tahayyül ettim sanatçı falan, daha derinlemesine bir insan. Benim ilgilendiğim konularla ilgilenir diye. (Ama) Mesela Oscar Wilde okuyorum diye kızardı…Ahlaksız diye(!)" (STR, t.y.).

Boşanmayı şöyle anlatır:

> Bu ikinci evliliğin sorumluluğunu yüklenmiştim ama yürütemedim. Daha doğrusu ikimiz de yürütemedik. Anlaşılan aramızdaki sevgi bağları yeteri kadar sağlam değildi. Dört yıl sonra efendice ayrıldık. Ben bavulumu alıp evden çıktım. Olayda ne onu suçlu gördüm ne kendimi (Vâ-Nû, 1987:238).
>
> … Hiçbir şeyi gözüm görmedi. Bir tek valizimi topladım kitaplarımı arkadaşıma bıraktım Vâlâ ile evlenince aldım. Bir kere aklıma koydum ayrılmayı. Babam da hiç sevmediydi Cemal Nadir'i, hiç ama. (Cemal Nadir) Bana şey dedi. Anladım ki sen bu işi yürütmeye niyetli değilsin, dedi. Değilim, dedim. Peki ayrılalım madem istiyorsun dedi. Mahkemeye gittik ayrıldık. Ayrılacağımız güne kadar da beraber kaldık, yani öyle bir kavga dövüş ayrılmak değil (STR, t.y.).

Biten evliliğinin ardından babası Müzehher'i Antalya'ya çağırır. Ancak gidip gitmediği bilinmemektedir. Bu ayrılıktan altı ay sonra Vâlâ Nurettin ile evlenir.

Müzehher ve Vâlâ'nın dostlukları çok daha eskiye dayanmaktadır ancak Müzehher'in *Yücel Dergisi* için çalıştığı vakit, Vâlâ'dan yazı istemeye gittiği sırada yakınlaşmışlardır (STR, t.y.). O zamanlar Müzehher yeni boşanmıştır, Vâlâ'nın eşi ise 1939'da vefat etmiştir (Atay, 2012:36). Müzehher, Vâlâ'nın rahmetli karısı Meziyet Çürüksulu'yu da tanımaktadır.[9] Yani süregelen bir dostluk üzerinden inşa edilmiş bir evliliktir Müzehher'in üçüncü evliliği. Kaldı ki aile dostları Zekeriya Sertel de ilişkileri için: "Müzehher bütün boşlukları dolduran kuvvetli bir varlık oldu. Vâlâ için Müzehher, hem eşi, hem dostu, hem arkadaşı, hem kardeşi oldu." demiştir (Sertel vd., 1993:134). Bir akşam Tepebaşı'ndaki Çardaş Lokantası'nda otururken Vâlâ "Evlensek ya biz" der, Müzehher'in de "Olur" demesiyle evlenmeye karar verirler (Vâ-Nû, 1987:13). Fakat Vâlâ Nurettin o günlerde *Akşam Gazetesi*'nde yazdığı bir fıkrada hükümeti eleştirmenin bedelini ağır öder. 40 yaşındaki Vâ-Nû'ya askerlik çağrısı gelmiştir. Maddi koşullar sebebiyle evlenmek için askerliğin bitmesini beklemeleri

[9] Gündüz Artan'ın *Takma Ad-Soyadı-Rumuz Dizinleri* adlı çalışmasında Meziyet Çürüksulu Müzehher Vâ-Nû'nun müstearlarından biri olarak görünmektedir. Bu hatalı bir tespittir.

gerekecek gibi görünmektedir. Fakat Vâlâ'nın Konya'da askerlik sırasında *Akşam Gazetesi*'ndeki yazılarına devam etmesiyle beraber, kazandığı para ile ev tutabileceklerini anlamışlardır, bu sayede Müzehher de Konya'ya gitmiştir. Böylece Müzehher ve komünist Vâlâ Nurettin 1942 senesinin başında Mevlana'nın öz torunu Bakır Çelebi[10] ile Nürnberg'deki Nazi toplantılarına katılmış yazar Şevki Yazman'ın şahitliğinde Konya'da evlenmiştir. Evlendikten sonra bir süre Bakır Çelebiler ile aynı evi paylaştıktan sonra kendileri ayrı eve taşınırlar. Fakat Vâlâ ile Müzehher'in Konya'daki varlığı pek çok spekülasyona yol açacaktır. Komünist Vâlâ'nın Rusya'dayken Rus bir kadınla (Müzehher) evlendiği, bu yüzden Konya'ya sürüldüğü yönünde çıkan söylentilerle paralel soruşturma dosyaları açılmış, gerçekliği olmadığı için işlemler uzamış fakat sonuca bağlanamamıştır. Bakır Çelebi aracılığı ile Ankara Emniyeti'nden ahbaplıklar edinmeleriyle Vâ-Nû'lar Konya'da nefes alabilmiştir. Bu süreçte Vâ-Nû'lar iki üç kere ev değiştirmiş, kendilerine şehirdeki doktorlardan bir sosyla çevre oluşturmuş, Konya'da düzenli bir yaşam kurmaya başlamıştır. Vâlâ Nurettin'in bağlı olduğu şubenin müdürünün Vâlâ'nın yazılarının takipçisi olması onun için bir şans olmuş; müdürü, O'na hastanede basit bir görev vermiştir. Bu sayede Vâlâ birkaç saat hastanede göründükten sonra, Müzehher'in yanına dönüp tüm gün soba karşısında Müzehher'le kitap okumuş; böylelikle Müzehher Konya'da pek yalnız kalmamıştır. Sahaflardan buldukları divanları, tarih kitaplarını ve Hüseyin Rahmi romanlarını saatlerce okuyarak günleri geçmektedir. Akşamları da doktor arkadaşları ve Şevki Yazman ile savaş haberlerini dinleyip yorumlayarak zaman geçirmişlerdir. Şevki Yazman'ın savaşın gidişatına dair haritalar çizip Nazilerin akıbetine dair tespitlerde bulunduğu akşamlar Müzehher Hanım'ın Konya'da geçirdiği zamanları keyifli hale getirmiştir (Vâ-Nû, 1987:13-19).

Konya'da geçirdikleri günlerde en çok parasızlık sıkıntısı çekmekten korkmuşlardır. Vâlâ Nurettin, *Akşam Gazetesi*'nde fıkra yazmaya devam eder fakat Kazım Şinasi Dersan[11] roman[12] göndermesini istememiş, bu yüzden ellerine geçen ücret azalmıştır. Vâlâ'nın söylentilerde geçtiği üzere her an sürülme ihtimalinin olması onları para biriktirmeye zorlamış, böylelikle zor günler geçirmişlerdir. Zaman sonra Muhsin Ertuğrul ve Vedat Nedim'in Vâlâ'dan çeviri piyes istemesiyle elleri biraz rahatlamıştır. Vâlâ'nın skeçlerinin radyoda oynanması, ilgili makamların bu skeçleri

[10] Bakır Çelebi, Vâlâ Nurettin ile Nazım Hikmet'in Galatasaray Lisesi'nden arkadaşıdır.
[11] *Akşam Gazetesi* kurucularından biridir.
[12] Vâlâ Nurettin aynı zamanda tefrika roman yazmakta ve çeviri yapmaktadır.

dinlemesi, ardından Vâlâ'nın yılbaşı gecesi doktorların evindeki kalabalık toplamda, Nazım Hikmet'in "Salkım Söğüt" şiirinin okumasının üzerine, çok geçmeden evlerine gelen bir grup asker tarafından Vâlâ tutuklanmıştır. Şevki Yazman ve doktorların yoğun çabasıyla 10 gün gibi bir sürenin sonunda Vâlâ Nurettin serbest bırakılmıştır. Üstelik Vâlâ'nın bir buçuk ay fazla askerlik yaptığı ortaya çıkar, böylelikle terhis de olur (Vâ-Nû, 1987:20,24).

Tutuklanma esnasında, evlerine gelen askerler çiftin evlilik cüzdanlarını da istemiştir. Zaman sonra öğrenilir ki bunun sebebi Müzehher hakkında da bir soruşturma başlatılmış olmasıdır. Fakat soruşturma sonucunda bir şey bulunamamış, babasının isminin Ömer Faruk olması, onun Müslüman olduğuna bir işaret görülüp kovuşturmaya yer görülmemiştir (Vâ-Nû, 1987:25).

Terhis kararıyla beraber İstanbul'a dönüş yolculuğu başlamıştır. İstanbul'a döndüklerinde yine bir müddet Bakır Çelebi'nin evinde kalmışlardır. Daha sonra Kalamış'taki evi bulup taşınmışlardır.

İstanbul'a döndükten sonra 1943 yılında Müzehher bir süredir araları kötü olan eski dostları Vâlâ Nurettin ve Nazım Hikmet'in barışmasına vesile olur. Birlikte Bursa Cezaevi'ne giderler ve ikilinin arasındaki buzlar erir. Nazım hapisten çıkana kadar bu ziyaretler devam etmiştir. Çıktıktan sonra da yakın yerlerde yaşamış, her zaman Nazım'a kol kanat germişlerdir. Sürgün sonrası Nazım'dan çok haber alamamışlardır, vefatı ise Vâ-Nû'lar için yıkım olmuştur. Ancak aralarındaki bağ öldükten sonra bile kopmamıştır, ebedidir.[13]

Kalamış'taki ev ve bu evde geçirdiği 7 yıl Müzehher'in yaşamında ziyadesiyle elzemdir. Koşullar itibariyle çok da kolay olmayan bir süreçte Müzehher'in bulduğu denize nazır evi tutmuşlardır. Böylelikle Moda ile Fenerbahçe arasında, solda bostan, tramvay yolu; sağda ulu ağaçlar, karşıda deniz olan güzel evlerine taşınmışlardır.[14]Kalamış'taki bu evde yıllar boyu Yahya Kemal, Sabahattin Ali, Hıfzı Topuz, Halide Edip Adıvar, Adnan Adıvar, Niyazi Berkes, Mehmet Ali Aybar, Sabiha Sertel, Zekeriya Sertel gibi isimleri ağırlamışlardır. İşte tam böyle bir dönemde Müzehher de çevirilerine hız vermiş ve artık *Tan Gazetesi*'ne 5-10 liradan kendi

[13] Müzehher ve Vâlâ Nurettin'in defnedildiği yekpare mezarın taşında Nazım'ın dizeleri olan "Güzelim dünya elveda, / Merhaba kâinat!" yazmaktadır. Bkz. Ekler.
[14] Bu süreçte kızı Nihal'in babasının da tayininin İstanbul'a çıkmasıyla Müzehher kızıyla da sürekli vakit geçirebileceği bir olanak yakalamıştır.

hikayelerini yazmaya başlamıştır. Çevirilerinin özellikle İngiliz polis romanları olduğunu belirtmektedir (Vâ-Nû, 1987:34).

Vâ-Nû'lar 1949 yılının Aralık ayında Salacak'a, Müzehher'in atalarından kalan araziye yaptırdıkları eve taşınmışlardır. Bostanıyla bahçesiyle pek sevdikleri bu ev, mekanlarla ilişkisi güçlü olan Müzehher'in hayatında önemli bir yer tutar. Cezaevinden yeni çıkmış Nazım Hikmet ve eşi Münevver'in Vâ-Nû'larda kaldığı 1 ay kadar bir sürede ve sonrasında Yaşar Kemal, Kemal Tahir, Refik Halit Karay, Pertev Naili Boratav, Behice Boran, Şevket Süreyya, Çetin Altan gibi yine dönemin aydın muhalif çevresi sık sık bu evde toplanmışlardır. Evin bahçesindeki havuzun yanına teneke bir kap içinde gömülmüş olan Nazım'ın şiirlerini çıkarıp bol bol şiir okuyarak günlerini geçirmişlerdir (Özgentürk, 2003:11). Bu süreç boyunca Vâ-Nû'ların evi polis tarafından alenen izlenmiştir ve eve girip çıkanlar takip edilmiştir. Vâ-Nû'ların evi Nazımlar onlarda kalırken defalarca taşlanmıştır.

1959 yılının sonunda Moda'da Cem Sokağı'nda bir ev satın alıp yerleşmişlerdir. Kısa sürede evlerine yerleşen Vâ-Nû'lar, Moda Kulübü'ne üye olmuş, dolu dolu geçen günleri arasında haftada bir iki günü kulüpte geçirmişlerdir. Buradaki günleri Haldun Taner, Falih Rıfkı Atay, Mina Urgan gibi dostları ile geçmektedir. Yine Müzehher'in kızı Nihal ve torunu Murad sık sık ziyaretlerine gelmektedir. Nihayet maddi anlamda düze çıkmışlardır. İki yıl sonra da Salacak'taki evi satmışlardır. Salacak'taki ev satıldıktan sonra Moda'da Fikir Sokağı'nda beş odalı bir ev daha satın almışlardır fakat Vâlâ Nurettin'in sağlık durumunun kötüleşmesi sebebiyle taşınma fırsatı bulamamışlardır (Vâ-Nû, 1987:248).

1961 yılında Müzehher Hanım, TİP'in (Türkiye İşçi Partisi) kuruluşuyla beraber partinin çalışmalarında aktif olarak yer almıştır. Kadıköy'deki İstanbul İl Merkezi'nde görev almıştır. Bu dönemde partinin çalışmaları ve yarattığı hava O'nu çok etkilemiştir. TİP'in kurucu kadrosunun ve Merkez Yönetimi'nin pek çoğunun arkadaşı olduğu hatırlatıldığında:

> Hayır hayır, asla. Girmedim ve asla girmezdim. Benim mizacım değil asla böyle şeyler. Yani ben bütün hayatımda gölgede kalmayı yeğlerim her zaman için. Çok affedersiniz tevazu ile söylüyorum, iki buçuk bir şey yazdım, kitap çevirdim, imza bile atmadım ben, Nihal Karamağralı olarak yazdım (STR, t.y.).

Müzehher Hanım, Parti ile bağını anlatmak için Vâlâ ameliyat olduğunda yanındakilere söylediği şu sözleri belirtir: "N'apalım başımıza bu iş geldi ama bereket versin başımızda partimiz var." (STR, t.y.).

Vâlâ Nurettin'in günden güne keyifsizleşmesinin sebebinin akciğer kanseri olduğunu öğrenirler. Vâlâ Nurettin'in zayıf bünyesi çok dayanmaz. 9 Mart 1967 tarihinde, Cerrahpaşa'da tedavi gördüğü sırada vefat etmiştir. Böylece Müzehher'in zorlu ama mutlu 25 yıllık serüveni de miadını doldurmuş olur. Müzehher Vâ-Nû duruma dair hissini Vâlâ ölünce bir de ben ölmüş gibi bir şey oldum diyerek ifade etmiştir (STR, t.y.).

Müzehher Hanım, ilk evliliğine çocuk denilecek yaşta zorunlu olarak başlamasının üzüntüsünü ömrü boyunca taşır. Üvey annesinin zoruyla gerçekleşen ilk evliliğinden sonra babasının yanına döner. Fakat babasıyla yaşarken O'nun çalışmasına izin vermemesi Müzehher'i üzmektedir. Hikayeler yazmaya başladığı dönem de bu sıkıştığı döneme denk gelir. "…Liseyi değil, kaç üniversite bitirsem çalışmama babamın yine de izin vermeyeceğini biliyordum. Baba himayesinde yaşamaya gönlüm razı olmuyordu." Bu yüzden evlenir, ikinci evliliğin sorumluluğunu aldığını ancak yürütemediğini söylemektedir (Vâ-Nû, 1987:237). Fakat Cemal Nadir'in toksik kıskançlığı yine bir hayal kırıklığı yaratır. Müzehher, eşinin çalıştığı derginin matbaasına dahi gitmesine izin vermediği bir durumun içinde bulur kendini (STR, t.y.). Nitekim bu evliliği de biter. Sonunda Vâlâ ile doğru çizgiyi çizdiğini düşünür, Müzehher'in bu zamana kadar olan arayışı, bir noktada bir kadının yazmak için bir yol ve özgürlük arayışıdır aslında.

Vâlâ Nurettin ile geçirdiği 25 sene Müzehher'in uzun yaşamında kendiyle tanışma hissini güçlü ve özgürce yaşadığı döneme tekabül eder aynı zamanda. Bu yüzdendir ki Vâlâ ile bağı çok güçlüdür. Dönemin politik atmosferinin tüm sertliğine rağmen durdukları yer hiç değişmez, zor durumda kalan herkesin ilk adresidir onların evi.[15] Tüm bu entelektüel çevre, bu hareketlilik Müzehher'in yazarlık serüveninde de çok etkili olmuştur. Yazdığı tefrikaları Nazım, Bursa cezaevindeyken posta yoluyla ona gönderip, onunla istişare etme fırsatı yakalamıştır.

Vâlâ öldükten sonra Müzehher kendini hep yalnız olarak tanımlar. Bu fiziki bir yalnızlık değildir fakat bir başına hisseder. Vâlâ'nın vefatından sonra da yazmaya devam eder. Vâlâ'nın ölümü üzerine Behice Boran 1 ay kadar Müzehher ile kalır. Sonrasında TİP'in Anadolu ayağını güçlendirmek adına başlattıkları uzun soluklu

[15] 4 Aralık 1945'te *Tan Gazetesi*'nin bir grup gerici tarafından basılması hadisesinden sonra, gazetenin sahibi Sabiha ve Zekeriya Sertel bir hafta Vâ-Nû'larda kalmışlardır. Nazım Hikmet cezaevinden çıktığı gibi eşi Münevver'le birlikte Vâ-Nû'lara gelmiş, burada bir ay kalmıştır.

gezilere Müzehher'i de dahil ederek zihnen meşgul etmeye çalışmışlardır. Müzehher, Vâlâ'dan sonra Moda'dan uzaklaşmak ister. Moda'daki iki evi satar ve Göztepe tarafında Selamiçeşme'de bir ev satın alır. Evin tamamı Müzehher'in yaşamından geçenlerin bıraktıkları ile dolu bir mini müze gibidir. Fakat can sıkıntısının geçmesine yetmez (Vâ-Nû, 1987:254).

2.5. Eğitimi

Müzehher'in ifadelerinden anlaşılan o ki ilk eğitimini evde almıştır ve okumayı evde öğrenmiştir.

> Evde kaç yaşında okuma yazma öğrettiler bilmiyorum ama elime aldığım ilk gazetenin Karagöz olduğunu biliyorum. Çocukluğumda Antalya'daki çiftliğe getirilirdi. Karagöz benimdi. Ders yapar gibi yüksek sesle babama okurdum, yanlışlarımı düzeltirdi. Şiirlerini de ayrıca ezberlerdim… (Vâ-Nû, 1987:47).

Fakat resmi anlamda eğitim hayatı İzmir'de, annesinin hastalığı esnasında evden uzaklaşması için halasının devam ettiği Karşıyaka'daki Fransız Okulu'na gönderilmesiyle başlamıştır.[16] Yaşı büyütülerek başladığı bu okula bir yıl devam edebilmiştir. Ardından Antalya'da İtalyan Okulu'nda devam eder eğitimine.[17] Daha sonra ilk defa bir Türk Okuluna yazılır ve ilkokulu burada bitirir, İlkokulu bitirdikten sonra Ticaret Okulu'na yazılmıştır fakat okulun kapanması üzerine ortaokula devam eder. Babasının memuriyet sürecinin başlamasıyla tayinleri sebebiyle ortaokula 'bir kış' Bursa'da, daha sonra Samsun'da devam eder. Ortaokulu bitirdiği gibi evlendirildiği için örgün eğitim süreci burada sona ermiştir. İlk evliliği bittikten sonra Büyükada'ya döndüğünde liseyi dışardan bitirmeye çalışır.[18]

Bunların dışında İzmir'den Antalya'ya döndükten sonra babası Fransızcayı unutmaması için İtalyan öğretmenlerden ders aldırmıştır. Ayrıca aynı öğretmenlerden 4 yıl boyunca keman dersi de almıştır. Samsun'da daktilo kursunu bitirmiştir. Büyükada'ya geldikten sonra da Polonyalı komşusundan günde 2 ila 3 saat arasın İngilizce ve Fizik dersleri almıştır (Vâ-Nû, 1987:235). Daha sonra İngilizceyi daha iyi telaffuz etmek için diksiyon dersleri almıştır (STR, t.y.).

[16]O dönemde Karşıyaka'da Saint- Joseph Okulları mevcuttur.
[17] Bu okulla ilgili kaynaklara Antalya'nın İtalyan işgali ile ilgili belgelerde rastlanır, işgalden hemen önce okul için rahipler, rahibeler ve öğretmenler getirtildiği bahsinde. Müzehher de rahibelerden bahseder anılarında. Ancak ne yazık ki kaynaklarda okulun ismine rastlanılmamıştır.
[18] Kendisi ile yapılan röportajda geometri dersini veremediğini ifade eder.

2.6. İş Hayatı

Müzehher Vâ-Nû, 25 yıl süren yazarlık-çevirmenlik hayatı boyunca Nihal Karamağaralı müstearını kullanmıştır. O bir polisiye yazarıdır. Yazmayı çok sever ve ömrünün son demlerinde tüm hayatını kalemiyle kazandığı için mutluluk duyduğunu belirtir. Nihal annesinin ismi;[19] Karamağaralı ise babasının esas memleketi ve soyadıdır. Müzehher kendi ismiyle yazmama sebebini ön planda olmak istememesiyle açıklamıştır (STR,t.y.). *Tan, Akşam, Yenigün, Cumhuriyet* gibi pek çok gazetede çevirileri, hikayeleri ve tefrikaları mevcuttur. Müzehher gazetelerin muhabiri olarak yurtdışı seyahatlerine de gönderilmiştir fakat Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nde herhangi bir üyelik kaydı bulunamamıştır.[20] Eserlerinin bir kısmını eşi Vâlâ Nurettin ile birlikte yazmıştır. Bir röportajında; kaleme aldığı iki eseri kendisi tek başına yazdığı halde Vâlâ Nurettin ile müşterek yazmış gibi imzaladığını söylemiştir[21] (STR, t.y.). Kendi ismiyle yayımladığı tek çalışması *Bir Dönemin Tanıklığı* adlı kitabıdır. Ancak 1998 yılında *Dünya Hikayeleri* adlı çocuk kitabının çevirisine Müzehher Vâ-Nû imzasını atmıştır.

Müzehher Hanım, Cemal Nadir ile evlenene kadar çalışmamıştır. Kendisi ile yapılan röportajda ilk hikâye çevirisini babasıyla Büyükada'da yaşarken yaptığını, bu çeviriyi Zekeriya Sertel'e götürdüğünü söyler. Fakat akıbetini takip etmemiştir. Cemal Nadir'le de bu süreçte tanışmıştır. İlk çalışma deneyimi Cemal Nadir'le evlendikten sonra *Yücel Dergisi'*yle başlamıştır. Bu tez çalışması dahilinde *Yücel Dergisi*'nin tüm sayılarının taranması sonucu 'Karamağralı' imzalı "Ah King" isimli hikâye çevirisine ulaşılmıştır (Maugham, 1941:142,143). Bu evliliği süresince *Yücel Dergisi*'nde çalışmıştır. Dergide çalışırken hikayeler yazdığını ancak yayımlanmadığını ifade etmektedir. Cemal Nadir ile boşanıp Vâlâ ile Konya'ya gittikten sonra dergiyle ilişkisi kesilmiştir. Konya'dan döndükten sonra 1945 yılı sonrasında *Tan Gazetesi*'nde çevirilere ve hikâye yazmaya başlamıştır. Tan hadisesi yaşandıktan sonra *Akşam Gazetesi*'nde hikayeler ve tefrikalar yazmaya devam etmiştir. Uzun yıllar Babıali'de

[19] Şahap Balcıoğlu'nun *Görüşler-Görüşmeler* adlı çalışmasında Müzehher Vâ-Nû'nun bu müstearı seçmesinin sebebinin kızı olduğu yazar fakat bu bilgi doğru değildir. Müzehher her daim annesi sebebiyle Nihal müstearını kullandığını söyler.

[20] Müzehher Vâ-Nû'nun muhabir vasfıyla *Akşam Gazetesi'*nin 17- 18 Mayıs 1953 tarihli sayılarında Kraliçe Elizabeth'in taç giyme töreni vesilesiyle İngiltere'de Nihal Karamağaralı müstearıyla haber takibi cayaptığı görülmüştür. Bkz: Ekler.

[21] Müzehher Vâ-Nû'nun bu beyanı doğrultusunda arşiv taraması yapılmış fakat bilgiyi doğrulayan kaynağa ulaşılamamıştır.

Olay Dergisi, Tan, Akşam, Cumhuriyet, Yedigün, Yeni Sabah, Yenigün gibi gazetelerde çeviriler, tefrikalar ve hikayeler yazmıştır. Şen Çocuk dergisinde Vâ-Nû ile birlikte 45 sayılık bir karikatür dizisi yayımlamışlardır. Aynı zamanda Şehir Tiyatroları'nda sahnelenen 3 oyun yazmıştır (Balcıoğlu, 1991:336). Gazete ve dergilerin yanı sıra romanları ve çevirileri yayınevleri tarafından basılmıştır. Bu çalışma dahilinde en son 1998 yılında yaptığı *Dünya Hikayeleri* adlı çevirisinin kitap baskısına ulaşılmıştır.

2.7. Son Yılları ve Vefatı

Müzehher Vâ-Nû en son 1987'de *Bir Dönemin Tanıklığı* adlı kitabını yazdıktan sonra yazmaya devam etmemiştir. 1991 yılında Nazım Hikmet'in kız kardeşi Samiye Hanım ile birlikte Nazım Hikmet Kültür ve Sanat Vakfı'nın kuruluşunda aktif görev almıştır. Aynı zamanda NHKSV'nin ilk yönetim kurulu üyesidir. Fakat ilginçtir ki ne Müzehher Vâ-Nû'nun ne Samiye Yaltırım'ın Vakfa ait üyelik belgesi bulunmaktadır. Bu durumun zaten kendilerini vakfın sahibi olarak görmeleriyle alakalı olduğu düşünülebilir. 2004 yılına kadar sık sık vakfa gitmiştir. Bilinen son icraatı bu vakfın kuruluşunda ve sonrasında NHKSV için harcadığı büyük efordur.[22]

Müzehher Vâ-Nû 1997'de Alzheimer hastalığına yakalanır. Uzun süre bu hastalıkla savaşmıştır. Ömrü kalabalıklar içinde geçen Müzehher'in arkadaşlarının pek çoğunun vefatı sebebiyle yalnızdır. Ömrünün son yedi yılını huzurevinde geçirmiştir (Atay, 2012:371). Rahatsızlığı ilerleyince hastaneye yatırılmıştır. Müzehher Vâ-Nû, psikiyatri hastanesi olan Özel Fransız Lape Hastanesi'nde 13 Nisan 2011'de hayatını kaybetmiştir. Ölüm sebebi asabiyet ve kalp yetmezliği olarak kayda geçmiştir. [23]

[22] Bu malumat Nazım Hikmet Kültür ve Sanat Vakfı'ndan edinilmiştir.
[23] Mezar Yeri ile İlgili Tespit Formu, 14 Nisan 2011, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Mezarlıklar Müdürlüğü'nden alınmıştır.

3. EDEBİ KİŞİLİĞİ

Müzehher Vâ-Nû, Cumhuriyet Dönemi edebiyatımızda ilklere imza atan bir kadın yazar olması itibariyle önemli bir role sahiptir. 1913 yılında doğup 2011 yılında vefat eden Müzehher Hanım uzun yaşamına pek çok çeviri, hikâye, karikatür ve roman sığdırmıştır. Birkaç çevirisi hariç tüm eserlerinde Nihal Karamağaralı müstearını kullanmıştır. Eserlerinin muhtevasına bakıldığında kendisini tekrar etmeyen münferit konular işlediği görülmektedir. Bu çeşitliliği incelerken roman, hikâye ve oyunlarında yer alan aldığı bazı olay, kişi ve mekanların kendi hayat hikayesiyle çakıştığı görülmektedir. Bu durum da edebi şahsiyetini değerlendirirken yaşamına ekstra parantez açmayı gerektirir. Çalışmanın en başında da belirtildiği üzere kadın yazarların eserlerinin bütünlüklü eleştirisi, yazarlara dair flu bırakılan yerlerin netleşmesiyle gerçekleşebilir. Zira yazarların edebi şahsiyetinin şekillenme sürecindeki en önemli etkenler olan yaşamlarında sanatla olan ilişkileri, sosyal çevreleri ve siyasal atmosfer ve daha pek çok etken göz önünde tutularak değerlendirilebilir.

Müzehher Hanım'ın edebiyatla alakasının temelinin babası tarafından atıldığı söylenebilir. Henüz okula gitmediği ama sabahları babasına *Karagöz* okuyabildiği günlerden bahsederken, sonrasında şiir okuma alışkanlığının da babasının etkisiyle başladığını söyler. "…İlk hocam babamdı. Divan edebiyatını, Hayyam'ı çok okurdu. Fikret'in pek çok şiirini ezbere bilirdi. Öğretmek istediklerini bana sabırla öğretir, lugat defteri tuttururdu…" (Vâ-Nû, 1987: 39).

Şiire karşı çocukluğunda başlayan ilgisi Müzehher Hanım'ın yetişkin hayatında da devam edecektir. Vâlâ Nurettin ile evlendikten sonra da divan şiiri okumaya devam eder ve Vâlâ Nurettin ile Konya'da geçirdikleri günlerde sahaflardan buldukları divanların üstüne not alarak çalışır (Vâ-Nû, 1987:39). Kalamış'a taşındıklarında Yahya Kemal evlerine misafir olmaya başlamıştır ancak yine de Hececilerin, Orhan Velilerin ve Nazım Hikmet'in zevkine vardıktan sonra, öteki şiirleri yaşadığı çağa göre ağdalı ve fazla zorlanmış bulur. Müzehher Hanım'ın ilk tanıştığı edebi tür olan şiir üzerine düşüncelerinin evrimi bu yöndedir (Vâ-Nû, 1987: 40).

Müzehher Hanım evliliği sebebiyle eğitimine ortaokuldan sonra devam edememiştir. Eğitim alamamasının sonucu olarak, Babıali'ye girdikten sonra oluşan sosyal çevresinde kendini her daim eksik hisseder, sürekli içinde bulunduğu entelektüel çevrenin içinde kendisini cahil görüp açığını kapatmaya çalışır. Örneğin o dönem Yahya Kemal ile olan ahbaplıklarında divan şiiri bilgisine güvenir fakat O'nun gözüne girmek için tarih kitapları okur (Vâ-Nû, 1987:39). Büyük çoğunluğu yazarlardan ve şairlerden oluşan bu topluluğunun içinde bir çekingendir. Bu çekingenliği yazdığı ve okuduğu eserleri müdafaa ederken de ortaya çıkar. Müzehher Vâ-Nû'nun Nazım Hikmet'le mektuplaşmalarından anlaşıldığı üzere gazetelere yazdığı tefrikalara dair bu çekincesini kanıtlayan muhavereler mevcuttur. Romanlarını gazetede neşretmesi itibariyle tefrikalarını yazarken okuyucunun beklentilerini ve gazetenin tirajını kendisine belirleyici aldığını belirtmiş olacak ki Nazım Hikmet: "Şu popüler roman popüler roman diye bir şey tutturmuşsun. Öyle şey yoktur. İyi roman, fena roman vardır… Gayet derin meselelerden bahseden, yalnız sanat endişesi güttüğünü söyleyen romanlar vardır ki kötü romandır, polis hafiyesi romanları vardır ki iyi romandır…" der (Hikmet, 1998:100).

Halide Edip Adıvar evlerine geldiğinde ise kitaplığındaki polisiye romanlarından utanır fakat Halide Edip'in tepkisi sandığı gibi olmaz:

> Kendisinin polis romanlarıyla ilgilendiğini de ilk kez o gün öğrendim, kitaplıklarımıza göz gezdirirken, sıra sıra İngilizce, Fransızca polis romanlarımızdan utanmışçasına ben, hemen mazeret aramaya başladım: "Akşam gazetesine bu romanlardan çeviriler yaptığımızı ileri sürdüm. Meğer kendisi de Agatha Christie meraklısı imiş. Kitaplığımdan iki adet, Herculo Poirot'lu Agatha Christie romanı seçti. (Vâ-Nû, 1987:57)

Romanlarını yazarken de kendisini her daim geri planda tutmak istediğini belirtir. Bu sebeple iki romanını tek başına yazmasına rağmen Vâlâ Nurettin ile müşterek imza attığını söylemiştir (STR, t.y.). Tüm bu entelektüel çevre ilk bakışta Müzehher Hanım'ın yazarlık deneyimi için pozitif bir etken gibi dururken, anlaşılan o ki, yaşamında o döneme kadar kendi gelişiminden kendi sorumlu olmuş ortaokul mezunu bir kadın yazar için beraberinde zorluklar da getirmiştir. Müzehher Hanım ne kadar okursa okusun ne kadar yazarsa yazsın hep bir adım geride durmak ister.

Müzehher Hanım'ın uzun yıllar yaşaması O'nun I. Dünya Savaşı'ndan başlayarak toplumlar tarihindeki pek çok olaya şahitlik etmesi sonucunu doğurmuştur. Özellikle yaşadığımız coğrafyadaki Millî Mücadele dönemi, Cumhuriyet'in kuruluşu, mübadele

gibi olaylar Müzehher Vâ-Nû'nun hayatında doğrudan etki de etmiştir. Bu şahitlik durumunun eserlerinde de etkisi görülür. Özellikle II. Dünya Savaşı, O'nun üretiminin en yoğun olduğu döneme de gelmesi itibariyle eserlerinde her zaman kendine yer bulmuştur. Savaş, polisiye romanlarında casusluk hikayesi olarak görülürken, çocuk dergisi için çizdiği karikatürlerde atom bombasına karşı maceralara atılan çocuk olarak okuyucunun karşısına çıkar. Eser verdiği tüm türlerde II. Dünya Savaşı'nı işlemiştir. Müzehher Vâ-Nû *Bir Dönemin Tanıklığı*'nda bu duruma istinaden şöyle der:

> Şimdi düşünürüm de galiba bana bu İkinci Dünya Savaşı'nı ille de okumak merakını Şevki Yazman aşılamış olacak. Hitler'in Nürnberg toplantılarını ayrıntılarıyla, dekorlarıyla hikâye eder, Nazi şeflerinin portrelerini çizer, ben de bunları bir polis romanı dinlercesine merakla dinlerdim. Sonra İstanbul'a dönünce elbette ilk işim II. Dünya Savaşı ile ilgili kitapları toplamak olacaktı." (Vâ-Nû, 1987:19)

Müzehher Vâ-Nû'nun eserlerinde kendi yaşamından en çok iz görülen unsur ise mekanlardır. Müzehher Hanım'ın eserlerinde çocukluğundan itibaren yaşadığı yerlere atıflar mevcuttur. Romanlarında Kalamış, Kadıköy, Moda, Büyükada sık sık işlenir. Hatta *Ateşle Oyun* adlı romanında, Mehmet, tıpkı Vâlâ Nurettin gibi Konya'ya askere gönderilir. Müzehher Vâ-Nû'nun çalıştığı gazetenin haber takibi için gittiği Evian ve Hicaz seyahatleri de O'nun eserlerinde kendisine yer bulmuştur. Bu yerlere ait güçlü betimlemeler bu polisiye eserleri güçlendiren ve okuyucuya başka ülkede vuku bulan yerli bir polisiyeyi okuma fırsatı verir.

3.1. Çevirmenliği

Müzehher Hanım ilk olarak Atıf Yar ile boşandıktan sonra (1933) taşındığı Büyükada'da babasıyla yaşarken hikayeler yazmaya başlamıştır. Sözlü tarih söyleşisinde burada yaşadığı üç yıl boyunca evlerinin üstündeki ormana gidip orada hikayeler yazdığını söyler. Ayrıca burada yaptığı ilk hikâye çevirisini Zekeriya Sertel'in beğenisine sunduğunu ekler (STR, t.y.). Ancak babası çalışmasına izin vermeyeceği için hikayelerini profesyonel anlamda yazma fırsatını o dönem bulamamıştır. Sonrasında Cemal Nadir ile entelektüel biri olduğunu düşünerek yaptığı evliliğinde ise hüsrana uğramıştır. O dönem Türkiye'nin önemli karikatüristlerinden biri olan Cemal Nadir'in toksik derecede olan kıskançlığı Müzehher Hanım'ın da kendisi gibi işler yapmasının önüne geçmiştir. Müzehher Hanım Cemal Nadir ile birlikte *Yücel* dergisinde çalıştığını söyler. Ancak bu çalışma kapsamında görev

tanımına dair bilgiye ne yazık ki ulaşılamamıştır ancak Karamağaralı müstearına ilk olarak bu dergide 1941 yılında *Ah King* adlı hikâyenin çevirisinde rastlanır.

Ah King çevirisi Nihal Karamağaralı'nın uzun yıllar sürecek edebi yaşantısının başlangıcıdır. Edebi hayatına çeviri ile başlamasına önayak olan durumun O'na İngilizce'yi öğreten Büyükada'daki Polonyalı ev sahibinin öğretirken yöntem olarak Oscar Wilde'ın eserlerinden çeviriyi tercih etmesi olduğu düşünülebilir. Halihazırda dili edebi metinden çeviri ile öğrendiği için zaman içinde yatkınlaştığı bir alan haline geldiği düşünülebilir. Vâlâ Nurettin'in de çevirmen ve yazar kimliği Nihal Karamağaralı'nın yazarlık kimliğinde ivme kazanmasında etkili olmuştur. Artık üzerinde baba ya da eş presi olmadan gazetelerde çalışabilmektedir. İlk olarak hikâye çevirisiyle başlamış olsa da sonrasında 1944 yılında Agatha Christie'nin *Aşkımı Sen Öldürdün* adlı romanını çevirmiştir. Bu kitap Net kitabevi tarafından basılır. Sonrasında *Tan* ve *Akşam* gazetelerinde aşk ve macera romanları çevirmeye devam eder. O'nun çevirileri, kendisinin de yazdığı türde yapması muhakkak ki kendi romanlarını da besleyen bir durumdur. Nihal Karamağaralı'nın yayımlanmış çevirileri arasında ise tür açısından çeşitlilik mevcuttur. Anı, çocuk kitabı, macera romanı gibi halihazırda ilgisinin bulunduğu ve kendisinin de ürettiği türlerde çeviriler yapmıştır. Gazetelerde tefrika roman çevirilerinden sonra yazı dizileri çevirdiğine de rastlanır. Ancak kendisinin ulaşılan en son çevirisi 1998 yılında basılan *Dünya Hikayeleri*'dir. Bu tarihten sonra da başka bir edebi çalışmasına rastlanmamıştır. O'nun edebi yaşantısı çeviri ile başlayıp çeviri ile bitmiştir.

3.2. Hikayeciliği

Nihal Karamağaralı'nın yazarlığa başladığı dönem; hikâye, tefrika roman gibi türlerin gazeteler aracılığıyla okuyucuya en kolay şekilde ulaştığı platformlardır. Bu durumun da etkisiyle Nihal Karamağaralı'nın en çok eser verdiği tür hikayedir. Gazetelerde yazarlık yaptığı dönemde yaygın olan 'kısa hikâye' türünde yüze yakın eser vermiştir. İlk hikayesine 1945 yılında *Tan* gazetesinde rastlanır ve hikayeleri memleket hikayeleri serisi ismiyle ilan edilmiştir. Nihal Karamağaralı *Bir Dönemin Tanıklığı* adlı kitabında bir hayli heyecanlı geçen çocukluğunda yaşadıklarını hikayelerinde yazdığını söyler. (Vâ-Nû, 1987:226). Bu tarihten 1949 yılına kadar hikâye yazmaya devam etmiştir.

Onun hikayeciliğine dair en net yorumlama Nazım Hikmet'ten gelmiştir:

> "Yahu, sen bir aralık hikayeler yazıyordun, birkaçını okumuştum hani beğenmiştim de, -daha o zamanlar onları yazanın sen olduğunu bilmiyordum da, onun için beğenmem tamamen objektiftir- yine yazıyor musun? Yazmıyorsan hata ediyorsun. Yazmalısın. Mesela ben senin yerinde olsam, bu 47 yılında mutlaka bir hikâye kitabı çıkartırdım. Şu işi ciddiye al…" (Hikmet, 1998: 60)

Nazım Hikmet'in yazdığı mektuplardan Müzehher Vâ-Nû'nun hikayelerini kitaplaştırmaya karar verdiği anlaşılır. (Hikmet, 1998:86) Ancak bu projesinin gerçekleşip gerçekleşmediğine dair bir kanıt bulunamamıştır.

3.3. Oyun Yazarlığı

Nihal Karamağaralı Şehir Tiyatroları için 4 adet oyun yazmıştır. Bunlardan ilk ikisi olan Casuslar ve Kibar Hırsız'ı Vâlâ Nurettin ile; son ikisi olan Kapının Ardında ve Mirasçılar'ı ise tek başına yazmıştır. Piyesleri yazmaya başlamalarında Muhsin Ertuğrul ile olan ahbaplıklarının etkisi de vardır.

Nihal Karamağaralı'nın yazdığı dört piyes de suç temalıdır. Bir polisiye yazarı olan Nihal Karamağaralı'nın oyunlarına da bu türü başarılı bir şekilde aktarmıştır. Polisiye oyunun en önemli özelliği olan izleyiciyi doğrudan muammanın içine çekebilme işlevinin bu piyeslerde kullanıldığı görülür. Eşi ile birlikte yazdığı aynı zamanda kendisinin de ilk oyunu olan *Casuslar*'ı Vâlâ Nurettin'in uzun süre radyo tiyatrosu skeçleri yazmasının ardından kaleme almışlardır. İsmi ile müsemma oyun, bir mühendisin çizdiği gizli planları çalmaya çalışan casus çetesini kendisine konu alır. Oyunda seyirciye dönüp sorduğu sorularla onları düşünmeye ve oyunun bir parçası olmaya sevk eder. Oyunun yazımında teknik birtakım eksiklikler mevcuttur. Örneğin Prens karakterinin Türk olmadığı, oyunu izlemiş olan bir gazete yazarının oyunun üzerine yaptığı değerlendirmede anlaşılmıştır. Fakat bunun dışında her oyunda ilerleyen bir ivme ile daha başarılı oyunlar yazdığı görülmektedir. Özellikle son yazdığı oyun olan *Mirasçılar* tek planlı bir sahnede geçmesine rağmen polisiyenin heyecan unsuru her zaman yüksek seviyededir. Kendisine yöneltilen neden polisiye bir oyun yazdınız sorusuna karşılık çocukluğundan beri bir piyes yazma arzusu olduğunu söyleyen Karamağaralı şöyle cevap verir:

> …Piyes yazmak gerçekten heyecanlı ve rizikolu bir olay. Bu maceraya beni sevk eden arkadaşım Haldun Taner oldu. "Kendinizi polisiye romanlara vermişsiniz. Yazar durursunuz. Bir de piyes deneseniz." dedi. Hiç düşünmeden cevap verdim: "Zor iş. …" Buna rağmen ta okul çağımdan beri bir piyes yazmak için dayanılmaz bir istek duyduğumu, her roman konusu buldukça şunu sahneye göre işlesem diye kendimi ne mertebe yorduğumu ve sonunda çizmeden yukarı çıkmak saydığımdan

ötürü piyes yazmak cesaretini kendimde bulamadığımı ona bile itiraf edemedim. (Karamağaralı, 1963:14,15)

Nihal Karamağaralı'nın yazarlık kimliğinde en büyük etkiye sahip olan çekingenliği, O'nun piyeslerini yazmayı ertelemesine sebep olmuştur. Ancak gerek Vâ-Nû ile yazdığı gerek tek başına yazdığı metinlerde faili ustaca saklamayı başarmıştır.

3.4. Romancılığı

Müzehher'in edebiyata dehşetli istidadı var (Hikmet, 1998:62).

Kuşkusuz Nihal Karamağaralı'nın edebi yaşantısında en önemli yeri romanları tutar. Gazetelerde ve dergilerde çalıştığı yıllarda on dört polisiye romanı, bir politik bir aşk romanı yazmış; farklı yayınevlerinden üç polisiye kitabı ve bir de çocuk romanı baskıya gitmiştir. Karamağaralı gazetelerde yayımladığı romanlarda tiraj kaygısıyla her daim aşkın sıkıştırılması O'nu rahatsız eder. Aşk romanları yazmaktan istemez, bu durum Nazım'la olan mektuplaşmalarından öğrenilir: "Yahu, mektubunun bir yerinde tuhaf bir laf etmişsin; gelinlik kızın varmış da, ihtiyarlamışsın da aşk romanları yazmak tuhafına gidiyormuş da, çünkü bizzat kendin bu işten uzaklaşmışsın da gibi bir şeyler…" (Hikmet, 1998:57)

Karamağaralı ilk iki romandan sonra polisiye roman yazacaktır. Onun polisiye ile alakası henüz bir çocukken yaşadığı çiftliğin dışında eşkıyaların çatıştığı günlere kadar dayanır. Tekrar okumaya ve yazmaya başladığı dönemde kriminolojiye ilgi duyduğunu belirtir. Prof. Dr. Behçet Tahsin Kamay *Adli Tıp* adında iki cilt halinde Ankara Tıp Fakültesi'nin bastırdığı kitaplarını Müzehher Vâ-Nû'ya hediye etmesi, Müzehher'in kriminolojiye merak salmasına sebep olmuştur. (Vâ-Nû, 1987:55) Bir kadın polisiye yazarı olarak Nihal Karamağaralı halkın ince entrikalı romanları okuma seviyesine henüz ulaşmadığı savına yer yer katılır ancak bunun zamanla evrildiğini düşünür. Polisiye roman için de: "Bu alanın baş ustası Edgar Ellan Poe'dan bu güne çeşitli akımlarını merakla izlediğim polisiye tipini hiç de küçümsememekteyim. Bu türlü eserlerin tıpkı satranç oyunu gibi özellikle gençlere zekâ cimnastiği yaptırdığına inanmaktayım." (Karamağaralı, 1963:14,15).

Nihal Karamağaralı'nın romanlarında olay örgüsü her zaman kadın karakterler etrafında şekillenir. Bu kadınların işlenişinde sosyal bir olgu kullanır. Bu olgu *Çerçeve Dışı*'nda üzerindeki muhafazakâr baskıdan kurtulmaya çalışan Nazlı'nın kendi arzularını keşfederken yaşanların hikayesi iken *İki Ateş Arasında*'da depremde ailesini

kaybetmiş ve hayattaki tek uzak akrabası tarafından taciz edilen Nazan'ın hikayesidir. Kadınlar her zaman başkarakter rolündedir. Muammanın çözümü çoğunlukla amatör hafiyeler tarafından gerçekleşen Nihal Karamağaralı polisiyelerinde kadınlar muammanın çözümünde aktif rol alırlar. Nihal Karamağaralı'nın Vâlâ Nurettin ile birlikte yazdığı *Ummadık Taş Baş Yarar, Yedi Sigara, Hacı Kurye, Perçemli Adam* dörtlemesinde hafiyeler Güler ve dadısı Anberbu'dur. Kadın karakterlerin polisiyelerdeki famme fatale ya da mağdur/maktul kimliğinden çıkarıp erkeklerin aşina olduğu 'tehlikeli' sahaya sokmuştur. İki kadından Anberbu'nun Afrikalı bir halayık olması sebebiyle toplumda 'öteki' rolünde olan bir kimliği, alışılmadık bir şekilde özne pozisyona yerleştirir. Kurguların tüm bu şekillenişleri polisiyenin klasik formasyona yapısökümcü bir yaklaşımla meydan okuyuştur.

Romanları biçimbilimsel olarak incelendiğinde hemen hepsinde açılış başkahraman ile gerçekleşir. Karamağaralı'nın bazı romanlarında cinayetle açılışı da rastlanır. Görevlendirme aşamasında genellikle amatör hafiye konumunda olan bir kişi muammanın çözümünü üstlenir ve gözlemlemeye başlar. Sonrasında bu gözlemler doğrultusunda okuyucuya detaylı bilgi vermek için anlatı ile açıklama yapar. Şüphe aşamasında muhtemel failler odaklanılır. Mevcut durumun kırılması çoğunlukla tesadüfi bir durumun zuhur etmesiyle gerçekleşir. Gelişmede ipuçları bulunmaya başlar. Cinayetlerin işlendiği mekân olarak köşkler seçildiği için araştırma genellikle mekâna yönelik olur. Sonrasında akıl yürütme ile bulunan deliller tümevarım yöntemi ile birleştirilir. Planını yapıp faili ortaya çıkarır. Tüm romanlarında eylem sonuçlandıktan sonra suçlu cezalandırılır. Bu bazen itirafla olur, bazen suçlu reddeder. Cezalandırma bazı romanlarında adaletin hukuk tarafından tecelli etmesiyle gerçekleşirken bazen de suçluların intiharı söz konusu olur. [24]

3.5. Karikatür yazarlığı

Nihal Karamağaralı'nın bu çalışma dahilinde bulunan tek karikatürü Şen Çocuk Dergisi'nde basılmış olan *Atom Çocuk*'tur. Bu çalışmada da Vâlâ Nurettin ile müşterek imza atmışlardır. Atom Çocuk radyo programından atom enerjisinin bulunduğunu öğrenir ve onu insanlığın yararına kullanabilmek için peşine düşer. Çocuklar için macera öyküsü niteliği taşıyan bu karikatür serisi 45 sayı devam eder. Tamamıyla

[24] Bu bölüm Seval Şahin'in *Cinai Meseleler* adlı çalışmasındaki *Polisiyenin Biçimbilimi* bölümünden faydalanılarak hazırlanmıştır.

didaktik bir anlatıma sahip olan bu karikatür serisi dışında başka çalışmalarına rastlanmamıştır.

4. ESERLERİ

4.1. Yayımlanmış Romanları

4.1.1. *Kim Zehirliyor Bunları?* (1944)

Nihal Karamağaralı'nın Vâ-Nû ile birlikte neşrettiği 1944 yılında Olay Yayınevi'nden yayımlanan eseri *Kim Zehirliyor Bunları?* yazarın bilinen basılan ilk eseridir. Bu roman ilk olarak Olay mecmuasında tefrika halinde neşredilir ve yapılan incelemede 1 Kasım 1943 tarihi ile 1 Nisan 1944 arasında çıkan 6 sayıda romanın yayımlandığı görülmüştür. Fakat matbaada yaşanan bir yangın kazası sonucu müsveddelerin bir kısmı yandığı için neşre devam edilemez. Bunun üzerine Nihal Karamağaralı ve Vâ-Nû eksik kısımları tamamlayıp kitap halinde neşredilmek üzere Olay Yayınevine teslim eder.[25]

Kim Zehirliyor Bunları? bir zabıta romanı muharriri olan Ahmet'in çocukluğunun geçtiği sayfiye yerinde yaşayan aile dostlarının çağrısı ile tepedeki köşkü ziyarete gitmesiyle açılır. Köşkte Kadri Bey, eşi Suphiye Hanım, çocukları Kemal, Ayşe, Necla, Nevin ve Nevin'in eşi Doktor Ferit yaşar. Kadri Bey yıllardır yazdığı kitabı göstermek için Muharrir Ahmet'i çağırmıştır. Tam içkilerini alıp sohbet etmeye başlayacaklarken Doktor Ferit, Kadri Bey'i acele ile çağırır. Ahmet Kadri Bey'in bağırışlarını duyar. Geri döndüğünde Kadri Bey de sendeleyerek düşer. Doktor Ferit, Suphiye Hanım'ın arsenik ve Kadri Bey'in de Hyoscin ile zehirlendiğini söyler. İkisi de ölmemiştir. Doktor Ferit ve Ahmet kafa kafaya verip durumu çözmeye çalışırlar. Cinayet girişiminde bulunan katil evdekilerden biridir. Soruşturma esnasında Ahmet evin diğer oğlu Cemil'in, Kadri Bey tarafından evden kovulduğunu öğrenir.

Ertesi sabah bütün aile durumu görüşecekken bir çığlıkla tüm ev ahalisi irkilir, Doktor Ferit, Hyoscin ile zehirlenerek öldürülmüştür. Ahmet cesedin başucunda bir kitap ve üzerinde Ferit'in ölmeden evvel aldığı notları görmüştür. Kitabı saklar. Eve gelen komiser ve Necla'nın dedektif nişanlısı Yılmaz Ali Bey ev halkını sorgudan geçirir. Aynı günün akşamında yine bir çığlık sesi ile ev halkı irkilir. Yılmaz Ali ve Ahmet

[25] Yayınevi tarafından yapılan bu açıklama *Kim Zehirliyor Bunları*'nın 3. Sayfasında yer almaktadır.

kütüphaneden bodrum katına koşarlar. Kadri Bey'in kanlar içinde yukarı çıktığını görürler. O'nun işaret ettiği yerde bir kan gölü ve boynundan bir balta ile öldürülmüş Nevin vardır. Pencereden birinin evi gözetlediğini görüp karartıyı takip ederler. Kaçan kişinin kovulan evlat Cemil olduğunu anlarlar. Cemil cinayeti görmüştür fakat kimin yaptığını anlayamamıştır. Ertesi gün kütüphanede duyulan sesler üzerine Kadri Bey'i gördüklerinde yüzü kanlar içindedir. Yerde yatan kişiyi gösterir. Katil böylelikle yakalanır. Cinayetler Yılmaz Ali tarafından çözülmüştür. Romanın bu kısmında vakan örgüsü sona erer ve aradan geçen aylar sonra Ahmet Yılmaz Ali'yi Kalamış'taki evinde ziyaret eder. Okuyucu Ahmet'in soruları aracılığıyla Yılmaz Ali'nin düğümü nasıl çözdüğünü öğrenir.

Romanda baş karakter Ahmet'in gözünden bir anlatım söz konusudur, kahraman anlatıcı tekniği tercih edilmiştir. Okur hikâyeyi Ahmet'in gözünden takip eder. Uzun zaman sonra gerçekleşen ziyaret esnasında vuku bulan cinayetleri anlamak için ev ahalisine en baştan sorular sorar böylelikle en az okuyucu kadar ailenin içinden olmayan birinin objektif anlatımıyla düğüm çözülmeye çalışılır. Ancak amatör Ahmet cinayetleri çözemez ve köşkün en küçük kızı Necla Hanım'la nişanlı olan Yılmaz Ali imdada yetişir. Tesadüf eseri köşkü ziyarete gelen Yılmaz Ali'ye olanlar bir bir anlatılır. Zira dedektif evde iken de cinayetler işlenmeye devam eder. Yılmaz Ali kendine has mizacıyla cinayetleri çözer. Muammanın çözümü profesyonel bir dedektif olan Yılmaz Ali olması önem teşkil eder.[26] Bu sayede Yılmaz Ali muammayı çözen kişi, Ahmet ise amatör yardımcısı olarak kalmıştır. Romanda çizgisel bir anlatım söz konusudur ancak hikâyenin hangi yılda ya da devirde geçtiğine dair bilgi mevcut değildir. Tek bir köşkün içinde geçen eser, kapalı oda muammasına örnek teşkil eder. Vakanın şehir ya da ilçe olarak nerede gerçekleştiği bilinmezken yalnızca aylar sonra buluşulan yerin Kalamış olduğu bilinmektedir.

4.1.2. *Esrarengiz Çorap* (1962)

Esrarengiz Çorap, Nihal Karamağaralı'nın 1962'de Ak Kitabevi'nden çıkan iki polis romanından biridir. Roman, birbiriyle bağlantılı iki cinayetin çözülmesi üzerine kuruludur. İlaç fabrikası sahibi Doktor İhsan'ın aile dostu olan Osman Bey'in, fabrika lojmanında ölü bulunması ve amatör dedektif konumunda olan Doktor İhsan

[26] Vâlâ Nurettin Vâ-Nû, 1933'te 4 kitaplık *Yılmaz Ali* serisi yazmıştır. Bu tarihten 11 yıl sonra Nihal Karamağaralı ile 5. bir kitap yazmışlardır.

tarafından katilin ortaya çıkarılmaya çalışılması ile başlar. Romanın girişinde kim olduğu bilinmeyen üç kişi, Osman Bey'in ölmek üzere olan bedenini bir araba ile fabrika lojmanına taşımaktadır. Nihayet eve ulaştıklarında Osman Bey vefat eder.

Polis, Osman Bey'in kendini zehirleyerek intihar ettiğine hükmeder. Ancak Osman Bey'in Almanya'dan tahsilini bitirip gelen kızı Aslınur, bu ölümün intihar olduğuna inanmaz ve çocukluğundan beri âşık olduğu Doktor İhsan'ı bunun bir cinayet olduğuna ikna etmeye çalışır. Doktor İhsan'ın da içinde şüpheler mevcuttur fakat Aslınur'u korumak için bunu sesli dile getirmez ve muhasebesini kendi içinde muhafaza eder. Aslınur'u da fikrinden çevirmeye çalışarak yeni kurbanın O olmasını engellemeye çalışır.

Doktor'un, bu ölümün bir cinayet olduğunu düşünme sebebi ise Osman Bey'in ölmeden birkaç gün önce Doktor'a gelip fabrikanın kimyageri Aydın ve satış şefi Haşmet'in yolsuzluk yapıp para çaldığını söylemesi ve ispat etmek için söz vermesidir. Doktor İhsan, Osman Bey'in delil toplamaya çalışırken yakalandığını ve öldürüldüğünü düşünür. Fakat Osman Bey'in ölümü onda büyük bir yeis yaratmıştır ve fazla içki tükettiği için kafasını toparlayamamaktadır. Aynı süreçte Osman Bey'in kızı Aslınur'a duyduğu acıma duygusu aşka dönüşmektedir. Ancak fabrikanın kimyageri Aydın'ın gizli kapaklı Aslınur'la evlendiğini ve Amerika'ya kaçma planını duyduktan sonra, herkesin bir arada olacağı Enez'deki av partisinde cinayeti çözmeye karar verir.

Kitabın ikinci kısmı diyebileceğimiz bu bölümde Doktor İhsan cinayeti çözmek için planını işletmeye başlar. Enez'deki evde, kalabalık bir sofrada Aydın'ın Aslınur'la evlendiğini ifşa eder ve masadakilerin tepkilerini tartar. Sonraki günlerde çıkılan avlardan birinde Aydın vurulmuş olarak bulunur. Böylece kurgu iki cinayet ve aralarındaki bağı çözmekle ilerler.

Doktor bir süre sonra Haşmet'in Osman Bey'i öldürenlerden biri olmadığını anlar ve muammanın çözümünde birlikte hareket ederler. Nihayet Osman'ın ve Aydın'ın katilini, av yerinde cinayet delili çorabı yok etmeye çalışırken yakalarlar fakat katil o esnada ölür.

Esrarengiz Çorap, karmaşık ilişkiler üzerine kurulu birbiriyle ilintili iki cinayetin akıcı bir anlatımını sunmaktadır. Bir polisiye eserin barındırması gereken temel unsurların hepsi bu romanda mevcuttur. Bir ölümle başlar, bu ölümün perde arkasını öğrenmeye

kendini adamış bir kahramanı vardır, yanlış hedeflere yönelinir, gerilim her daim yüksektir, ipuçları takip edilerek analitik çözümleme yapılır, suçun nedeni çözülür, katil yakalanır ve olayın nedeni açıklanır. Özellikle ilk cinayetten sonra Enez'deki av partisine gidilmesiyle birlikte katillerin ve cinayeti çözecek hafiyelerin aynı evde bulunduğu süreç, hikâyede heyecan unsurunun başladığı yerdir. İkinci cinayetin de yaşanmasıyla katilin aralarından biri olduğu kesinleşir. Evdeki herkes şüphelidir ve bu yüzden kimse ayrılamaz. Nihayetinde o evde katiller açıklanır fakat kendileri de ölmüştür.

Anlatımda karakterlerin arasındaki ilişkilerin açıklanması adına geriye dönüş teknikleri kullanılmıştır. Roman ilk cinayet vakası gerçekleştikten üç gün sonra, fabrikanın sahibi olan Doktor İhsan, maktulün kızı Aslı ve Haşmet arasındaki evvelden başlayan ilişkiler İhsan'ın hatıralarında okuyucuya aktarılır. Hikâyenin hangi devirde geçtiği bilinmemektedir ancak İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra gerçekleştiği aşikardır. Mekân olarak fabrika ve etrafındaki çalışanların yaşadığı lojmanlar, Enez'deki çiftlik evi, Münih'teki otel sayılabilir. Romanda karakter kadrosu oldukça kalabalıktır. Aralarındaki ilişkilerin betimlenmesinde eksiklik görünmez.

Müzehher Vâ-Nû'nun Nihal Karamağaralı müstearıyla yazdığı bu eserde kendisinin polisiye kurmacanın yanı sıra avcılık üzerine kapsamlı bir bilgi birikimine sahip olduğu görülmektedir. Zira yine II. Dünya Savaşı Almanya'sına dair detay göndermeler mevcuttur: Enez'deki evde Himler isimli av köpeği etraftakileri koklarken Şahap "Beşinci Kol'u ilk defa faaliyette görüyorum." der (s.163). Bunlar Ernest Mandel'in *Hoş Cinayet* adlı çalışmasında belirttiği "polisiye romanın doğrudan eğlendirme işlevinin yanı sıra insan uğraşlarının sayısız alanlarına dair yoğun uzmanlık bilgisi sunmak" işlevine iyi bir örnektir (s. 101). Bir polisiye kurgunun işleyişinde en kolaylaştırıcı teknik olan 3. kişinin gözünden bir anlatım söz konusudur. Bu da yazarın kurguyu zenginleştirdiği avcılık ve İkinci Dünya Savaşı'na dair verdiği ekstra bilgilerin olay örgüsünde eklektik durmamasını sağlar.

Nihal Karamağaralı'nın kendisine seçtiği dedektif Doktor İhsan ise alkol bağımlılığı olan, gece hayatını seven ve çapkın bir karakterdir. Şahsi hayatında dengeleri kuramamış olsa da etrafında oldukça nüfuzlu bir kişidir. Zeki ve sabırlı bir adamdır. Cinayetler ile ilgili deliller toplandıktan sonra kritik anlarda Doktor'un müdahalesiyle cinayetler çözümlenir. Dedektifin tek kusuru maktulün kızına aşıktır.

Romanda gerilim-eğlence unsurları dengede tutulmuştur. Av için gidilen Enez'deki evde bir yandan katil kim gerilimi mevcutken bir yandan da Şahap ve Fatoş'un atışmalarıyla güldürü faktörü devreye girer.

Bu roman aynı zamanda *Cumhuriyet* gazetesinde *Alaca Çorap* ismi ile 29 Eylül 1959 tarihinde tefrika edilmeye başlanmış 7 Aralık 1959 tarihinde 71. tefrikada sonlanmıştır.

4.1.3. *Uğursuz Fotoğraf* (1962)

Müzehher Vâ-Nû'nun Ak Kitabevi'nden basılan bir diğer kitabı ise *Uğursuz Fotoğraf*'tır. II. Dünya Savaşı zamanı Almanya'dan Türkiye'ye uzanan bir hikâyeyi kapsayan bu roman, dönemin atmosferine dair incelikli bir izleği muammalar aracılığı ile sunar. Yasemin, eğitim için Almanya'ya giden nişanlısı Halil'in Berlin bombardımanı esnasında öldüğünü düşünmektedir. Bunun üzerine Yasemin de Halillerin iş ortağının oğlu Sabri ile mutsuz bir evlilik yapar. Neden sonra Yasemin Halil'in aslında bir toplama kampında olduğunu, oradan İsviçre'ye kaçmanın bir yolunu bulduğunu, memlekete dönmeye çalıştığını Halil'in kardeşi Gündüz'den öğrenir.

Gündüz ise iki yıldır haber alamadığı ağabeyinin yaşadığına sevinir. Bir yandan da casuslukla suçlanan babasının suçsuzluğunu ispatlamaya çalışmaktadır. Yaptığı araştırmalarda Sabri'nin de ilişkisinin bulunduğu dört Alman'ın babasına iftira atan casuslar olduğunu düşünür. Bulduğu tüm delilleri ağabeyine yazdığı mektuplarda anlatır. Bir süre sonra Gündüz de ortadan kaybolacaktır.

Yasemin evde yalnız olduğu bir sabah evin içinde sesler duyar ve hırsız olduğunu düşündüğü kişiyi korkutmak için kocasının tabancasını alır. Tetiği çektiği gibi düşüp bayılır, olanları hatırlamaz.

Memlekete dönen Halil ise, babasının Almanlara casusluk etmekle suçlanıp tutuklandığı, kardeşininse öldürüldüğü bir karmaşanın içine düşmüştür. Tüm bunların sorumlularını aramak için işe koyulur. Bu esnada çocukluk arkadaşı Oktay ve eski aşığı Zeha ile yolları kesişir ve onlara durumu anlatır. Zeha çekici bir dansözdür ve Beyoğlu'nda çok meşhurdur. Kendisinin aşıkları arasında Alman gazeteciler de vardır. Oktay'ın ise emniyette tanıdıkları vardır ve böylelikle bu iki arkadaşı Halil'e yardım edebileceklerini söyler. Halil, Gündüz'ün gazetelerde duyurulduğu gibi sınırdan kaçarken öldüğüne inanmaz. Babasını tutuklatanları yakalamaya çalışırken

öldürüldüğünü düşünür. Böylelikle üç amatör dedektif Gündüz'ün bıraktığı mektupları okuyarak ipuçları yakalamaya ve cinayeti çözümlemeye çalışır.

Gündüz'ün mektuplarda bahsettiği delillerden biri objektifinde benek olan bir fotoğraf makinasıdır. Objektifi Sabri'nin makinasına Gündüz takmıştır. Babasının çektiği iddia edilen fotoğrafları eğer Sabri ve Almanlar çektiyse fotoğraflarda o iz görülecektir. Bu yüzden Yasemin'den yardım almaya karar verir. Fakat Yasemin bir şekilde Halil'den kaçar.

Sonrasında tek tek Almanların peşine düşerler ve ilk olarak aksak Karl Zander'in Zeha'ya olan ilgisini kullanırlar, sonra Bohle'in Sarıyer'deki yalısına gizlice girerler. Her iki macerada da fotoğraf makinasını bulamazlar fakat yalıdan taka ile çimento taşındığını görürler. Bohle'nin evinde nihayet benekli bir fotoğraf bulurlar. Bahçıvanla boğuşurken de Gündüz'ün saatinin onun kolunda olduğunu görürler. Düğüm buradan sonra çözülmeye başlar.

Yasemin sakız çiftliğinde makinayı getirir ve Halil'e kardeşini kendisinin öldürdüğünü itiraf eder. Polisi çağırıp olay yerinde hep birlikte inceleme yapılınca Gündüz'ün öldürüldüğü odada üçüncü bir kişi olduğu ve bu kişinin Yasemin'in bayılmasından faydalanıp delilleri gizlediği ortaya çıkar. Katilin aynı zamanda bir casus olduğu ve Almanlarla beraber sakız çiftliği yakınındaki arazide Alman silahlarının indirilmesi için bir üs yapılmasına yataklık ettiği ortaya çıkmıştır.

Nihal Karamağaralı'nın bu kurgusu II. Dünya Savaşı'ndan ve Soğuk Savaş döneminde yükselen casus romanı kategorisine girer. (Mandel, 1996:107) Hikâyenin savaşa girmeyerek tarafsız konumda kalan Türkiye'de geçmesi casusluk kurgusunu güçlendiren bir nitelik olmuştur. Savaş zamanı casus trafiğinin sıcak çatışmanın olmadığı daha ziyade diplomatik ilişkilerin yoğun olduğu yerlerde geçmesi bilinen bir durumdur. Eser özellikle Gestapo Almanya'sına dair verdiği yoğun bilgi yer yer kurguda heyecan unsuruyla başa baş gitmektedir. Bu anlamda öğretici bir niteliği de vardır. Özellikle Posta kutusu, Beşinci kol subayları gibi savaş terminolojisine dair detaylı bilgiler de mevcuttur.

Savaş dönemi Almanyası'nın yanı sıra, aynı dönem Türkiye'de günlük yaşam ve eğlence hayatına dair de detaylı bilgiler mevcuttur. Karartma günleri diye adlandırılan o dönemde hava karardıktan sonra lambaların kısılmasıyla sokakların nasıl bir yere

dönüştüğüne dair derin tasvirler mevcuttur. Özellikle Beyoğlu sokaklarına ve gece hayatına dair betimlemeler sokakları dönemin gözüyle takip etmemizi sağlar.

Dedektiflerden Zeha 'okuyucu' konumundadır. Okuyucunun soracağı soruları diğerlerine yöneltir. O'nun Halil'e olan ilgisi muammaya dahil olmasının asıl sebebidir. Halil'e daha yakın olmak ve O'nu korumak için maceranın içine girer. Dansçı kimliğiyle topladığı bilgilerle kendini I. Dünya Savaşı'nın ünlü casusu Mata Hari'ye benzetir. Oktay ise hem mizah unsuru hem de emniyetten kaynak sağlayan dedektif konumundadır. Halil zorlandığında ortaya çıkıverir, Halil tek başına işe kalkıştığında takip eder, yalnız bırakmaz. Halil ise Galatasaray Lisesi'ni bitirmiş bir mühendis, savaşta yaralanmış bir adamın psikolojisine sahip, alkol seven, sevdiği iki kadın arasında gidip gelen yer yer toksik bir adamdır. Halil ile savaşta yaralanmış bir adam portresi çizilmiştir. Ailesinin başına gelenler O'nu ziyadesiyle üzmüş ve muammayı çözmek adına her şeyi göze almıştır. Polisin muammayı çözeceğine inanmaz. Bu bağlamda Zeha'nın kendisine olan ilgisinden faydalanıp onun çekiciliğini muammanın çözümünde yer yer kullandığı fakat mülkiyetçi hisleri ile başa çıkamayıp kadının üzerinde tahakküm kurduğu görülür. Anlatı üçüncü kişi ağzından gerçekleşir.

Bu roman *Cumhuriyet* gazetesinde 18 Mart 1961 tarihinde *Sakız Çiftliği* ismiyle tefrika edilmeye başlanmış 25 Mayıs 1961 tarihinde 95. tefrikada sonlanmıştır.

4.1.4. *Korkusuz Murat* (1966)

Korkusuz Murat, Nihal Karamağaralı'nın Vâ-Nû ile 1966'da müşterek yazdığı çocuk romanıdır. Arkın Kitabevinden basılan bu roman Doğan Kardeş Çocuk Romanları Yarışması'nda ikincilik ödülünü almıştır.

Doğan Kardeş Çocuk Romanları yarışmasının "yeni, ulusal ve yerli" çocuk edebiyatının kurulması hedefi ile düzenlediği yarışmada Tahir Alangu[27], Memet Fuat, Onat Kutlar gibi isimlerin jüride olduğu görülmüştür.

Kumkıyı Köyü'nde yaşayan Murat ve ailesi denizcilikle geçinmektedir. Lakin daha çok gelir elde etme niyetiyle evlerine bir oda ve bir tuvalet daha eklemişlerdir ve pansiyon olarak işletirler. Evlerine gelen mühendis Atıf Bey, karısı Mihriban Hanım ve oğulları gürbüz Turgut o yaz pansiyoner olarak Muratlarda kalacaktır. Murat'ın annesi ve dedesi pansiyonerlerle ile ilgilenirken Murat ve arkadaşı öksüz Ozan Ali,

[27] Her ne kadar bu yarışmada *Korkusuz Murat* ikincilik ödülü alsa da Müzehher Vâ-Nû, Tahir Alangu'nun Türk Edebiyatı üzerine yaptığı çalışmalarda kendine yer bulamamıştır. Bkz: Tablo 1.

Turgut ile arkadaş olmaya çalışır. Lakin annesi Mihriban Hanım çocukların ona Turgut Bey diye seslenmesini ister ve sürekli oyunlarına müdahale eder. Köylü çocuklar Turgut'un annesine değil de annesinin Turgut'a hizmet etmesine çok şaşırır. Çünkü okul kapanınca Murat babasının takasında çalışır Ali ise dağlarda çobanlık eder. Bir gün köyde pansiyonerlere yedirecek et bulamayınca Bahri Reis oğlu Murat'la Ozan Ali'yi balığa gönderir. Peşlerine takılan Turgut'u denizde zehirli dragonya balığı ısırınca ortalığı velveleye verir. Kıyıya vardıklarında Mihriban Hanım Turgut'a yardım etmeye çalışan Ozan Ali'yi suçlayarak "çoban parçası" diyerek tokatlar. O günden sonra Ozan Ali bir daha köye dönmez, Kurtdağı'na çobanlık etmeye gider. Bu duruma Murat ve komşunun kızları Mine ve Papatya çok üzülür.

Murat artık babası Bahri reisin takasında miçoluk yapmaktadır. Günlerini köpeği Cinbaş, kedisi Yanaşma, faresi Mikimiki ve papağanı Elgimsağma ile geçirmektedir. Bir gün Bahri Reis takasına yüklenen karpuzları boşaltırken Tuzsuz Deli İbrahim takaya gelir, Murat yalnızdır. Deli İbrahim kamyondan yükünü takaya yüklemeye başlar ancak Murat ve hayvan dostları bu durumdan işkillenir. Her ne kadar itiraz etse de adamı durduramaz. Deli İbrahim'i çimentoları yüklemeye devam ederken görünce Bahri Reis çok sinirlenir ancak 3 katı ücret vereceğini duyunca kabul eder.

Akşam yola çıkıldıktan sonra Deli İbrahim Bahri Kaptan'a içki içirir. Sürekli sorun çıkaran Murat'a da acı bir helva verir, helvanın tesiriyle Murat kendinden geçer. Bu esnada Deli İbrahim takayı delmiş batırmaya çalışmaktadır. Neyse ki Murat'ın hayvanları tehlikeyi anlamış Bahri Reis'i uyandırıp Murat'ın halini göstermiştir. Bu sayede hayatları kurtulan Bahri Reis ve Murat batmak üzere olan takadan İbrahim'e seslenirler fakat yardım etmez. İbrahim bu oyunu bozuk çimentoların parasını sigorta şirketinden almak için oynamış; sorulduğunda ise Bahri Reis'in ederinden daha yükseğe sigortalattığı eski takasını para almak için bilerek reisin batırdığını söylemeyi planlamıştır. Bahri Reis ve Murat kendilerine bir sal yapıp kıyıya ulaşmayı başarmıştır.

Lakin Deli İbrahim çoktan kıyıya ulaşıp jandarmaya yazdığı hikâyeyi anlatmıştır ve jandarma Bahri Reis'i tutuklamıştır. Bu duruma çok içerleyen Murat babasını kurtarmayı kafasına koyarak köyünün yolunu tutar. Avukat parasını çıkarmak için hayvanlarını satmıştır.

Köyüne ulaşmak için ormandan geçmek zorunda kalan Murat, burada Cadı Nine ile karşılaşır. Cadı Nine'den parasını saklar, O'ndan kurtulunca koyduğu yerden çıkarır.

Bir ağacın kovuğunda dinlenirken hayvanlarının sesini duyar, hayvanlar iplerini koparıp Murat'ın peşinden gelmiştir. Yolda kaçak ağaç kesen adamları ve kurdu atlatırlar. Kurtdağı'na ulaştıklarında Ozan Ali'yi bulurlar. Ormanda beraber ilerlerken Murat ve arkadaşları ayılarla karşılaşırlar. Ayılardan az önce köylülerin kendisine hediye ettiği balı vererek kurtulurlar.

Köye döndüklerinde haberin çoktan ulaştığını görürler. Köylü Kurtdağı'na çıktığını duydukları Murat'tan umudu kesmiştir. Bu yüzden Murat'ı görünce tüm köy çok sevinir. Onunla birlikte gelen Ozan Ali'yi gören Mihriban Hanım gönlünü almaya çalışır. Murat tüm olanları komşuları Avukat Bey'e tüm olanları anlatır. Maddi delillerin toplanması gerektiğine karar verilir ancak batan takaya ulaşmak için dalmak tehlikelidir. Ertesi gün Murat ve Ozan Ali, Turgut'tan babasının tüplü dalış takımlarını getirmesini isterler. O da arkadaşlarının isteğini geri çevirmez ve annesine oyunlar edip alır. Murat burguyu ve çimento örneklerini takadan çıkarır. Ancak ileride çok fazla kuşun uçtuğu yer Ozan Ali'nin dikkatini çeker, kuşların balıkların çok olduğu yere geldiğini düşünür ve balıkların köyde bir efsane olarak anlatılan Türklerin batırdığı korsan gemisine yuva yaptıklarını düşünür. Murat'ı ikna eder ve tüple o bölgeye de dalarlar. Zira haklıdır, bir iskeletin elindeki hazine sandığını görürler ancak çıkaramazlar. Lakin çok vakit kaybetmişlerdir, Deli İbrahim'le arkadaşı Keke Raif delil topladıklarını anlayıp peşlerine düşer. Onları alt edip kıyıda delilleri arkadaşları Mine ve Papatya'ya verip eve dönerler. Nitekim İbrahim ve Raif evin önünde çocukları dövmeye başlar. Neyse ki köye tetkikata gelen jandarma gürültüleri duyup çocukları kurtarır.

Murat'ın bulduğu maddi deliller sayesinde Bahri Reis hapisten kurtulur. Sigorta parası ile de yeni bir taka alır. Ne anası ne babası olan Ozan Ali'yi nüfusuna alır, yeni bir yaşam kurmaya çalışırlar. Ozan Ali ile Murat, Bahri Kaptanı hazineyi bulmaya ikna ederler. Bahri Kaptan daldıktan sonra bir türlü geri gelmez. Bu durumdan işkillenen Murat da denize dalar ve babasını bir ahtapotun sardığını görür. Ahtapotun kendine saldırdığı kolunu keser ve bıçağı babasına atar. Böylelikle ahtapottan kurtulurlar.

Nihayet çıkardıkları hazineyi devlete teslim edip kendi hisseleriyle de büyük bir gemi alıp büyük şirketlerle Avrupa'ya nakliye işi yapmaya başlarlar.

Bir çocuk romanı olarak planlanmış bu romanda didaktik bir anlatım söz konusudur. Romanda anlatıcı başkahraman olan Murat'tır. Okuyucu olayları bir çocuğun

gözünden takip eder. Murat 12 yaşında, ilkokulu yeni bitirmiş, hayvanlarla arkadaşlık eden, akıllı bir çocuktur. Babasına iş yapmakta yardım etmekten gocunmaz, elinden her iş gelir. Romanda 'iyi'yi temsil eden taraftır. Murat'ın en yakın arkadaşı ve bir çoban olan Ali duygularını ve gözlemlerini şiirlerle ifade eder. Bu sayede okuyucu kitlesi itibariyle çocuklara hitap eden bu romanda olaylar, çocukların takip edebileceği bir formatta kısaca Ozan Ali tarafından sunulur. Ozan Ali'nin hem annesiz hem babasız bir gariban oluşu, zengin Mihriban Hanım'dan tokat yiyişi üzerinden sınıfsal bir temsiliyeti olduğu söylenebilir. Ozan Ali çok utanır ve bir daha görünmez. O gittikten sonra da Murat O'nu hiç unutmaz sürekli anımsar, nihayetinde de bulur. Murat'ın karşısındaki 'kötü'nün temsili olan karakter ise Tuzsuz Deli İbrahim'dir. Zengin de olan bu karakter daha fazla para kazanmak için fakir insanlara kötülük yapmaktan hatta ölüme bırakmaktan çekinmez.

Romanın kendi zaman akışı çizgiseldir, son bölümde Murat'ın hikâyeyi aradan üç yıl geçtikten sonra anlattığı anlaşılır. "Ben bu hikayeyi Yeni Kısmet'in[28] kaptan köprüsünde üç yıl sonra yazmaktayım."der (Karamağaralı-Vâ-Nû, 1966:150).

Romanda doğaya, hayvanlara ve denizciliğe dair bilgilerin özellikle çocukların ağzından verilmesi kendisini kahramanla özdeşleştiren çocuklara bilginin aktarımını kolaylaştırmıştır.

4.1.5. *Bir Dönemin Tanıklığı* (1987)

Bir Dönemin Tanıklığı Müzehher Vâ-Nû'nun kendi imzasıyla yayımladığı yegâne romanıdır. Bir anı kitabı olan eserde Müzehher Vâ-Nû'nun kendi yaşam serüvenini içinde bulunduğu entelektüel çevre ile olan anıları ile birlikte sunduğu bir çalışmadır. Kitabın ilk bölümünde Cem Yayınevlerinin sahibi Oğuz Akkan ile yayıncılığa ve dönemin siyasal atmosferinin de etkisiyle yaşadıkları yokluk günlerine ve O'nun kaybına değinir. Sonrasında Vâlâ Nurettin'in Konya'daki askerlik günlerinde tanıştığı Bakır Çelebi ve Şevki Yazman ile 1942 kışındaki anılarından bahsetmektedir. Konya'dan döndükten sonra Kalamış'a güç bela yerleşmeleri, burada kıt kanaat geçinmelerinden bahseder. Bu evi sıklıkla ziyaret eden Yahya Kemal'i, onunla aralarının bozuluşunu, yayıncı Burhan Cahit ve eşi Samiye Morkaya ile olan ahbaplıklarını anlatır. Hayranı olduğu Halide Edip Adıvar ve Adnan Adıvar'ın onlardan Nazım Hikmet'in durumuna dair malumat almak için kısa süreli

[28] Gemilerinin ismidir.

ziyaretlerinden bahseder. Çok sevdikleri Sertellerin Tan Baskını sonrasında yaşadıklarını ve onların sürgün günlerine dair bilgiler verir. Sonrasında Niyazi Berkes ile dostluklarından ve Ruhi Su'nun yaşamının son demlerinde yaşadığı zorluklardan bahseder. Bir sonraki bölüm Nazım Hikmet'e aittir. Bu bölüm, Müzehher ile dostluklarının nasıl başladığına, nasıl ilerlediğine ve Nazım Hikmet'in cezaevi koşullarına dair detaylı bilgiyi içerir. Kuşkusuz kitabın basımından sonra yapılan haberlerden anlaşılacağı üzere en çok ilgi gören bu bölümdür. Sonrasında Hüseyin Cahit ve kendisinin Tan olaylarındaki etkisi ve Kemal Tahir ile anılarından bahseder.

Müzehher Vâ-Nû bu kitabı ile hem yazarlık yaptığı dönemin siyasal atmosferine dair epeyce malumat vermiş hem de kendi hayatına dair otobiyografik bilgilere ulaşılmasını sağlamıştır. Kitabın özellikle bir kadın gözünden dönem tanıklığı olması sebebiyle olayları farklı bir perspektiften okuma fırsatı sunar.

4.2. Yayımlanmamış Romanları

Nihal Karamağaralı yazarlık yaptığı yıllarda muhtelif gazete ve dergilerde romanlarını neşretmiştir. Bu çalışma dahilinde yapılan gazete ve dergi arşivi taramalarında kendisine ait 1 adet tamamlanmamış ve 14 adet tamamlanmış tefrika halinde neşredilmiş romanı bulunmuştur. Romanların büyük çoğunluğu polisiye olmakla beraber bu tür dışında eserlerini de okuyucuyla buluşturmuştur.

4.2.1. Yılmaz Ali'nin tamamlanmamış 5. romanı: *Aşkın Oyuncağı* (1944)

Aşkın Oyuncağı Nihal Karamağaralı ve Vâ-Nû'nun *Olay Dergisi*'nde yarım kalan ikinci telif romanıdır.[29] Eser 1 Kasım 1944 ile 1 Kasım 1945 tarihleri arasında yayımlanmış, derginin yayın hayatına devam etmemesi sebebiyle yarım kalmıştır. Roman sevgilisi ile buluşmak üzere hazırlanan Hale'nin kocasından gelen notu okuyup öfkeyle fırlatması ile açılır. Kadın sokağa çıktığı gibi tecavüz girişimine maruz kalır. Hale kurtulmaya çalışırken failin birden elleri çözüldüğünü fark eder. Hale kurtulduğu gibi sevgilisi Kimyager Ahmed'in evine koşar. Ahmed'in evine gittiğinde sevgilisini göğsünden hançerlenerek öldürüldüğünü görür. Olayla alakalandırılmamak için evine döner ve ayakkabılarını temizleyip uyur. Lakin ertesi sabah bahçıvanın

[29] Bir diğer eser *Kim Zehirliyor Bunları?* olup dergide çıkan bir yangında nüshaları yanmış, sonrasında Nihal Karamağaralı ve Vâ-Nû tarafından eksik bölümler tamamlanıp Olay Neşriyat tarafından baskıya gitmiştir.

"Bahçede bir ceset var!" nidasıyla uyanır. (Karamağaralı ve Vâ-Nû, 1944:3) Bahçıvana polisi aramasını söylerken kendisi de muhtemel sorulara vereceği cevabı düşünüyordur. Bahçede ölü yatan adamla sevgilisi Ahmed'in ölümünün alakası olup olmadığını düşünür durur. İşin içinden kendisine leke sıçratmadan çıkmaya çalışır. Polis aynı gece yaşanan iki cinayeti araştırmaya başlar. Aradan geçen bir hafta zarfında Hale kendini köşke kapatır ve kimseyle konuşmaz, fakat bunalmaya başlamıştır. Bu yüzden çocukluk arkadaşı Feride'nin davetini kabul eder. Yolda arabalarının tekerleği çamura saplanır ve Ahmed'in evinin önünde gizemli bir adam Hale yardım eder. Hale davete vardığında kapıyı amcazadesi Ziya açar. Bütün gece Hale ile alakadar olan Ziya bir süredir hoşlandığı kuzenini gece evine bırakır ve o gece Hale ile kalır. Hale ise Ahmed'in yakın arkadaşı olan Ziya'nın ilişkilerini bilip bilmediğini merak ediyordur. Ziya bildiğini itiraf eder. Bunun üzerine Hale Ahmed'in evlilik teklifine "evet!" demeye gittiğinde Ahmed'in cesedini gördüğünü anlatır ve olayın bir intihar olmadığını söyler. Soruşturma devam ederken Hale bir süre İstanbul'dan uzaklaşma kararı alır ve Mudanya'ya gider. Lakin vapurdan otele kadar kendisi ile beraber seyahat eden bir adam dikkatini çeker. 1 ay otel odasından hiç çıkmadan istirahat ettikten sonra iyileştiğini düşünüp İstanbul'a dönmeye karar verir. Akşam yemeği için salona indiğinde vapurda gördüğü adam masasına gelip kendisini tanıtır. Bu kişi meşhur dedektif Yılmaz Ali'dir. Yılmaz Ali Hale'ye İstanbul'da Ziya'nın da polisler tarafından sorguya çekildiğini bildirir, O da şüphelidir. Yılmaz Ali Hale'yi bildiği her şeyi anlatmaya ikna edecekken tefrika romanı, Olay dergisinin baskısının devam etmemesi sebebiyle yarım kalmıştır.

4.2.2. *Büyük Bir Aşk* (1946)

Büyük Bir Aşk Nihal Karamağaralı'nın 6 Şubat 1946 ile 13 Nisan 1946 tarihleri arasında *Akşam* gazetesinde yazdığı romanıdır. Macera romanı olarak başlık atılan roman 60 sayı tefrika olarak yayımlanmıştır. Hikâye bir Anadolu kasabasındaki kara suratlı ahşap bir evinde verilen bezik partisinde başlar. Mühendis Hadi, eşi Nevin, eczacı Şerif; 15 gündür şehirde olan Nilüfer'e planlarını sormaktadırlar. Nilüfer normalde İstanbul'da yaşıyordur; bu Anadolu şehrine çiftliğinde işleri yoluna koymak için gelmiştir. Ağabeyi Nedim'in kendisini geri çağırdığını söyler. Eczacı Şerif, Nilüfer'in evlenme teklifine "Hayır!" cevabını vermesiyle ikili hiddetlenir. Nilüfer zifiri karanlığa rağmen kendi evine gitmek üzere yola çıkar. Hadi'nin tarif ettiği kestirme yoldan gitmeye çalışır lakin kaybolur ve yolu hatırlamak için durduğu sırada

perişan görünümlü sırtında küfe olan bir adamın yanına yaklaştığını fark edip korkar. Etraftaki yegâne eve sığınır. Evin beyi Ahmet Ferhat Nilüfer'e köşküne kadar eşlik eder. Hadi ve Ahmet Ferhat, Nilüfer'i beldenin tekin bir yer olmadığına ve silah taşıması gerektiğine dair uyarmışlardır.

Ertesi gün Nilüfer çiftlikte müphem ayak sesleri duyar ve tabancasına davranıp ateş eder. Kâhya, çiftliğin bahçesinde debelenen bir çuval bulur. İçinden hayvanların başındaki çoban köpeği çıkar. Nilüfer ateş edilmesiyle çiftlikten uzaklaşan kişinin bir önceki gece de Nilüfer'in yoluna çıkan Deli Veysel olduğunu düşünür. Sonraki günlerde etraftaki diğer çiftliklerden hırsızlık haberleri gelir. Bir gün Nilüfer köpeği sahiple civarda gezerken metruk tekkenin içinde Ahmet Ferhat'ın O'nun resmini yaptığını görür. Lakin Nilüfer'e karşı duyguları histeriktir. Bir an iyi bir an kötü davranmaktadır. Nilüfer eve dönmek üzere tekkeden çıktığında Eczacı Şerif'in saldırısına uğrar ve kafasına kumaş geçirilip şiddete maruz kalır. Uyandığında Ahmet Ferhat'ın evindedir, Ahmet Ferhat O'nun kendi evine gitmesine izin vermez. Nilüfer ağabeyi Nedim'in de aynı dertten mustarip olması sebebiyle bu duruma aşinadır. En sonunda kalmaya ve Ferhat'ı 'iyileştirmeye' karar verir. Eczacı Şerif'in tehditlerine rağmen Ferhat'la buluşmaya devam ederler. Bu buluşmalarda Nilüfer Ferhat'ın kendinden bir şeyler gizlediğini fark eder ancak anlam veremez. Evindeki gizli oda Nilüfer'i daha da işkillendirir. Nilüfer bu esrar perdesini kaldırmaya girişecektir. Bir gece Ferhat uyurken evi araştırırken yakalanır. Esrarın 'kırkıncı oda'da çözüleceğine kanidir. Aynı zamanda kasabalı büyücü bildikleri Ahmet Ferhat'ın evinde kalan Nilüfer'e karşı teyakkuz halindedir. Yolarını kesip tehditkâr davranırlar. Bir yandan da Nilüfer'in ağabeyi İstanbul'da hasta ve Nilüfer'e muhtaçtır. Artık köylüler evin etrafında nöbet tutmaya başlayınca Ahmet Ferhat ve Nilüfer kaçmaya karar verirler. Vapurla seyahat esnasında Nilüfer sevgilisine "Doktor Kemal!" diye hitap edildiğini duyar. Sevgilisi, Nilüfer'e güverteye çıkmasını söyler. Zaman sonra kendisine gelen bir zarftan Ahmet Ferhat'ın vapurdan indiğini öğrenir. Cemiyete katılmak istemediğini söyler ve Nilüfer'i onun iyiliği için terk ettiğini söyler. Nilüfer yeis içinde çiftliğe dönmeye karar verir. Aradan günler geçtikten sonra Ferhat'ı kasabada görür ancak Ferhat onunla alakadar olmaz. Zaman sonra Deli Veysel küfesinde bir mektup ve bir paket getirir. Mektup Eczacı Şerif'tendir, intikamını almak içim bu paketi yolladığını söyler. Paketin içinde ise Ferhat'a ait gazete kupürleri mevcuttur. Bu kupürlerde Ferhat'ın bir sürü fotoğrafı: kadınlarla fotoğrafları, gülerken ve somurturken

fotoğrafları, iki yanında süngülü jandarma ile fotoğrafları… Fotoğrafların altında ise Ahmet Ferhat'ın karısını tabanca ile vurduğu yazmaktadır. Bunun üzerine Nilüfer dehşete düşer, Mühendis Hadi'ye Ferhat'ın aldığı yüzüğü bırakır ve çiftliği terk eder. Hadi Ahmet Ferhat'ın evine gerçekleştirdiği ziyarette O'na cinayetin iç yüzünü bilen üç kişiden biri olduğunu söyler. Nedim'in Nilüfer'in ağabeyi olduğunu öğrenen Ahmet Ferhat dehşete düşer.

Nilüfer İstanbul'da normal yaşantısına dönmeye çalışmaktadır. Bir gün ağabeyi Nilüfer'in Ferhat'ı sevdiğine emin olduktan sonra onunla çocukluk arkadaşı olduklarını, o henüz 10 yaşında hastalıklı bir çocukken Ferhat'ın Nedim'i hep kolladığını, delikanlı olduklarında da beraber çapkınlık yaptıklarını anlatır. Lakin aynı kadına âşık olunca yolları Nedim için dostlukları zeval görmüştür zira Ferhat durumdan bihaberdir. Nedim evlenmek istediği kadının çocukluk arkadaşıyla evlenmesine çok öfkelenir ve kadını vurur. Cinayeti Ferhat üstlenecektir. Nedim tüm bu olanlar sonucu Nilüfer'in Ferhat'ı affetmesini ister.

Zaman sonra Nilüfer, arkadaşı Nevin'den mektup alacaktır: Nihayet 'kırkıncı oda'ya girme fırsatı bulmuştur. Oda, Ahmet Ferhat'ın hapishanede yaptığı resimlerle doludur. Bu günden bir hafta sonra da Ferhat'la Nilüfer tekrar buluşur.

Hikâyenin girişindeki diyaloglarda karakterlerin ilişkiler ağı özet şeklinde verilmiştir. Şahıs kadrosu çok kalabalık olmayan bu roman, ilk önce Anadolu'da bir kasabada başlar sonrasında İstanbul'da devam eder. Mekân olarak çiftlik ve köşk seçilmiştir. Macera romanı olarak yazılan romanda yıllar önce yaşanan bir cinayetin, her şeyden habersiz olan Nilüfer'in aşkına tesiri işlenir. Cinayet polise intikal etmiş ve cezalandırma gerçekleşmiştir. Ancak durumun psikolojik sonuçları romandaki erkek karakterlerin üzerinde hala etkendir. Bunlardan ilki olan Ahmet Ferhat histerik bir ruh haline sahip olup sevgilisi Nilüfer'i bu ruh hali ile hırpalar. Nilüfer durumun farkındadır ancak karar vermesi zaman alacaktır. İç sesi sürekli Ferhat'tan kaçmak istediği yönündedir. "…Henüz iş işten geçmedi. Geri dönebilirim. Başka çıkar yol yok. Aksi takdirde mahvolacağım. Hislerimle hareket etmeği bir tarafa bırakmalı, aklımı kullanmalıyım. Bu meçhul adam beni felakete sürükleyebilir. Onun esiri olabilirim. Hürriyetimi kaybedebilirim…" (Karamağaralı, 1946:17). Lakin kalbinin sesini dinler ve tahminleri doğru çıkar. Ferhat'ın onun adına da kararlar alması kadının yok olmuş hissine ulaşmasına sebep olur. "Artık o boşlukta kaybolmuş, kendi hürriyetine sahip küçücük bir yıldız değil! Seyyareye katıldı, peyk oldu!" (Karamağaralı, 1946:31)

Romanın ilk kısmına Ahmet Ferhat'ın gizemi merkezdedir. Eczacı Eşref'in Ahmet Ferhat'ın sırrını ayyuka çıkardığı bölüm ise ikinci bölümün başlangıcı sayılabilir. Mühendis Hadi, Ahmet Ferhat'ın evine gittikten sonra O'na muammanın buraya kadar olan kısmına açıklık getirecek şekilde okuyucu adına sorular sorar.

4.2.3. *Ateşle Oyun* (1947)

Nihal Karamağaralı'nın *Akşam* gazetesinde 22 Mart 1947 ile 25 Haziran 1947 tarihleri arasında yayımladığı eseridir. Bir Anadolu kasabasından yolan çıkan bir otobüs dolusu grup, binmek istedikleri trenin saatine yetişemeyince geceyi bir otelde geçirmeye karar verirler. Akşam yemeğinden sonra yolculuk yapan ekip hep birlikte eğlenmeye karar verir. Bu ekibin içinde Avrupa'dan gelen ve enerjileriyle herkesi gözdesi olan genç nişanlı çift Ziya ve Belkıs da vardır. Gece vakti olunca Ziya başka bir odaya Belkıs başka bir odaya geçer. Ancak aradan çok zaman geçmeden Belkıs yatağında bir sarsıntıyla uyanır, neden sonra bunun deprem olduğunu fark eden Belkıs panik haliyle odasından çıkmayı başaramaz. Fakat yan odasında kendisini çağıran sesi takip edip yolculukta tanıştıkları mimarın yanına sığınır. Sarsıntılar küçüldükten sonra bir çıkış ararlar fakat binanın üst katları yıkılmış ve tüm çıkış yollarını kapatmıştır. Belkıs olayın şokunu atlatamaz haldeyken bir yandan da nişanlısı Ziya için endişelenmektedir. Ancak Mehmet'le Belkıs zor koşullar altında geçirdikleri günlerin sonunda birbirlerine âşık olurlar. Günler süren esaretin ardından Belkıs ile Mehmet enkazın altından çıkarılır ve Ziya'nın yardım için kurulan çadırlardan hastaneye götürüldüğü ve ondan tekrar haber alınamadığını öğrenirler. Köylüler apar topar bir imam bulup Mehmet'le Belkıs'ın nikahını kıyar. Ancak aceleye gelen tüm bu hadiseler Belkıs'ı rahatsız eder. Mehmet'le Belkıs İstanbul'a döndükten sonra Belkıs'ın hamile olduğunu öğrenirler. Belkıs için felaket olan bu haberi Mehmet büyük bir sevinçle karşılar. Zaman geçtikçe Belkıs Mehmet'in kendisiyle resmi nikah kıymamasından tedirgin olacaktır. Mehmet nikahı sürekli erteler, Belkıs'ın sokağa çıkmasına da izin vermez. Bir gün Mehmet çalışmak üzere işe gitmiş iken bir kadın eve gelir ve evin hanımının kendisi olduğunu söyler. Bu bilgi karşısında yıkılan Belkıs şehirdeki tek tanıdıkları olan akrabalarının yanına gider. Kuzeni Doktor Cenap'la Aziz'in Belkıs'a olan ilgisi çok yoğundur ancak Belkıs kendisinden bir şeyler saklandığını sezinler. Sürekli takip ediliyor ve asla yalnız bırakılmıyor gibi hisseder. Bir gün aniden Ziya'nın kapıda belirmesiyle işler değişir ve Doktor Cenap Mehmet'in kuzeni olduğunu itiraf eder. Bu aldatma karşısında Belkıs yıkılır ve Mehmet'le tüm bağını kesmek isteyerek

kürtaj yaptırıp Ziya ile evlenir. Nihayet fırsat bulup İstanbul'a gelen Mehmet olanlara çok yoğun tepki gösterir. Ancak bir noktadan sonra sakinleşir ve sosyal ortamları ortaklaşır. Neredeyse her akşam aynı kulüplerde dansa giderler. Zaman sonra Belkıs tüm bu olanlara dayanamaz ve hasta düşer. Uzun bir süre istirahat etmesi gerekecektir. Bu süreçte Ziya gece yaşantısına devam eder. Gündüzleri uyumakta, akşam yemeğinden sonra hazırlanmaktadır. O yokken eve Doktor Cenab veyahut Aziz gelmektedir. Zaman sonra Belkıs Ziya'nın kendini kumara kaptırdığını fark eder. Lakin Belkıs'la doğrudan bu durumu konuşmaz. Belkıs'la vakit geçirmekten imtina eder. En sonunda borçları yüzünden Avrupa'ya gitmek zorunda olduğunu ve para kazandıktan sonra döneceğini söyler. Belkıs'ı da Doktor ve Aziz'e emanet eder. Fakat tren garında vedalaşma esnasında bilet görevlisi Belkıs'ın yanında Ziya'ya iki pasaport teslim eder. Ziya açıklamaya çalışsa da Belkıs durumu anlamıştır. Ancak kuzenlerine belli etmez. Mehmet'i gördüğü ilk anda da bir süredir bastırdığı duyguları göstermekten çekinmez. Ziya Avrupa'dayken komşuları Ziya'nın kiminle Avrupa'ya gittiğini ağzından kaçırır. Lakin Ziya döndüğünde Belkıs'tan vazgeçmek istemez. Mehmet ve diğerleri ile yaşadıkları köşkte sık sık kalmaya başlar. Evde sürekli bir gerilim hakimdir, Belkıs boşanma talebini iletir lakin Ziya sürekli ertelemektedir. Belkıs'ı kendisiyle birlikte olmaya zorlar. Derken Mehmet askere çağrılır ve görev yeri olan Konya'ya maaile giderler. Aradan bir ay geçtikten sonra Ziya da Konya'ya gelir. Boşanma işlemlerini başlatacağını ancak son kez görüşmek istediğini söyler. Neden sonra Ziya'nın Konya'ya geliş sebebi anlaşılır. Mehmet'in bölüğe gitmek üzere evden ayrıldığı bir gün Ziya Çarşı'da Mehmet'in yolunu keser ve son kez konuşmak istediğini söyler. Bir yandan Zeynep için pazarlık yaparken bir yandan da Mehmet'i bir korunun içinden geçirerek izbe bir yere götürür. Planı kendisini burada öldürüp Mehmet'in katil gibi görünmesini sağlamaya çalışmaktır. Boğuşmanın sonunda Ziya uçurumun kenarına gidip şakağına silahı dayar, Mehmet tam O'nu tutmak için üzerine doğru koşacakken Aziz korunun içinden belirir ve Mehmet'i durdurur. Aradan yıllar geçtikten sonra Aziz'in yazdığı roman müsveddelerinden Mehmet'i durdurarak, O'nun çamurlu zeminde Ziya'nınkilerle paralel bırakacağı ayak izlerine mâni olmuş, olası şüpheli pozisyonundan çıkarmıştır.

Nihal Karamağaralı erken dönem yazdığı bu romanında genç bir kadının iki erkek arasında kalarak yaşadığı çalışmaları kendine konu almıştır. Bir tarafta Avrupa'da eğitim görmüş, modern görünümlü, nazik Ziya; diğer yanda görünümü ile de haşin,

hoyrat, kıskanç Mehmet vardır. Hikâyede iki erkek karakterin farklılıkları Belkıs'ın ikisi zıt kutup arasında gidip gelmeleri esnasında verilir. Enkazın altından çıktıklarında, Belkıs'ın eski nişanlısının ölümüne yeis duyması üzerine Mehmet hırçınlaşır ve Belkıs ölmüş birine öfkelenen Mehmet'ten ürker:

> "Belkıs Hanım! Aldığınız acı haber size kurtuluş sevincinizi unutturdu, galiba?"
>
> Genç kız bu ihtarın altındaki gizli manayı kavrayarak örtülerin altında Mehmet'in elini aradığı Fakat temas ettiği el, sert bir hareketle kendi elini itti… "Bir ölüyü kıskanıyor… Mücadelemiz çetin olacak!"
>
> Ve Ziya'nın bir kerecik bile hiç kimseye böyle bir sesle hitabetmediğini ne olursa olsun hitabetmeyeceğini düşündü. (Karamağaralı, 1947:16)

Ziya ile evlendikten sonra kulüplerde geçirdikleri zaman zarfında ise Belkıs Ziya'nın başka erkeklerin kendisiyle flört etmesine izin vermesinden rahatsız olur:

> -… Beni niçin kıskanmıyorsun, Ziya?... Ben kendi hesabıma senin flört etmene katiyen razı olamam, her şeyi bir tarafa bırak, izzeti nefis meselesi sayarım.
>
> -Böyle bir şeyi izzeti nefis meselesi yapmana şaşarım. Yahu, bazan flört bir ihtiyaç oluverir. Bir his insanın içini dürter: Hadisene, ne duruyorsun? Şu abanoz saçlı esmer güzelinin bakışlarındaki manayı anlamıyor musun? Gel, diyor. Gitsene!... Sana da öyle bakıyorlar. Fakat ben kıskanmıyorum… Bakın daha da bakın!... (Karamağaralı, 1947: 53)

Bu iki uçtaki tutum Belkıs'ın kendi iç çatışmasının da absürt bir şekilde ifadesi niteliğindedir. Tüm roman boyunca ikisi arasında gidip gelir. Ne istediğine karar veremez. Özgürlüğü ile ait olma arzusu arasında gelip gider. Olay örgüsünde sırasıyla gerçekleşen Mehmet'in evli çıkması, Ziya'nın O hastayken kumarda servetlerini bitirmesi sonrasında bir kadınla Avrupa'ya kaçışı Belkıs'ın kendi arzularını keşfetmesi noktasında yönlendirici olan unsurlardır. Nihayetinde çok da sağlıklı olmayan iki ilişkiden güvenli alan olan Mehmet'i tercih eder. Mehmet'in güvenli alan olarak görmesinin sebepleri olarak; Mehmet'le yakınlaşmalarının deprem gibi olağanüstü bir durum esnasında gerçekleşmesi, Mehmet'in Belkıs'ı koruması ve sonraki 12 gün boyunca yanında yalnızca Mehmet'in olması söylenebilir. Bir diğer sebep ise Mehmet'in güçlü ama kendi içinde çelişkili sadık tutumudur.

Romanda seçilen mekanlar çeşitlilik gösterir fakat girişte yol çıkılan belde ve konaklanan kasabanın neresi olduğu belli değildir. Sonrasında olaylar İzmir, İstanbul ve Konya'da geçer. Zamansal anlamda doğrusal bir ilerleme söz konusudur. Konya'ya gidildikten sonra ve hikâyenin sonunda zamansal atlamalar söz konusudur. Finalde gerçekleşen boğuşmanın nasıl sonuçlandığı okuyucuya Aziz'in yıllar sonra yazdığı romanla açıklanır, Aziz'in etrafında koşuşan çocuklara "ananızdan babanızdan

çektiğim yetmemiş gibi, yumurcaklar!" (Karamağaralı, 1947:91) diyerek çıkışarak Mehmet'le Belkıs'ın evlenip çocuk sahibi olduğunu bildirir.

4.2.4. *Karanlık Yol* (1948)

Nihal Karamağaralı'nın 1948 yılında *Akşam* gazetesinde 24 Nisan 1948 ile 24 Temmuz 1948 tarihleri arasında yayımlanmış olan tefrika roman 92 sayı yayımlanır. Eser, babası yeni vefat etmiş olan Zeynep ve annesi maddi anlamda yaşadığı sıkıntıların bahsi ile açılmaktadır. Zeynep çalıştığı yerde devam etmek istemez, işyerinden kendisiyle evlenmek isteyen Ali Hazım Bey'den çok rahatsızdır ondan korkar fakat çıkış yolu bulmakta zorlanır. İşten kurtulmak için Boğaziçi'ndeki yalılarındaki antikaları ve en sonunda da yalıyı satmak ister. Annesi bu duruma çok üzülür, çocukluk arkadaşı Selim karşı çıkar. O da çareyi çok korktuğu Ali Hazım'la evlenmekte bulur.

Ali Hazım'la evlenen Zeynep O'nun Boğaziçi'nde gözlerden uzak köşkünde yaşar. Ali Hazım Bey Zeynep'in yalnız başına dışarı çıkmasına izin vermez, annesine bile yanında birileri ile gönderir. Ev çalışanları da Ali Hazım'dan çok korkuyordur. Evleneli bir buçuk yıl olmuştur fakat ne misafir gelir ne de birlikte bir yerlere giderler. Bir gün Beyoğlu'nda Zeynep ile karşılaşınca bu duruma öfkelenir ve biz seni aleme övünelim diye almadık kendimiz için aldık diyerek O'nu bir ay Beyoğlu'na gitmekten meneder. (Karamağaralı, 1948:18) Zeynep Aynı gece ansızın eve bir kalabalık doluşur. Lakin Zeynep aşağıdan kadın kahkahalarını duyabiliyordur. Zeynep misafirler için hazırlanmak isteyince Ali Hazım Bey izin vermez ve Zeynep'e odasından çıkmamasını tembihler. Merdivende oturup gizlice olan biteni anlamaya çalışırken Ali Hazım'ın bir adamla konuştuğunu ve adamın Ali Hazım'dan bir tren yolculuğunda birini öldürmesini istediğini duyar. Ali Hazım'ın Ankara yolculuğundan iki gün sonra gazetelere aynı trenden düşüp ölen birinin haberi düşmüştür.

Aradan altı ay geçtikten sonra Ali Hazım Bey'in kotrası ile yapılan bir yolculuğa Zeynep de katılır. Bu ziyaret Ali Hazım Bey'in taahhüdünü üzerine aldığı, bir adada mahkumlar için yapılacak mahkumlar ait bir prevantoryum[30] inşaatını gözlemlemek için gerçekleştirilir. İnşaatta 50 kadar mahkûm birkaç muhafız ve bir mühendis çalışmaktadır. Misafirlerin kendi aralarında Ali Hazım Bey için "elli katile bedel"

[30] Vücutlarına verem mikrobu girmesine rağmen henüz hastalığa yakalanmamış zayıf kimselerin, vereme yakalanmasını önlemek amacıyla bakıldıkları sağlık kurumu.

dediğini, Ali Hazım'ın kahve ile bir doktoru zehirlediğini duymuştur. Aynı yolculuk esnasında, arkadaşının eşinin başkasıyla flört ettiğini görmesi üzerine Ali Hazım'ın kadını öldürmeye çalıştığına Zeynep bizzat şahit olmuştur. Zeynep'in dehşeti gittikçe artar.

Kotranın elli katilin çalıştırıldığı adaya yanaşmasıyla Ali Hazım Bey ve misafirleri adada gezintiye çıkar. Kotrada yalnız kalan Zeynep, diğerlerini bulabilmek için adaya iner fakat diğerleri kotraya dönünce onun yokluğunu fark etmeyip Zeynep'i almadan gider. Zeynep korkuyla adadan çıkmak için bir yol ararken Mühendis Orhan'la karşılaşır, Orhan O'nu adadaki azılı katillerden korumak için evinde saklar. Bu süreçte birbirlerine âşık olurlar. Lakin katiller Orhan'ın odasında bir kadın sakladığını fark edip pusu kurar. Orhan da Zeynep'i karşı adaya bırakır. Zeynep, Ali Hazım'ın O'nu bulduğunda öldüreceğini düşünür fakat Ali Hazım şefkatle yaklaşıp eve götürür. Zaman sonra Zeynep bir katille aynı evde yaşamaya daha fazla dayanamaz ve annesiyle bile görüşmesine izin verilmeyen bu köşkten kaçar.

Zeynep bu kaçışın sonunda Selim'e sığınır, her şeyi anlatır. Selim O'nu korumak için elinden geleni yapar. Zeynep'in Orhan'a olan aşkını öğrenince Orhan'ı da bulur. Bu iki genç adam Zeynep'i saklar. Ali Hazım'dan korkusu Zeynep'in histerik bir ruh haline bürünmesine sebep olmuştur. Ne kadar izlerini kaybettirmeye çalışsalar da Ali Hazım onları bulur. Bir gece silahıyla saklandıkları yeri basar fakat onları öldüremez. Zeynep'i de götürmez ve Zeynep Orhan'la evlenir. Zeynep, Selim'e yazdığı mektupta da hayatı bir karanlık yol olarak tanımlayıp bitirir.

Nihal Karamağaralı'nın bu romanı kendisinin de tanımladığı üzere Zeynep'in aşk ve maceraları üzerine kuruludur. Zeynep içinde bulunduğu parasızlık durumunun sonucunda hırçınlaşmış ve artık bu durumdan kurtulmak için her yola başvurabilecek pozisyondadır. Nihayetinde O'nun bu hırsı bir katille evlenmesi ile sonuçlanır. Eserde varlığı bilinen bir katil mevcuttur. Bir kadının katil kocasından kurtulmanın yollarını ararken üzerine kurulu bir "thriller" romanıdır.

Romandaki karakterler Başlangıç bölümünde Zeynep'in kabusunda, O'nun hayatındaki rolleriyle tanıtılır:

> Zeynep büyük bir tehlike içinde çırpınıyor. … Seslenip annesini imdadına çağırmak istedi, fakat dudaklarından 'Selim' diye bir isim döküldü. Zeynep, şaştı. Böyle bir anda Selim ne demeğe aklına geldi?... Siyah bulutların arasında bir kuş peyda oldu. Zavallı Selim! Sen bu zikudret Ankaya nasıl karşı durabilirsin? Efsanevi kara kuş,

> kanatlarile bulutları kapladı. Pençeleri insan eliydi. İri kemikli kaba erkek elleri ki, hakiki bir kartalın pençesi bile bu kadar korkunç değildir. Zeynep, bu akikten mühürümsü yüzüğü, bu elleri tanıdı… Zeynebe uzanan el, Zeynebin reddettiği el!... Akik yüzüklü o küstah el uzandı; genç kızı altın saçlarından yakaladı. Havalandılar… Zeynep korkuyor, haykıracak; haykıramıyor (Karamağaralı, 1948:1).

Sonrasında Zeynep ve annesinin kocaman yalının görkemiyle tezat fakir yaşantıdan kurtulma arzusu ile Ali Hazım'ın akik yüzüklü elinden medet umarlar. Ali Hazım kimsenin karşı koyamayacağı bir kudrete sahiptir. Daha önce Zeynep'e babasının ölüm haftasında izdivaç teklifinde bulunmuş, redde rağmen ısrar etmektedir. Zeynep'e içten içe âşık olan Selim Zeynep'i engellemeye çalışır fakat mümkün olmaz. Selim'in naif karakteri Zeynep'i bu hayattan kurtaracak gibi değildir bu yüzden O'nu ihtimaller arasında görmez. Zira adada Zeynep'i katillerden koruyan Orhan'da aradığı korumacılığı görür ve O'na âşık olur. Romanda çatışmalar Zeynep'e aşık bu üç erkek karakter arasında verilir.

Roman Zeynep'in arayışlarının peşindeki yolculuğunu kendisine konu alır. Zengin bir yaşam mı, güçlü bir erkek mi, gerçek aşk mı derken Zeynep Orhan'da karar kılar. Lakin romanın sonunda Selim'e yazdığı mektupta Zeynep, "…Ben zaten senden başkasını sevmemişim Selim…Acaba seninle evlenseydim mesut mu olacaktım şüphesi… Öyle berbat bir karakterim var ki Orhan'ı feda edip seninle evlenseydim, ihtimal, Orhansa hayalimde -tıpkı senin olduğu gibi- erişilmez bir ideal halinde bulunacaktı…" (Karamağaralı, 1948:92) der. Zeynep arzularının sınırsızlığı ve monoandriye meydan okuyuşu ile okuyucuya kendini sorgulatan bir pencere açmaktadır.

Hikâye boğazın Anadolu yakasında bulunan yalıda başlar. Zeynep bu köhne eski eşyalı evde parasız kalmaktan çok mutsuzdur. Sonrasında Ali Hazım'la evlenen Zeynep onun Boğazın Rumeli sahilindeki tepelerden birinde dört tarafı yüksek duvarlarla çevrili gösterişsiz malikanesinde mutsuz olmaya devam eder. Sonrasında kotra ile gidilen adada Orhan'ın evinde saklanır, evin etrafında kadın kokusu alan azılı mahkumlar dönmektedir, Zeynep burada intihara yeltenir. Seçilen mekanlar baş karakter için tutsak olunan kapalı alanlardır. Anlatıcı bir dış göz olup Zeynep'in zihninden okuyucuyla konuşur.

Nihal Karamağaralı bu romanı mektuplar halinde Nazım Hikmet'e yollamıştır. Son olarak Nazım Hikmet'in Zeynep karakteri ile ilgili yorumu ise şu şekildedir:

> Zeynep'in kâbusuna (zaman zaman gayet acemice, melodramatikçe, bulvar romanıvari, fakat yine yer yer harikulade usta, acı rüyayla realite arasında ve korkunç bir şiirle verilen ve belki de birbirine bu kadar zıt iki unsuru dehşetli bir laubalilikle birleştirmesinden dolayı o kadar kuvvetle hissedilen kâbusuna) bir kaptırdım kendimi, teknik mülahazalar filan aklımdan çıktı. Kız, hani sen karım olsaydın ya boşardım derhal seni, yahut aynı odada yatmaktan korkardım. Vâlâ'ya söyle, senin bu romanı baştan okumaya kalkmasın. Şakayı bırak, faat hâlâ romanının kâbusu içindeyim. En korkunç tip Hâzım değil, Orhan değil, Zeynep... Zeynep'in bu kadar korkunç oluşu, bilhassa son mektup, galiba hepimizin içinde, içimizin bir tarafında o ruh haletinin bulunuşundan… (Hikmet, 1998:96)

4.2.5. *Çerçeve Dışı* (1950)

Çerçeve Dışı, Nihal Karamağaralı'nın 2 Ocak 1950 ile 18 Mart 1950 tarihleri arasında *Akşam* gazetesinde yayımlanan eseridir. Roman 75 sayıda tamamlanmıştır. Başkahraman Nazlı, ağabeyinin arkadaşı Osman Ömerli'ye aşıktır. Osman Ömerli Nazlı'dan 16 yaş büyük, evli, muhafazakâr bir doktordur. Nazlı'ya 14 yaşından itibaren adeta hocalık yapmış, genç kızı kendi muhafazakâr öğretisi yönünde yetiştirmiştir. Nazlı bu aşkın imkansızlığını ve evlenemeyeceklerini bildiği için, çok da derin bir hissiyat beslemediği halde Cemil'le evlenmeye karar verir. Evlenmelerine kısa süre kala Osman Ömerli'nin eşi vefat eder. Nazlı ufacık da olsa ümitvar olsa da Osman Ömerli O'nu düğününün hazırlık sürecini hızlandırması için sıkıştırır. Düğün gecesi Nazlı'nın ağabeyi Mazhar ve Osman Ömerli; Cemil'le Mazhar'ın eşi Vedia'yla birlikte görürler. Ağabeyinin bu aldatılmaya kalbi dayanmaz, o akşam vefat eder. Romanın bu bölümünden sonrası ikinci kısım olarak değerlendirilebilir. Buradan sonrası Nazlı'nın arzularını tanıma ve özgürleşme serüvenini konu alır. Osman Ömerli de bu olayı herkesten gizleyerek Nazlı'yı korumaya çalışır. Ancak aynı zamanda gerçekleri söylemeden Nazlı'nın boşanması için ısrarcı olacaktır. Nazlı, Doktorun boşanmasını istemesini kendisine karşı hisleri var diye yorumlar ve hamileliğini ondan saklar. Fakat Doktor, Nazlı'nın bu tahminini sert bir şekilde reddedince Nazlı'nın yaşamı tümden değişir. Nazlı artık ağabeyiyle doktorun arasında sıkışmış yaşantısından çıkmak, özgürleşmek ve gerçek aşkı yaşamak istiyordur. "…Aldığım terbiye mâni imiş!.. Beni çerçeveye soktular... Terbiye çerçevesine soktular. Kasnak içinde basmakalıp dört köşe oturuyorum. Çerçeveyi kıracağım ışına fırlıyacağım... Çerçeve dışı... Oh, ne rahat...! Ahlâkmış, terbiye imiş... Şeytanı şişeye sokmuşlardı, insanı çerçeveye sokmuşlar…" (Karamağaralı, 1950:26) Büyük bir yeis ile eve dönen Nazlı yengesi ile Cemil'in münakaşalarına şahit olup kendisinden saklanan gerçekleri öğrenir. Cemil'i tabanca ile vurup ağabeyinin intikamını almak ister fakat muvaffak

olamaz, Cemil yaralanır. Nazlı artık gebeliği hariç tüm bağlayıcılarından sıyrılmış bir kadın olarak kulüplere ve davetlere teşrif eder. Eğlenmek ve dünyanın güzelliklerini keşfetmek istiyordur. Bu gaye ile piyanist Vahdet'le keyifli vakit geçirir ve Cemil ile boşanmasının ertesinde onunla evleneceklerdir. Boşandıklarına dair mahkeme kararının geldiği gün Nazlı tedirgin bir halde evde otururken evin alt katından gürültüler duyar. Ağabeyinin silahını alarak aşağıya iner. Kıpırtıları gördüğü yöne doğru eve gizlice giren kişiyi ürkütmek için bir el ateş eder. Çıkan gürültüyle kendinden geçerken başka gölgeler de görür fakat anlamlandıramaz. Ayıldığında Cemil'in cesedini evin ortasında görür. Yaşadığı şok ile fırtınalı gecede sokağa fırlayıp Doktor'un evine kaçıp bir süre orada saklanır. Tüm yaşadıklarına vücudu dayanamaz ve bebeğini kaybeder. Doktor'la Vahdet cinayeti Nazlı'nın işlediğine inanmaz ve amatör hafiyeler olarak muammayı çözmeye çalışır. Onlar kendi içlerinde muhasebe yaparken soruşturmayı yürüten polisler Doktor'un da ifadesine başvurur. Doktor bir yandan da kendi suçsuzluğunu kanıtlamak için muammayı çözmek zorunda kalır, nitekim polislerin müdahil olmasına rağmen cinayeti kimin işlediğini Doktor bulur; kendisini ve Nazlı'yı zan altında kalmaktan kurtarır. Romanın sonunda cinayetin nasıl çözüldüğü Doktor tarafından anlatılır.

Hikâye, muhafazakâr öğretiyle büyütülen genç bir kadının tutku ve arzularını tanıması sonucu özgürleşmeye çalışması üzerine kuruludur. Aynı zamanda muhafazakâr öğretiyi aktaran ve bununla nam salan doktorun kendisiyle çelişkisi ve iç çatışmaları da kurguda önemli bir noktadadır. Çerçeve, Osman'ın kendisine ve Nazlı'ya koyduğu katı kurallardır. Bu iki karakterin çatışmaları üzerinden ahlak sorgulaması ve ilişkiler ağının ortasında yaşanan cinayet romanda heyecan unsuru olarak yer alır. Nazlı, yeni hayatını kurmak isterken başına türlü zorluklar gelir, Doktor sürekli Onu geri çevirmeye çalışır ancak Nazlı kararlıdır:

> Ben sizin hakkınızı tanımıyorum. Çünkü bitti artık sizin eseriniz diye öğündüğünüz Nazlı değilim. Ben çok değiştim. Beni hapsettiğiniz ahlâk çerçevelerini çıtır çıtır kırdım, hürriyetime kavuştum. Bundan sonra türlü türlü zevkler vadeden memnu kapılardan kafacığımı içeri uzatacağım. Bana öğrettiğiniz fazilet yollu uydurukları unuttum bile. Öyle bir Nazlı olacağım ki, siz de hayrette, ben de... (Karamağaralı, 1950:41).

Ancak özgürleşme mücadelesinde başına türlü işler gelmesini engelleyemez ve yeniden Doktor'un yardımına ihtiyaç duyar. Doktor da yardımları esnasında kendi tutkularını keşfeder ve amatör hafiye bu duyguların da etkisiyle cinayetin çözümünde aktif rol alır.

Romanda mekân olarak Nihal Karamağaralı'nın pek çok romanında olduğu gibi bir köşk seçilmiştir. Bostancı'daki bu köhne köşkün atmosferi, Zeynep tarafından "muhafazakâr eşyasıyla içinde ölenlerin matemini tutuyormuş hissi veren boğucu havası ve ürkütücü sükuna sahip" olarak tanımlanır. (Karamağaralı, 1950:1)

Eser Nazlı'nın gece vakti yaşamına sinmiş muhafazakarlığa dair düşüncelerini aksetmesiyle açılır. Genç kadının yazdığı mektupları "en ahlaklı" seçilen bir talebeye yakışmadığını düşünerek alevlere atması ve nişanlısı Cemil'in fotoğrafına bakarak vicdan azabı çekmesiyle başlar. Sıra Osman Ömerli'inin mektuplarına gelince geriye dönüş tekniği ile Osman Ömerli'yle tanışmadan önceki yaşantısında panjurları en fazla yarıya kadar açılan evde, asık yüzlü durmayı muhafazakarlık sayan ağabeyinin baskısıyla ne çocukluğunu ne genç kızlığını yaşayabildiğini ifade eder. Bu yüzden kimliğinin şekillenişinde Osman Ömerli'ye müteşekkirdir. Diğer yandan Nazlı'nın üstünde büyük baskısı olan ağabeyinin İspanyol dansözlerine benzeyen, dişiliği ön planda bir kadınla evlenmesi romandaki bir diğer çatışmadır. Lakin bu kadın da femme fatale bir karakter olarak çizilmiş zira kocasının ölümüne sebep olmuştur. Cemil ise Mazhar'ın eşinin akrabası olup Avrupa'da tahsil görmüş, uçarı bir karakterdir. Osman Ömerli'nin Nazlı'nın üzerindeki tutucu etkisinden hoşlanmaz, değiştirmek için çabalar. Nazlı'nın anne ve babasına dair malumat yoktur.

Romanın başında kişileri tanıtmak için geriye dönüş tekniği kullanılmıştır. Sonrasında zamanda sık sık atlamalar olmuştur lakin romanda zaman doğrusaldır. Osman Ömerli karısının tedavisi için gittiği Avrupa'dan üç yıl sonra döner, 6 ay sonra ahlakçıların mitinginde Osman Ömerli konuşmacıdır. Sonra nikah gününe atlanır. Nikahtan 2 ay sonra Nazlı evdekilerin kendisinden bir şeyler sakladığını düşünmeye başlar. Gerçeği öğrendikten sonra Cemil'i vurup yaralar. 1,5 ay sonra Ankara'dadır. Doktor O'nu İstanbul'a götürdükten sonra cinayet hadisesi gerçekleşir ve düğüm çözülür. Zamanın ilerleyişi mevsim tasvirleri ile güçlendirilir.

Mektuplarında Nazım Hikmet de *Çerçeve Dışı*'nda Osman Ömerli karakteriyle alakadar olmuştur: "… Fakat senin şu Osman Ömerli'yi, hani elime geçse boğardım. Bunu şimdiden söyleyeyim…Artık romanın sonunda ne halt ederse etsin, tarafımdan boğulmak ona mukadderdir…" (Hikmet, 1998:221,225)

Nihal Karamağaralı'nın pek çok romanında olduğu gibi bu romanında da başkarakter bir kadındır ve olay örgüsü O'nun arayışı üzerine kuruludur. Nazlı, özgürlük arayışının

sonunda uzun yıllardır âşık olduğu Osman Ömerli ile değil; kendisine istediği konforu sağlayan ve seküler bir karakter olan Vahdet ile evlenme kararı alarak arzusunu gerçekleştirir.

4.2.6. *Bir Lodos Gecesi* (1952)

Karamağaralı'nın 1952'de *Akşam* gazetesinde yayımladığı 22 tefrikalık kısa romanıdır. Avukat Doğan Caddebostan semtinde kiraladığı köşke ilk gidişinde tramvayda duyduğu lavanta kokusuyla zihnini meşgul eden yeni evine dair düşünceleri dağılır. Kokunun siyah bir tayyör giymiş genç bir kadından geldiğini görür. O zamana kadar aşkı hiç yaşamamış olan Doğan, kadını gördüğünde yaşadığı heyecanı anlamlandıramaz. Tramvayda aynı durakta indiği kadının kendisinin yeni köşkünün hemen yanındaki komşu eve girdiğini görür. Gece çıkan lodos sebebiyle pencereyi kapatmaya yeltenirken karşı evde ilginç bir sahne görür: Siyah tayyörlü gizemli kadın bir şeyden kaçarcasına bir odaya girmiş ve kapıyı tutmaktadır. Ardından gelen adam O'na yalvarır görünür ve sonrasında sarılıp barışırlar. Doğan, bu tuhaf diyaloga anlam veremez ancak çözmeye çalışacaktır. Sonraki günlerde kendini gizemli komşularına göstermeye çalışır, sürekli onların evini izlemektedir. Fakat bir dargın bir barışık olan komşuları herkesten izole, münzevi bir hayat yaşamaktadır. Âşık olduğu kadına ulaşmanın yollarını ararken bir akşam komşu Kemal Bey kapılarını çalar, eşi Yıldız'ın mal paylaşımı davasına Avukat Doğan'ın bakmasını ister. Sonrasında kendisi Ankara'ya gideceğini söyleyerek ayrılır. Doğan âşık olduğu kadınla zaman geçirme fırsatı bulduğu için çok mutludur. Ertesi gün Yıldız ile Doğan vekalet çıkarmak için buluşup bütün günü beraber geçirirler. Yıldız'ın ürkek tavrı devam etmektedir. İkili beraberken Yıldız'ın kocasının Ankara uçağına binmediğini öğrenmesi üzerine akıllarında bir soru işareti oluşur. Yıldız gerçeği eve dönünce kocasının kendisine bıraktığı mektuptan öğrenecektir. Lakin mektuptaki imza Kemal'e değil kuzeni Cahit'e aittir.

Nihal Karamağaralı'nın bu romanı kısa ve kurgu açısından hatalı inşa edilmiştir. Baş karakterin tramvayda gördüğü kadını takip etmesi, kadının komşu çıkması, evdeki gerginlikler, gelen akrabaların kovulması gizem faktörünü karşılarken düğüm bizzat muammanın tarafından mektupla itiraf edilerek çözülür.

4.2.7. *İki Ateş Arasında* (1952)

Akşam gazetesinde 8 Mart 1952 ile 7 Mayıs 1952 tarihleri arasında zabıta romanı olarak yayımlanan romanıdır. Roman 61 sayı tefrika olarak neşredilmiştir. Zengin bir ailenin kızı olan Nazan deprem sebebiyle bütün ailesini kaybetmiş, yalnız kaldığı için uzak akrabası tarafından İstanbul'a getirilmiştir. Fakat yolculuk boyunca akrabası Mehmet O'nu taciz etmiş eve yaklaştıklarında yengesinden bu durumu gizlemesini istemiştir. Çok sevecen bir kadın olan yengesi Nazan'a odasını hazırlamış, depremden sonra ilk kez bu odada yalnız kalan Nazan, kendisini rahatsız eden Mehmet'le yaşayamayacağını düşünerek intihara yeltenip uyku hapları içmiştir.

Ertesi sabah uyandığında tanımadığı bir çiftlik evindedir. Oraya nasıl gittiğini bilemez. Ekrem ve Ömer Nazan'ı tren raylarında uzanırken bulduğunu söylerler. Hasta olduğunu fark edince de evlerine götürürler. Nazan eve gelen polislere kendisi hakkında yanlış malumat vererek tacizci akrabasının yanına dönmemeyi hedefler. Polislere ve sorguyu dinleyen ev sahiplerine isminin Sevim olduğunu ve depremden sonra bir trenle bir başına İstanbul'a gelip Haydarpaşa'da ne olduğunu hatırlamadığını söyler.

Nihayet polisleri ikna ettikten sonra Nazan'ın iyileşene kadar çiftlikte istirahat etmesine karar verilir. Sonrasında da çiftlikte hizmetçi olarak yaşamaya başlar. Fakat ne Ömer Nazan'ın hikayesine inanmıştır ne de Nazan Ömer'in O'nu buluş hikayesine inanmıştır. Bir gece Ekrem ile Nazan sohbet ederken odadaki kedi ölür. Zaman sonra Nazan'a getirilen sütü içtiği için öldüğünü fark edeceklerdir. Başka bir gün kömür dumanından zehirlenmekten son anda kurtulur. Nazan etrafında yaşanan olaylarda bir tuhaflık sezinler. Böylece kendi hikayesinin peşine düşer. İlk olarak tren istasyonuna gidip oraya nasıl gelmiş olabileceğine bakar fakat dönüşte takip edilir ve göremediği bir kişi tarafından suikaste maruz kalır. Zeynep avluda yemek hazırlarken Ekrem Bey'in O'na aşkını itiraf etmek için içeri çağırdığı anda avluda patlama olur. Bu olaylardan sonra Nazan kendi muammasının dedektifi olmaya karar verir. Hazırladığı şüpheli listesi Ömer Bey'in eline geçince Nazan evden kaçmaya karar verir fakat balkonundan etrafı kolaçan etmeye çalışırken trabzanlarla birlikte düşer: birisi trabzanları yerinden oynatmıştır. Kaçma planı anlaşılan Nazan evden ayrılamaz.

Defalarca suikast girişimine maruz kalan Nazan bir gece eve bir yabancının girmeye çalıştığını görür. Bu kişi akrabası Mehmet Ağabeyidir. Nazan'ın aşkı peşine

düşmüştür. Nazan kaçarken kendisini yakalar ve suikastlerle alakası olup olmadığını sorar. Mehmet Ağabey'i reddeder ve evin sahibesi Ömer Bey'in annesinin Nazan'ın babasıyla bir bağı olduğunu ima eder. Birkaç hafta sonra daha fazla bilgi almak için Mehmet'in evine gittiğinde bomboş, kimsesiz bir evle karşılaşır ve Nazan'ın üstüne kapılar kilitlenir. Akşam vakti Nazan çıkmayı başarır. Ertesi gün Ömer Bey'le birlikte aynı eve gittiklerinde Mehmet'in iki hafta önce öldüğünü öğrenirler. Dönüş yolunda arabalarına bir silahlı saldırı ve Nazan'ı zehirleme girişiminden sonra nihayet profesyonel bir hafiyenin yardımına başvururlar. Keramet Çelebi polis olarak çalışırken ikramiye çıkınca istifa edip kendine bir yalı satın almış, ancak yine de bir cinayet vakası görünce kendini tutamayan bir hafiyedir. Keramet Çelebi tüm hikâyeyi dinledikten sonra birkaç gün çiftlikte kalıp olaylara şahit olmak ister. O'nun da içinde bulunduğu asansör düşürülmeye çalışılır, Ömer'le Nazan'ın nişan gecesinde ahır ateşe verilir. En son uyanan Nazan evin içinde depremde ölen nişanlısının kardeşi Hüsrev'i görür ancak yakalayamaz. O gece Nazan'ın odasında uyuyan misafir de Nazan sanılarak katil tarafından boğulmuştur. Bu olayın üstüne Keramet Çelebi katilin kim olduğunu çözdüğünü söyler ve katili intihar etmek üzereyken yakalarlar.

Keramet Çelebi Nihal Karamağaralı'nın yarattığı sınırlı profesyonel hafiyelerden biridir. Dedektif Doktor Haşim'in liseden arkadaşıdır. Doktor O'nu "cin gibi zeki, şamandıra gibi tembel, av köpeği gibi mütecessis" diye tanımlar. Piyango sebebiyle zengin olduktan sonra 'hobi' olarak cinayetleri çözmeye başlar. Yardımını istediklerinin tembel bir hafiye olması Ömer'le Nazan'ı tedirgin etmiştir. Ehli keyif, kara gün dostu, şişman, uzamış tıraşlı, babayani, güleç bir imajı vardır. Muammanın çözümünde kendisine has bir yöntemi mevcuttur. Olayları dinlerken, kaçamak bakışları, tesbihiyle oynaması, sıkılıp dergileri karıştırması diğerlerinin Keramet'in dinlemediğini düşünmesine sebep olur. Sürekli etrafıyla ilgilenir. Ancak suallerine başladığında dikkatle dinlediği ortaya çıkar. Gözlem yapmak için O da aynı evde kalmak ister. Eve yerleştikten sonra O da suikast girişimlerinden payını alır. Sorulan sorulara cevaplamaz, emniyetle olan bağlarını muammanın çözümünde kullanır. Nazan ve Ömer okuyucu adına dedektife sorular sorar, O da muammayı nasıl çözdüğünü bir bir anlatır. Keramet Çelebi profesyonel bir dedektif tipi olarak akıcı devam eden esere kuvvetlendirmiştir.

Hikâye İstanbul'da geçer. İlk olarak Mehmetlerin iki katlı ahşap binası mekân olarak okuyucunun karşısına çıkar fakat sonrasında Nazan Ömerlerin çiftlik evinde yaşamaya

başlar. Bu çiftlikte yaşayan Ömer ve annesi Nefise Hanım; Ömer'in sevgilisi Perizad ve arkadaşı Ekrem'le akşamları bezik partileri yapıp kumar oynarlar. Evde hane sakinleri dışında yardımcılar mevcuttur. Pek çok suikast girişiminin evde gerçekleşmesi itibariyle roman yer yer kapalı oda muamması gibi dururken yazar muammayı arada sokağa taşır.

Nihal Karamağaralı'nın bu romanında da anlatıcı bir dış gözdür. Zaman akışı çizgisel bir ilerlemeye sahiptir. Ancak hikâyenin geçtiği zaman dilimi hakkında bilgi mevcut değildir. Polisiyeyi güçlendiren heyecan ögeleri arasında baş karakterin kimlik değiştirmesi, katilin kılık değiştirmesi, çeşitlilik gösteren muhtelif suikast girişimleri ve profesyonel dedektif sayılabilir.

Nazan 23 yaşında, güzel, taşralı hoyratlığına sahip olan zengin bir kadındır. İstanbul'a sonradan gelmiş biri olarak burada kimseye inanmaz. Nazan O'nu evinde ağırlayan insanlardan ilk andan itibaren şüphe eder ve Mehmet ağabeyiyle bu ev arasında bir bağlantı kurmaya çalışır. Bu sebeple Nefise Hanım'ın, babasının annesiyle evlenmeden önce bir bağ olduğunu düşünür. Lakin bu bağı kurmak için ilk yaptığı hamlede tuzağa düşer ve sonrasında korkuyla hata yapıp kimliğini açık eder. Kendisine düzenlenen saldırılar için hazırladığı şüpheli listesini Ömer'e kaptırmasıyla utancı artar zira Ömer ve annesi de listededir. Ancak Ömer Bey de tuzakları Nazan'ın hazırladığını düşünür. Düğüm iki amatör tarafından çözülemez. Ömer, ev ahalisinin suçlu olmadığını kanıtlamaya çalışırken Nazlı'ya okuyucunun sorularını sorar ve kendince ahaliyi aklar. Lakin Nazlı kararlıdır: "İşte bunda aldanıyorsunuz. Hepiniz birden temize çıktığınız için hepinizden şüpheleniyorum." der (Karamağaralı, 1952a:26). Bir sonraki aşamada Mehmet ağabeyini de kendi sorguya çeker ve yaşananları O'nun da planlamadığını anlar. Fakat bu karşılaşmadan sonra Mehmet öldürülür. Nitekim Nazan'ın dedektifliği buraya kadardır, muammanın bundan sonraki kısmını Keramet Çelebi devralır. Nihayetinde her ne kadar polis de vakaya müdahil olsa da muamma Keramet Çelebi tarafından çözülür, polislere teslim edilir. Yakalanan katilin yazdığı intihar mektubu birkaç gün sonra eve ulaşır, tüm olaylar bu mektupta özet olarak okuyucuya tekrar verilir.

4.2.8. Güler G. ve Anberbu Dörtlemesi

4.2.8.1. *Ummadık Taş Baş Yarar* (1952)

Güler G. ve Anberbu Dadı dörtlemesi serisinin ilk romanı olan *Ummadık Taş Baş Yarar, Akşam* gazetesinde 17 Mayıs 1952 ile 4 Ağustos 1952 tarihleri arasında yayımlanır. Eser 78 sayı, tefrika halinde neşredilir. Evsiz kalmış olan yazar Güler ile kuzeni ressam Sevim'in, Bacı Kalfa Anberbu'yu da yanlarına alarak İstanbul'un Marmara sahilinde bir köşkü kiralamaya gitmesiyle başlar. Yan köşkte yaşayan Şükriye Hanım, yıllardır kimsenin yaşamadığı bu yıkık dökük köşkte periler olduğunu söyleyip onları engellemeye çalışır. Fakat bu söylemi üç kadına tesir etmez ve yine de evi kiralarlar. Bohem Palas adını verdikleri bu köşkü kiraladıktan sonra orada yaşayacak olan diğer arkadaşları da aynı gün gelirler. Bunların arasında müzisyen Naili Bey, gazeteci Celal Bey, Fahri Bey ve sevgilisi Madam Surpik vardır. Köşkün bahçıvanı Arnavut Murteza da bahçedeki kulübede yaşar. Henüz ilk günden evde tuhaflıklar peyda olmuştur, Bacı Kalfa sildiği yerlerde bebek ayak izlerine benzer izler görür, bu izleri cinlere yorar. Daha sonra yemek saatinde elektrikler kesilir, akşam olduğunda ise Bacı Kalfa odasında tavandan sarkan ilmik atılmış bir urganla karşılaşır. Tuhaflıklar Anberbu Dadı'yı işkillendirir. Zaman sonra Naili'nin uzun zamandır muzdarip olduğu yasak aşkı Canan'ın eşi Kemal, bahçede asılmış şekilde bulunur. Cesedi bir gece yarısı komşuları Şükriye Hanım ve eşi bulmuştur. Olayın bir cinayet olduğu anlaşıldıktan sonra Anberbu Kalfa ve polisiye yazarı Güler, arkadaşlarıyla beraber bu cinayeti çözmek için kolları sıvar.

Cinayet gecesi Canan'la birlikte köşkte kalan arkadaşı Hatifi, kaldığı odada baygın bir şekilde bulunur fakat Hatifi olanları hatırlamıyordur. İlk olarak Hatifi cinayet sebebiyle tutuklanır. Yapılan tetkiklerde evin bileşenlerinden Ermeni Surpik mamanın oğlu Karabet'le boğuştuğu ortaya çıkar. Uzun sorgular sonucu bu sefer de Karabet tutuklanır ve komiser O'nun katil olduğuna emindir. Fakat deliller toplandıkça köşk sakinleri Karabet'in o gece hırsızlık için orada olduğuna ikna olurlar ancak kanıtlayamadıkları için hapisten çıkaramazlar. Sonrasında Güler'in geceleri gördüğü ışıklar, kıvılcımlar; Anberbu Dadı'nın gördüğü dev gibi, çocuk gibi insanlar, Sevim'in kayıkhanede bulduğu Amerikalı ve büyük köşkün kilitli odalarında bağlanmış halde buldukları Mısırlı, Bohem Palas sakinlerinin bir casusluk çetesi ile karşı karşıya kaldıklarını düşünmesine sebep olur. Fakat çete bir şekilde onları alt eder. Nöbet

tutmaya başladıkları günlerden birinde Sevim kaybolur ve cesedi Kınalıada açıklarında bulunur. Ev halkı, gizemli komşuları Hüsamettin Bey ile Şükriye Hanım'ın kesinlikle çeteyle bağı olduğuna inanır.

Güler'le Celal bir gün Sirkeci'den eve dönerken trende sağır ve dilsiz gibi davranan fakat ani bir gürültüde irkilen bir adamla aynı durakta indiklerini fark ederler. Bu adamı takip ettiklerinde kendi evlerine geldiğini görüp bahçıvan Murteza ile alışverişlerine şahit olurlar. Güler, onları tek başına takip etmenin sonucunda kayıkhaneden köşke uzanan gizli dehlizleri keşfeder fakat içerde bir cüce ile karşılaşır. Cüce tüm olanları Güler'e anlatır. Tüm bu cinayetlerin ve garip olayların sebebi, uyuşturucu çetesinin Güler G. ve arkadaşları taşınmadan önce imalat için köşkü kullanmaları ve onların taşınmasıyla birlikte işlerin aksamasıdır. Güler, Sevim gibi o dehlizden çıkamayacağını düşünürken ev ahalisi ellerinde sopalar ve baltalarla köşk tarafından dehlize girerler. Yanlarında komşuları Şükriye Hanımlar da mevcuttur. Güler dehlizdeyken onlar da gizli görevde olduklarını anlatmış, taşınmadan sonra çetenin kaçmasından tedirgin olduklarını dile getirmişlerdir. Fakat Güler'i buldukları odanın uyuşturucu üretmek için yeteri teçhizata sahip olmadığını dile getirince Anberbu Dadı gerçek odayı daha önce gördüğünü söyleyip onlara asıl yeri göstermiş ve böylelikle çete Güler ve Anberbu'nun keşifleriyle çökertilmiştir.

Ummadık Taş Baş Yarar adlı romanda Nihal Karamağaralı'nın iki amatör kadın dedektifi bir uyuşturucu çetesinin işlediği cinayetleri çözmeye çalışır. Tüm olayların aynı köşkte yaşanması itibariyle kapalı oda muammasıyla 'thriller' arası bir tür olduğu söylenebilir. Henüz başta gerçekleşen cinayet sebebiyle gerilim sürekli hat safhadadır. Zabıta romanı yazarı Güler hikâyenin başından itibaren cinayetin çözümlenmesinde öznedir. Aynı zamanda kendi hayatında da sorunlarla meşguldür, çalıştığı gazeteye yazdığı zabıta romanını yetiştirmekte zorlanır. "— Hayat mı benimkisi? Çekilir mi bu? Bir lokma, bir hırka derler a, ona da razı olduk ama, lokma ile hırkayı bulmak için bile böyle sabaha kadar göz nuru dökmek lazım geliyor." (Karamağaralı ve Vâ-Nû, 1952b: 25). Güler Celal'e aşıktır fakat kuzeni Sevim'in de Celal'e ilgisi olduğu için çok üzülür. Buna rağmen köşkteki cereyan eden olayları çözmek için iz sürer, delil toplar. Güler katilleri yakalamak için dehlizlere girdiğinde dizleri titrer, yüzünden terler süzülür yine de devam eder. Fakat çete üyesiyle karşılaştığında ölümden korkmadığını söyler. (Karamağaralı ve Vâ-Nû, 1952b:69)

Anberbu Dadı ise ilk günden itibaren tüm olağanüstülükleri cinlere yorar. Tüm bu curcuna içinde her bulduğu imkânda içkisini içer ama izleri takip etmekten de geri kalmaz. Aynı zamanda hazırcevaplığı ve Arap şivesiyle mizah unsurudur da. Tüm bu sebeplerden ötürü söyledikleri yer yer ciddiye alınmaz. Onun için evde cinler vardır ve Anberbu Dadı onların sırrını çözmeye çalışır. Dadı her zaman sezgilerini takip eder, Güler O'nun için "Ama sen onu benim kadar tanımazsın. Onda öyle bir seziş kabiliyeti vardır ki, değme sağlam mantıkları hapteder..." (Karamağaralı ve Vâ-Nû, 1952b:26)

Şüphelilerle karşı karşıya gelmekten korkmaz, Güler'in aksine güçlü de bir fiziki yapısı vardır.

> Süratle bahçeye indi. Havuzun etrafında bir dolandı. İri burun delikleriyle havayı koklayıp sanki şikarının izini keşfetti. Budana budana top olmuş bir mazının ardına yıldırımvari bir hamleyle saldırdı. Şevki tabisi aldatır mı ya mama dadıyı? Bu ani hücumdan ürken meçhul bir erkeğin eteğine yapıştı. (Karamağaralı, 1952b:52).

Boğazda bir köşkte geçen roman şahıs kadrosu itibariyle ziyadesiyle kalabalıktır. Bu da muammanın çözülüşünü etkiler. Nihal Karamağaralı'nın pek çok romanında olduğu gibi bu romanda da gerek gayrimüslim gerek sanatçı kadrosu seçimiyle dönemin İstanbul yaşantısına dair izlekler taşır. Zamanın ilerleyişi doğrusaldır.

Romana ismini veren 'Ummadık Taş' ise Anberbu'dur. Çetenin saklandığı yeri bulan Güler'i çetenin elinden Anberbu'nun bulduğu deliller sayesinde kurtarırlar. Kimse hurafelere inanan, yaşlı bir ev emekçisinden muammayı çözmesini beklemez ancak Anberbu başarır. Hikâyenin bir diğer hafiyesi Güler, bu çetenin peşine düşmesinin bedelini kuzenini kaybetmekle öder. Çünkü Bohem Palas sakinleri topyekûn ilk cinayetin peşine düştüğü sırada Sevim hayatını kaybeder. Güler hep bunun ağırlığıyla hareket eder. O'nun bu romandaki cezalandırılışı kuzenini kaybetmesidir.

4.2.8.2. *Yedi Sigara* (1953)

Yedi Sigara Nihal Karamağaralı ve Vâ-Nû'nun müsterek yazdığı bir diğer zabıta romanıdır. 21 Kasım 1953 ve 4 Şubat 1954 tarihleri arasında 76 adet tefrika romanı olarak *Akşam* gazetesinde neşredilir. Gizli bir partinin yedi üyesi, kendilerini cinayet işlemeye zorlayan başka bir arkadaşlarına karşı kumpas kurma hazırlığındadır. O'nu kendi silahıyla vurmak istemiş, bir tanesi zehirli olan yedi sigarayı kendi içlerinde kura ile dağıtmışlardır. Böylelikle zehirli sigaranın kimde olduğu ve cinayeti kimin işleyeceği bir muamma olacaktır. Roman yedi parti üyesinin toplantısıyla açılır.

Matbaaya gönderdiği kitabı basılmayan Güler G., nişanlısı Adnan'ın ayrılmak istediğini söylemesiyle daha da mutsuz olmuştur. Artık Babıali'nin tanınmış romancılarından olan Güler, Adnan'ın kararında bir esrar sezer. Adnan'la Beyazıt'ta otururken, Adnan'ın arkadaşı Ekrem Bey'le tanışır. Ekrem Bey'in yalılarını çok beğendiğini ve bir gün orada yaşamayı dilediğini söyler. Güler G. parasızlıktan kurtulmanın yollarını ararken Anberbu Dadı'nın aldığı bilete küçük bir piyango vurur. Bu sayede Ekrem Bey'in de ısrarıyla, onların yalılarının selamlık bölümünü kiralayıp orada Anberbu ile bir lokanta işletmeye ve aynı zamanda yaşamaya başlarlar. Evin tasvirinden kitabın başındaki gizli toplantının bu evde yapıldığı anlaşılır. Bir akşam Ekrem'in kayınbabası Hacı'nın misafirleri gelir. Gülerler onlara da yemek servisinde bulunurlar. Hacı'nın misafirlerinden Nizameddin Bey toplantı esnasında fenalık geçirir ve ölür. Güler'i oyalayıp cesedi çıkarırlar fakat Anberbu ve Güler yalıda bir tuhaflık olduğunu sezinler. "Yine şattık… Jinlere…" diyerek yeni maceranın habercisi olur. Bir gece karanlıkta Ekrem'in eşi Nazende Hanım'ı uykusunda yürürken görürler. Aynı gece yarısı lokantaya bir müşteri, Taceddin, gelir. Dahası iş ister, Güler O'nun polis olduğunu düşünür fakat yine de işe alır. Anberbu Dadı ise Taceddin'in Ekrem'in karısı Nazende Hanım'la sevgili olduğunu ve bu sayede Nazende Hanım'dan Hacı Bey'e ait birtakım evraklar aldığını takipleri sonucu anlar fakat Güler'le paylaşmaz.

Hacı Bey'in kırmızı kadife örtülü yuvarlak masasında yapılan toplantılardan birinde Taceddin de ölür. Cesedi Gülerlerin yaşadığı selamlık bölümüne bırakırlar. Adnan cesedin kadınların evine bırakılmasına razı olmaz ve O da o gece o evde sabahlar. Gece evinde eski nişanlısını gören Güler G. kendisi için geldiğini düşünerek umutlanır. Fakat Anberbu cesedi gösterince dünyası başına yıkılır. Her iki cinayette de kadınlar polis tarafından hedef haline gelmiştir.

Güler çalıştığı gazetenin isteğiyle Mısır'a gidecektir. Bu habere çok sevinmiştir başına devlet kuşu konduğunu düşünür. Ekrem de Güler'den gizli aynı uçağa bilet alır. Havaalanında O'nu bekler fakat Güler gelmez, Ekrem sebebini anlamaz ve eve döndüğünde gizli partinin olağanüstü toplantı halinde olduğunu görür. Ekrem'i bekliyorlardır, Ekrem Güler'in havaalanına gelmemiş olmasının yeisiyle alkol ve sigara tüketirken birden nefesi daralır. Adnan'a dönerek "Benim silahımla, öyle mi?" der ve ölür. Güler ise O'nun Mısır'a gitmesi için Ekrem'in gazeteyi ikna ettiğini öğrenmiştir. Kendisine kurulan kumpastan bitkin bir şekilde Adnan'la tekrar barışarak

yalıdan taşınmıştır. Tüm bu cinayetler çözüldükten sonra her şey bitti derken Adnan gizli partinin üyesi olmaktan suçlu bulunup tutuklanır.

Nihal Karamağaralı'nın bu romanında okuyucu bir siyasi cinayetler serisi ile karşı karşıya kalır. Yer yer politik eleştiri niteliği de taşıyan bu romanda tek bir evde arka arkaya yaşanan ölümler romanın başında işleneceği belirtilen cinayetin beklenmesini sağlar. Nizamettin Bey eceliyle ölmüştür. Fakat Taceddin son nefesini verirken "Beni sen öldürdün!" diye bağırmıştır fakat karanlıkta kimi gösterdiği anlaşılmamıştır. Ekrem ise kendi çıkarları için Güler'i kullanmaya çalışır. Fakat sonunda kendi silahıyla vurulur. Ölümünü de sakince karşılayıp Güler'e mektup yazarak veda eder.

Romanın bütününde toplamda üç tane kadın karakter mevcuttur. Bunlardan birincisi istemediği bir evlilik yapan ve başka bir adama âşık olan Nazende Hanım'dır. Evliliğinde mutlu olamadığı gibi sevdiği adamın da kendisini kullandığının farkındadır. Nihayetinde sevgilisinin de ölmesi ile ruh sağlığının tamamen yitirmiş ve krizlerle yaşamaya çalışan bir kadındır.

Güler G. bu romanda tüm düğümün ortasındaki karakterdir. Romanın başında maddi sıkıntıları ve Adnan'ın terk edişi ile zayıf olduğu bir anda Ekrem'le karşılaşmıştır. Ekrem'in O'na gösterdiği ilgi Güler'i etkiler. Cinayetlerin mümessilleri olan gizli parti üyesi olan kişiler, son derece yakınları olduğu için Güler delillere ulaşmakta zorlanır. Her soruşturmaya kalktığında Adnan ve Ekrem Bey'in manipülasyonlarına maruz kalır. Son ana kadar Ekrem'in ona yakınlık sebebinin ve Adnan'ın O'nu terk etme sebebinin farkında değildir. Ancak hikâyenin sonunda Ekrem'in onu kullandığını yine kendisi çözer ve havaalanına gitmez. Hikâye boyunca Güler G. Ekrem hakkında yanılmıştır. Ekrem'in çekiciliğini bu adam sanki ateşten yaratılmış diyerek betimler ve bunun etkisinde kalır. Okur, bu romanda Güler G.'nin zaaflarını görür. Nihayetinde adalet 'kötü adam'ın öldürülmesiyle yerini bulur. Fakat bu sefer de Adnan tutuklanır. Güler G. yine mutluluk ihtimalinden uzak kalır.

Üçüncü kadın karakter ise Anberbu Dadı'dır. Bu romanda Güler G.'nin muammanın ortasında kalmasıyla Dadı tek başına mücadele eder ve tüm yeteneklerini gösterir. "Görme kabiliyeti gibi, koku alma, işitme kabiliyeti gibi mama dadının altıncı hissiyle sezme kabiliyeti de normalin üstündedir." (Karamağaralı ve Vâ-Nû, 1953:4). Cinayetler başlamadan bu bilgi verilir ve Anberbu Dadı'nın muammayı çözmekte her yeteneğini kullandığı görülür. Örneğin toplantı salonundaki sandalyeleri koklayarak

bahçıvanın da toplantılara katıldığını keşfeder. (Karamağaralı ve Vâ-Nû, 1953:36) Taceddin'in yalıdaki varlığını sorgular ve Nazende ile ilişkisini keşfeder. Ancak Güler'in kendisine "Dadı! Ben yokken galiba sen elinin hamuruyla polis hafiyeliğine kalkışıyorsun." diye çıkışması sebebiyle bulduğu delilleri Güler'le paylaşmaz. Sonrasında Taceddin öldüğünde cesedin üzerinde gizli örgütün mensuplarını ilgilendiren belgeleri bulur. Taceddin'in öldürülme sebebi bu belgelerdir. Onları sakladığı yerin üzerine kutuda 'beslediği' örümceklerini bırakır ki ağları sayesinde belgelerin bulunma ihtimalini ortadan kaldırır. Anberbu Dadı belgeleri son ana kadar saklar ve kimseye karşı kullanılmayacağını anlayınca ortaya çıkarır. Hikâyenin sonunda kadın hafiyeler evsiz kalıp Adnan'ın evine yerleşir ve tek dostları Adnan'ın cezaevinden çıkışını beklerler.

4.2.8.3. *Hacı Kurye* (1955)

Hacı Kurye Karamağaralı ve Vâ-Nû'nun *Cumhuriyet* gazetesinde yayımlanan 65 sayılık tefrika dizisidir. Roman 13 Mart 1955 ile 19 Mayıs 1955 tarihleri arasında neşredilir. Aşk ve macera romanı olarak ilan edilir. Serinin üçüncü romanında Adnan, Güler ve Anberbu, Adnan hapisten çıktıktan sonra Kuzguncuk'ta bir eve taşınmışlardır. Üst katlarını Amerikalı bir çifte kiralamış, kendi katlarındaki diğer odalar için pansiyoner aramaktadırlar. Adnan işsiz olup bütün gününü dışarda geçirmekte ve Güler onun ne yaptığını bilmemektedir. Bir gün Anberbu ve Güler eve döndüklerinde Adnan'ın yatağında yatan uzun sakallı bir adam görürler. Adamın ölü olduğunu düşünüp evin bahçesine çıkarlar. Hapisten yeni çıkmış Adnan'ın evinde polisin ceset bulma ihtimali onları korkutur, cesedi mezarlığa bırakmayı planlarlar. Bir yandan da iki hafiye Adnan'ın cesetle ilgisi olup olmadığını düşünürler. O sırada Adnan eve gelir. Ancak Adnan'a cesedi göstermek istediklerinde orada olmadığını fark ederler. Bahçeye tekrar çıktıklarında adamın canlı bir biçimde Amerikalıların evinden kendilerine "Geri çekilin!" işareti yaptığını fark ederler. Amerikalılar eve döndüklerinde evi beraber kontrol ederler fakat kimseyi bulamazlar. Anberbu Dadı adamı bahçeden kaçarken görür. Böylelikle amatör hafiyeler adamın Amerikalılarla bağlantılı bir casus olduğunu kanaat getirirler. Mama Dadı Adnan'ın odasını temizlerken bir elmas bulur ve yürüyen cesedin bıraktığını düşünür. Evdeki acayiplikler devam ederken Mama Dadı birtakım ayak izleri görür ve takip sonucu izlerin kendi evlerinden mahalledeki gizemli eve gittiğini fark eder, gördükleri cesedin bu evle alakası olduğunu düşünür. Evin anahtar deliğinin ölçüsünü ağzındaki sakızla

alıp anahtarı yaptırır. Anahtarı yaptırırken demirci Necip Usta'nın dükkanındaki hindinin önünde yakutlar bulur. Hindiyi satın alıp keser, hindinin kursağından da yakutlar çıkar.

Adnan'ın, evlerine pansiyoner aradıklarını duyan arkadaşı Mansur, Mısırlı Nigâr Hanım'ı bu eve yerleştirir, arkadaşı Asude Hanım da sık sık bu evdedir. Bunlar zengin oldukları her halinden belli olan insanlardır. Türlü tuhaflıkların neticesinde Nigâr Hanım, Asude Hanım'ın Mısır'da prenses olduğunu fakat ülkeden kaçarak ayrıldığı için hazinesini Nigâr Hanım'a bıraktığını, onun da kendine güvenemeyip konsoloslukta çalışan bir Mısırlı olan Hacı Kurye'ye hazineyi emanet ettiğini fakat geri alamadığını öğrenir. Anberbu'nun bulduğu tüm o değerli taşlar Asude Hanım'a aittir. Adnan'dan Hacı Kurye'yi bulmasını ve hazineyi geri getirmesini isterler.

Demircide bir tuhaflık olduğunu sezinleyen Anberbu Dadı onu sık sık ziyarete başlar ve bir gün 'yürüyen cesedi' Necip Bey'den kayıp hazineyi alırken görür. Bu sırada Güler, Dadı'nın anahtarını yaptırdığı evde yaşayanın Hataylı Abdullah Efendi olduğunu öğrenir. Güler, Abdullah Efendi, Hacı Kurye ve evlerinde dolaşan cesedin alakasını bu evde çözmeye çalışırken ilk seferde esir kalır fakat ikinci seferde başarılı olmayı kafasına koymuştur. Esrarengiz eve gittiklerinde kendi evlerinde gördükleri cesedi bu sefer de burada görürler, bu sefer gerçekten ölmüştür. Katilin kim olduğu ise muammadır.

Muamma gerçek prensesin Nigâr Hanım olduğu ve onun mücevher kasasını çalan Hacı Kurye'nin, çilingire götürdüğü kutuyu Necip Usta'ya kaptırdığının öğrenilmesiyle çözülmeye başlar. Necip Usta O'nu öldürür ve oğluna cesedi saklatır. Hataylı Abdullah ise, Hacı Kurye'nin ağabeyidir. O da kardeşinin kılığına girerek Necip Usta'yı korkutup kutuyu ondan alır ve sahibine teslim etmek ister. Asude Hanımlar kutuyu almak için gelince Abdullah Efendi O'nun prenses olmadığını anlar ve arbedede Abdullah Efendi de ölür.

Güler G. ve Anberbu dörtlemesinin üçüncü kitabı olan bu romanda, Güler G. hala maddi sorunlarını çözememiştir, öyle ki evde ceset bulduklarında polisi aramak için telefona sarılırlar ancak borç yüzünden kapanmıştır. Artık evlenmek ister fakat maddi koşulları buna izin vermez. Bu sıkıntıları biraz olsun azaltmak için gazeteye iyi bir haber yapmak ümidiyle muammanın peşine düşer. Fakat nişanlısı Adnan sürekli O'nu durdurmaya çabalar. Güler, nişanlısı Adnan'la bir çekişme halindedir. Muammayı

çözmek istemesinin bir nedeni de erkeğin O'nu çıkarmaya çalıştığı alanda var olabileceğini kanıtlamak istemesidir. "O mahzende Mağlup olmuştu, o mahzende zafer kazandı. İşte artık bundan böyle Adnan ona: 'Elinin hamuruyla erkek işine karışma.' diyemeyecek." (Karamağaralı ve Vâ-Nû, 12.06.1955:2). Kaldı ki ilk cesedin yerini bulmakta başarılı olur. Ancak Güler bu hikâyenin sonunda Adnan'ın payına düşen mücevherlerle siyasi meselelere karışması sonucu yine evlenemeyecektir.

Anberbu Dadı ise, bu romanda daha çok inisiyatif alırken daha az görünürdür. Esrarengiz eve gidip kapının ölçüsünü almaktan çekinmez. Bunu da çok sevdiği sakızla yapar. Demircinin esrarını da nihayetinde Anberbu Dadı çözer ve oradan takiple Mısırlı prensesin hazinesini tespit eder. Denizin dibini boyladığı düşünülen mücevherleri odasından çıkarıverir. Ancak hazineyi ararken hata yapmış ve cinayet mahalinde parmak izi bıkarmıştır, bu yüzden gözaltına alınır. Bu romanda okült imgeler Anberbu Dadı aracılığıyla aktarılır. Cesedin dirildiğini düşünen Anberbu Dadı, ona hürmet eder. Onun da karşılığında Anberbu Dadı'ya bahşiş verdiğini düşünür. Süpürgeyi bile tekin bir nesne olarak görmez, cinlerin perilerin vasıtası olarak tanımlar. Nihayetinde iki amatör dedektif Adnan'ı da yanlarına katarak cinayeti çözmüşlerdir.

4.2.8.4. *Perçemli Adam* (1956)

Serinin son eseri olan *Perçemli Adam* 18 Mart 1956 ile 1 Haziran 1956 tarihleri arasında *Cumhuriyet* gazetesinde yayımlanan tefrika romanıdır. Roman Nihal Karamağaralı ve Vâ-Nû'nun müşterek eseridir. Güler G. ve Anberbu Dadı serisinin son kitabı uzun ve detaylı bir Şam tasviriyle başlar. Güler G. ve Anberbu, bir gazete röportajı için Hicaz'a gidiyordur. Hicaz'a gidecek uçağı Şam'da bir otelde beklemektedirler. İstanbul'dan bu yana beraber seyahat ettikleri Cemil Eren, Güler'le pek alakalıdır fakat Güler, Adnan'ı unutamadığı için kendisini reddeder. Nihayet Cemil de Gülerlerin uçağına binip Hicaz'a sefer eder. Uçuş esnasında hosteslerden biri "Pilot ölmüş!" diye bağırır ve diğer pilotun da sarhoş olduğunu ve ayılamadığını görürler. Amerikalı mühendis Hartman uçağın kumandasını alır ve uçağı İsrail'e indirir. Yolcular alelacele tahliye edilir. Güler ve Anberbu tüm bu olanların tesadüf olmadığını düşünür. Cemil'den sıyrılıp tekrar uçağın yanına gittiklerinde Amerikalı mühendisin iki pilotu, yaşlı oldukları için uçaktan inemeyen iki hacıyı ve uçağı

yaktığını görürler. Güler bu mevzuu bir vatan meselesi olarak ele alıp öyle çözmeye karar verir.

Güler ve dadısı İsrail'de mahsur kaldıkları bölgede dünyanın pek çok yerinden gelen zengin Yahudilerle beraber kalırlar. Bir gün otelde meşhur Amerikalı Yahudi Profesör'le uçaklarındaki Arap Emir'in gizli muhaveresine şahit olurlar. Aynı akşam kaldıkları otelin elektrikleri kesilir ve Cemil Eren ile Anberbu Dadı'ya saldırılır. Bir anda tüm otelde çığlıklar duyulur. Her ne kadar zengin Yahudilerin mücevherleri için düzenlenmiş bir gangster saldırısı gibi dursa da Dadı'nın Hartman'ın gizemini çözmek için ondan çaldığı işitme cihazı için yapıldığı ortaya çıkar. Güler, Anberbu ve Cemil'in İsrail'deki Türkiye Yahudilerine yaptığı bir ziyaret esnasında Anberbu Dadı bir aracın kendilerini takip ettiğini fark eder. Bu araçtaki kişinin hacca giden kafiledeki Hadi Bey olduğunu fark eder ve kendisinin aslında Yahudi olup isminin Salamon Levi olduğunu ve İsrail'de yaşadığını öğrenir. Dadı, Salamon'un yaşadığı eve gizlice girdiğinde ise Salamon tarafından hazırlanmış birtakım belgeler bulur. Kendisi bir İsrail ajanı olup Arap Emir'in elindeki birtakım belgelerin peşindedir. Yine Yahudileri ziyaret için yola çıktıkları bir gün şoförleri harabelerde Gülerlere teşekkür edip koşarak bedevilere karışır; bu zat İsrail topraklarındaki esaretinden kurtulmaya çalışan Arap Emir'dir. Fakat çok uzağa gidemeden aynı gün içinde çölde cesedi bulunur. Ölmeden önce emanet ettiği belgeleri Mama Dadı yerine ulaştırır. Ancak öncesinde bu belgelerden Amerikalı Yahudi Profesörün aslında Nazi olduğunu öğrenirler ve izlemeye başlarlar.

Her ne kadar hikâyenin başından beri sürekli perçemiyle oynayan Cemil 'Perçemli Adam' izlenimi yaratsa da esas 'perçemli Adam' tüm dünyanın yakından tanıdığı biridir. Nihayetinde takipleri sonucu, tüm bu olanları profesörün villasında ölü sanılan ama hala yaşayan Hitler'in yaptırdığını öğrenirler. Hitler'in kılık değiştirerek beşinci koldan askerlerini İsrail'den yönettiği ve esas hedefinin İsraillilerden silah almak olduğu ortaya çıkar. Kendisinin dünya üzerinde asla aranmayacağı tek yer Yahudi bir ülke olacağı için burada saklanmayı seçmiştir. Hacıların Hicaz'a gittiği uçağı da onlar imal etmiştir bu yüzden uçak düşünce teşkilatlarına dair bir delil ortaya çıkmasın diye uçağı Hartman yakar.

Güler G. ve Anberbu Dadı serisinin dördüncü kitabı olan bu roman İkinci Dünya Savaşı sonrası artan casusluk hikayelerine örnektir. İki amatör hafiye hünerlerini bu sefer de Ortadoğu coğrafyasında gösterir. Bu hikâyenin başında Güler, Adnan'la ayrıldıktan sonra Cemil Eren'le karşılaşmış ve ilgisinden etkilenmiştir. Cemil Eren'le

flört eder, O'nu beğenir, Güler'in cinselliği bu romanda daha ön plandadır. Güler, Cemil'e itiraz edemeyişine öfkelenir ama elinden bir şey gelmez, onun karşısında zayıftır. Ancak Cemil'in onları sürekli maceradan uzak tutma çabası Güler'i tetikler. Cemil, Güler'in kadın haliyle olaylara burnunu sokmaması gerektiğini, ceset görmesinin sinirlerini bozacağı için onlardan uzak durması gerektiği gibi telkinlerde bulunup Güler'in mesleğini icra etmesine olanak tanımayınca O'na "…Bana kimse tahakküm edemez. Ben kendimin sahibi ve efendisiyim…" diye cevap verir (Karamağaralı ve Vâ-Nû, 1956:2). Cemil Güler'e maddi ve manevi tahakküm kurup manipülasyonla ikna etmeye çalışmaktadır. Güler'i ve yaptığı işi küçümser, esasında toksik bir erkektir. Evlenme konusundaki ısrarları devam ettikçe Güler, Cemil'e şöyle cevap verir: Sizinle evlenirsem kendi hüviyetimi kaybedeceğim… Şahsiyetiniz altında beni ezeceksiniz… Evlenirsem benim bir tek hüviyetim kalacak: Sizin karınız olmak hüviyeti! Halbuki ben başıboş dünyamda hayat mücadelesile haşır neşir, kâh bata kâh çıka türlü türlü hüviyetlere giriyorum…Sizinle evlenirsem içime sığmayan heyecanım tükeniverecek… (Karamağaralı ve Vâ-Nû, 1956:27).

Bu romanda Güler, casus ve katillerin yanı sıra yanı başındaki erkekle de mücadele halindedir. Her bir aşamada Cemil'i de ikna etmeye uğraşır.

Anberbu Dadı ise burnuna kötü kokular gelince Güler'den önce davranır ve tek başına şüphe ettiği kişileri takip etmeye başlar. Bu romanda hep Güler'den bağımsızdır, delilleri tek başına toplar. Cemil kendisini durdurmak istedikçe macerasız hayatı saman gibi hayat diye tanımlayıp "Ben erkek olsam polis hafiyesi olajaktım" der. Anberbu'nun güçlü kabiliyetleriyle delilleri bir bir toparladıkça da "Gülerjiğimle ben buna benzer nije kördüğümler şözdük… İkinji Şubeye taş şıkarttık…" diyerek, aslında erkek hafiyelere de meydan okur (Karamağaralı ve Vâ-Nû, 1956:17).

4.2.9. *Konsolosun Karısı* (1954)

Konsolosun Karısı Nihal Karamağaralı'nın 23 Mayıs 1954 ile 27 Temmuz 1954 tarihleri arasında *Cumhuriyet* gazetesinde yazdığı 63 sayılık tefrika romanıdır. Roman *Bir Sinsinin Cinayeti* bölümü ile başlar. 1928 yılında Fransa'da zengin bir Türk ailesi kaza yapar. Baba kaza esnasında vefat eder yaralı anne de hastaneye kaldırılır. Kadının yaraları kötü durumda değildir ancak kazanın etkisiyle kendisini ziyarete gelen kişiyi tanıyamayacak kadar hummalı bir vaziyettedir. Nitekim bu erkek tarafından zatürreye tutulması sağlanarak ölür. Ailenin küçük kızı ise kazadan yaralı kurtulur.

İkinci bölüm *Çöp Atlamaz Sultan* ise İsviçre'nin Ouchy Şatosu'nun bahçesinde iki Türk gencinin sohbeti ile açılır. Nilüfer sevgilisi Orhan Sadi'ye anne ve babasını tanımamanın verdiği yeisten bahsetmektedir. Konsolos Nizameddin Bey'in ailesinin yanında halayık gibi yaşamaktan sıkılmıştır. Kaldığı evde Nizameddin Bey'in eşi Cavidan Hanım ve torunu İclal'in işlerini görmektedir. Bir sonraki buluşmalarında İsviçre'den Fransa'ya geçerken Orhan Sadi Nilüfer ile evlenmek istediğini söyler fakat Nilüfer ailesine dair muammayı çözmeden evlenmeyeceğini belirtir. Orhan Sadi de evlenmelerinin tek yolu bu muammanın çözülmesi olduğu içim bu arayışında Nilüfer'in yanında olmaya karar verir. Bir gün Sadi ve Prenses Ayşe Safinur birlikte kazinoda otururken Cavidan Hanım'ı ve Nilüfer'in annesini tanıdığını, Nilüfer'in Cavidan'ın kız kardeşi Adalet'in kızı olduğunu, yıllar önce gerçekleşen kazadan sonra ailenin Nilüfer'i yanına aldığını söyler. Üçüncü Bölüm olan *Omuzdaki Yara* kısmında ise Nilüfer ve Orhan Sadi bu gizemin peşine düşer. Prensesin söylediği Cenevre'deki adrese gidip 20 yıl önce evlerinde çalışan kadını bulur. Bu kadın olanları detaylarıyla anlatır ve Nilüfer'in kazadan kalan yara izini bilir. Prenses de annesinin ölümünün bir cinayet olduğunu söyleyecektir. Orhan Sadi ve Nilüfer muammanın çözümü için planlarını yapar.

Dördüncü bölüm olan *Çalı Dibindeki Adam* Orhan Sadi şoför kılığında Nizamettin Beylerin köşkünde işe girmesiyle başlar. Ailenin sırrının köşkte saklandığına emindir. A*çıl Susam Açıl* bölümünde Orhan Sadi evde tetkike başlar. Nizamettin Bey'in çalışma odasında bir kasa bulunduğunu fark eder fakat kumarbaz torun İclal de kasadaki mücevherlerin peşindedir. *Kefen Soyucu* bölümünde Orhan Sadi İclal'in piyano hocası Malik'in Nizamettin Bey ile tehditkâr konuşmasına şahit olur. *Karanlıktaki Silah Sesi* bölümünde İclal'in büyükannesini sarhoş ettiği bir gün anahtarları çaldığını Orhan Sadi fark eder. Ardından Mehmet Ali ve Malik arasında bir kavga zuhur eder, silahlar ateşlenir ancak ölen olmaz. *Parçalanan Pijama*'da takipleri sonucu kasayı açan kişiyi karanlıkta fark ederler fakat yakalayamazlar. Nizameddin Bey kapıda belirir ve Nilüfer'le Orhan Sadi O'na saldırıp kasayı soymaya çalışmış gibi bağırmaya başlar. Sabah olanları Cavidan Hanım'a anlatır fakat Cavidan Hanım'ı onları kovdurmaya ikna edemez. Cavidan Mehmet Ali'nin İclal'e olan ilgisi ve içine düştüğü durum yüzünden yeis içindendir. Ertesi gün Nizameddin Bey kasanın olduğu odada secdeye yatmış şekilde ölü bulunur. Kasanın kapağı açıktır ve içinde bir bardak süt vardır. Polis ekibi cinayetten sonra ev halkını hem İclal hem Cavidan'la

ilişkisi olan uzak akraba Mehmet Ali'yi, İclal'in piyano hocası Malik'i uzun uzun sorguya çeker. Polisler gittikten sonra amatör hafiyelerimiz Nizameddin'in bir şantaj ağı kurup bu yolla zengin olduğunu ortaya çıkarır. Avrupa'daki bankalara para kaçırılmaktadır. Malik de tehdit edilenler arasındadır. Yaşananlardan kendinin de mesul tutulacağını anlayınca kaçar. Malik ile Mehmet Ali tevkif edilir fakat Orhan Sadi onların katil olduğunu düşünmez; düğümü çözer ve gerçek katili onlara teslim eder. Tüm hikâyeyi de en başından itibaren polis memurlarına anlatır.

Bir cinayetle başlayıp daha sonra ikinci cinayetle kapalı oda muammasına dönen *Konsolosun Karısı* Nihal Karamağaralı'nın amatör hafiyelere yer verdiği romanlarından bir tanesidir. Cinayeti çözmek için polis ekipleri görevdedir ancak muammanın çözümü onlar tarafından vuku bulmaz. Bu romandaki komiser Ali Poyraz karakteri Hacı Kurye adlı romanda da mevcut olması itibariyle özgün bir yerdedir. Bu romandaki hafiye Avrupa'da hukuk bitirmiş olan Orhan Sadi, âşık olduğu kadının vefat etmiş ailesinin akıbetine neyin sebep olduğunu anlamak için, O'nun yaşadığı eve hizmetçi kılığında girmiştir. Yıllar önce yaşanan başka bir cinayeti çözmek için girdiği evde yaşanan cinayet ve cinayet girişimleri sonucu kendisi de bir anda muhtemel katiller arasında kalır. Ancak ustalıkla içinden sıyrılır ve cinayeti çözmeye gelen profesyonel polislere yanlış kişileri tutukladıklarını kanıtlar. Polislerin aktif olduğu kurguda cinayeti edebiyat doktoru Orhan Sadi çözer.

Romanın henüz başında Orhan Sadi ve Nilüfer'in arasında gerçekleşen muhaverede karakterler ve aralarındaki ilişkiler okuyucuya bir tablo gibi sunulur. Sonrasında Orhan Sadi 'modern' yaşantı diye tanımladığı ilişkiler bütününden rahatsızlığını sık sık dile getirir: Avrupa'da kumar oynayarak eritilen servet, Nizamettin Bey'e rağmen uzak akrabası Mehmet Ali ile alenen flört eden Cavidan Hanım, Çocuğu yaşındaki İclal'le ilgilenen Mehmet Ali Bey. Tüm bu ip üstündeki ilişkiler ağı muammayı güçlendiren unsurlar olarak okuyucuya sunulur. Aynı zamanda romanda gerilim unsurunu sağlamlaştırır.

Muammanın en güçlendiği bölüm Nilüfer'i takip edip elindeki çaya ilaç koymaya çalışan Nizameddin Bey'in de aslında takip edildiğinin anlatıldığı *İki Elde Dört Eldiven* bölümüdür. Evin içinde karanlık bir gölge gibi dolaşan bu gizemli kişi Nizameddin Bey'in siyah eldivenlerinin üzerine giydiği kırmızı eldivenlerle elinde yeşil bir şişe tutarak Nilüfer'in odasına girer. Şişedeki tozu kırmızı eldiveni ters çevirip eldivene şişeden tozu bulaştırır ve eldiveni uyku ilacı verdiği Nilüfer'e giydirir. İlaçla

uyuttuğu kızın parmak izini alır. Eldivenleri odaya saklar. Aynı tozu bir bardak süte koyup kasaya saklar. Bu Nizameddin'in Nilüfer'e ikinci iftira atma girişimidir. Buradan sonra kurgudaki ikinci cinayet işlenir ve Nizameddin Bey ölür. İkinci cinayetin bir kapalı oda muamması olması itibariyle, komiserler, savcı ve doktorun katıldığı olay yeri incelme ve sorgulama cinayet mahalinde yapılır. İlk aşamada komiserler okuyucunun adına sorular sorup beyin fırtınası yaparlar. Sonra ev ahalisini birer birer sorgularlar. Sorgulamayı yapan Ali Poyraz Karadenizlidir, heyecanlanınca anadili gereği Türkçe'yi aksanlı konuşur. Ali Poyraz saf olan polistir öyle ki evde sorgulama devam eerken kim olduğu bilinmeyen bir kişi tarafından kolayca tuzağa düşürülür ve bir odaya kilitlenir. Bu haliyle aynı zamanda güldürü unsurudur. Savcı Kemal Gündüz ise sürekli uyuklamaktadır, adli doktor vakaya ondan daha çok ilgili görünür. Mazhar Güvenli ise bu ekibin başında soruşturmayı yürütmeye çalışır. Orhan Sadi sorguları gizlice dinler. Bu ikinci cinayetin sorgulaması esnasında ortaya çıkanlar yıllar önce işlenmiş ilk cinayetin de çözümüne giden yolu açacaktır.

Romanda mekân tasvirleri çok kuvvetlidir. Özellikle Avrupa şehirlerinin güzellikleri okuyucu için detaylandırılmıştır. "…Yemyeşil sahil yolunun üzerinde meşhur kumarhanesi ve dağlara tırmanmış büyük, küçük otellerile bu moda, su şehri (Evian) karşılarında belirince…" (Karamağaralı, 1954:2). Avrupa şehirlerinden dönüldükten sonra hikâye tamamen İstanbul Şişli'deki konakta devam eder. Bu konakta Nizameddin Beyler ve misafirleri sık sık toplanır, maaile yaşanmaktadır.

4.2.10. *Bir Perde Kapandı* (1957)

Nihal Karamağaralı'nın 5 Mayıs 1957 ile 2 Temmuz 1957 tarihleri arasında yazdığı *Cumhuriyet* gazetesinde yayımlanan romanıdır. Hikâye Doktor Sedad'ın kâbusu ile açılır. Sedad evli kadınlarla aşk yaşamaktan hoşlanan bir adamdır. Kabusunda daha önceki evli sevgilisi Nermin ile şimdiki sevgilisi Mehlika'nın kendi elinden ölümünü görür. Bu kabustan sonra hayatını değiştirmeye karar verir. Hayatını düzene sokup komşu kızı İnci ile evlenecektir. İnci ile konuşur fakat Mehlika ile ayrılık konuşması yaparken, Mehlika'nın kocası onları birlikte yakalar. Kocası, Mehlika'nın tüm eşyalarını Sedad'ın evinin önüne bırakıp karısından ayrılır. Sedad evi terk etmekte ısrar edince Mehlika kendini vurur. Sedad Mehlika'yla evlenmek zorunda kalır. Romanın ikinci bölümünde okuyucu İnci'nin, kuzeni Yılmaz'a yazdığı mektuplardan olan biteni takip eder. İnci bu duruma kahrolur fakat Mehlika'nın Sedad'ı da aldattığını

düşünür; kaldı ki evine giren çıkan çok fazla erkek mevcuttur ve Melika ziyadesiyle çok para harcar. Bir gece Sedad uyuduktan sonra Mehlika'nın gizlice evden çıktığını fark eder, takip ettiğinde ise ağabeyinin Mehlika'yı beklediğini görür. Başka bir gün bir düğünde Mehlika'nın sarhoş olup Bahriyeli ile gizemli bir konuşma yaptığına şahit olurlar fakat anlam veremezler. Daha sonra da Suriyeli ile Fransızca konuşacaktır. Sırları her ne ise İnci'nin ağabeyi Cemil de haberdardır.

Bir akşam Sedad'ın İnci'nin yanından Mehlika'nın yaşadığı eve geçtiği sırada evden üç el silah sesi duyulur. Sesleri takip ettiklerinde Mehlika ve Cemil vurulmuş, Sedad'ı da müdahale etmeye çalışıyor halde bulurlar. İnci'nin babası Nur Bey, onları Sedad'ın öldürdüğünü düşünür. Polis ilk anda Mehlika'nın önce Cemil'i vurduğunu sonra intihar ettiğini düşünür fakat üçüncü kurşun deliği muammanın kilitlendiği yerdir. Müddeiumumi Kemal Gündüz ve İkinci Şubeden komiser Mazhar Güvenli'nin uzun uzadıya süren tahkikatları sırasında Cemil'in arabasının kayıp olduğunu fark eder ve katilin bu arabayla kaçtığı ortaya çıkar. İkinci şubenin de soruşturma yürütmesine rağmen cinayet Sedadlar tarafından çözülür.

Nihal Karamağaralı'nın 1957'de yazdığı bu romanda uluslararası bir kumar çetesinin mensupları arasında yaşanan çıkar çatışması olay örgüsünün merkezindedir. Evlerde gizli gizli yapılan 'tripo' adını verdikleri toplantılar Mehlika ve İnci'nin ağabeyi Cemil tarafından organize edilmektedir. Mehlika aşıklarını bu toplantılarını organize etmek üzere şantajlarla kendine bağımlı hale getirir. Romanda Mehlika femme fatale bir karakter olarak planlanmıştır ve Sedad onun ağına düşmüş canlı bir sinektir. (1957:31) Mehlika uluslararası çetenin mensubudur. Güçlü karakteriyle kendisinden ayrılmaya çalışan Sedad'a tuzak kurup nikah masasına oturtmayı başarır. Öyle ki erkeklere şantaj yapar. "Erkeklerin başına bela getiren kadın tipinin mükemmel bir numunesidir" diye tanıtılır (Karamağaralı, 1957:20). O'nun çatışması Sedad'ın esas sevdiği İnci'yledir. Mehlika'nın 'beynelmilel hilekâr' olduğu yerde İnci iyilik ve saflığın temsilidir. (1957:51) Yenildiği tek husus Sedad'la olan Sedad'ın İnci yüzünden boşanmak istediğini hissedince Mehlika dişi bir kartalım, yuvamı yıktırmam ben diyerek kendini tanımlar. (Karamağaralı, 1957:25)

Doktor Sedad özellikle evli kadınlara zaafı olan bir erkektir. Onun karakterinin bu yanını açıklamak için henüz romanın başında sekiz yıl önce Nermin'le nasıl tanıştığı anlatılır. Nermin'i çok beğenmez fakat nişanlı olduğunu öğrenince Sedad Nermin'i baştan çıkarma arzusuna karşı koyamaz. İkinci buluşmaları Nermin'in düğünündedir

ve Sedad Onunla dans ederken bir yandan flört eder. En sonunda evlendikten sonra baştan çıkarır, sonrasında da terk eder. Mehlika için de benzer bir son planlar lakin Mehlika'nın baskın karakteri buna izin vermez. Doktor Sedad, o zamana kadar yaptıkları için Mehlika tarafından cezalandırılmıştır.

Romanda karakterleri tanıtmak ve nasıl bir ilişki ağı olduğunu anlatmak için geriye dönüş tekniği kullanılmıştır. Olaylar geçmişte ve bugünde birden fazla mekanda hasıl olmaktadır. Vakayı çözmeye gelen komiser Mazhar Güvenli, ve savcı Kemal Gündüz Nihal Karamağaralı'nın *Konsolosun Karısı* adlı romanında da soruşturmayı beraber yürütürler. Yürüttükleri soruşturmada buldukları ipuçları cinayetin çözülmesinde önemli ipuçları sağlar ancak muammanın çözülüşündeki en önemli aktör kaldığı odayı bile karşı köşkü en iyi gözleyecek şekilde seçen İnci'nin babasıdır. Sürekli karşı köşkü görebildiği için tüm değişiklikleri hızlıca fark eder ve peşine düşer. Sedad ve Yılmaz da İnci'nin babası ile beraber muammayı çözüme götüren diğer hafiyelerdir.

4.2.11. *Üçüncü Alev* (1958)

Nihal Karamağaralı'nın 9 Mart 1958 ile 18 Mayıs 1958 tarihleri arasında yılında *Cumhuriyet* gazetesinde 69 sayılık tefrika ettiği aşk ve cinayet romanıdır. Bu roman bir cinayetin nasıl kurgulandığını çözen kişinin de cinayete kurban gitmesiyle açılır. İç içe geçmiş iki cinayet söz konusudur ve eser ikinci cinayetin okuyucuya bildirilmesiyle başlar. Eserin bundan sonrası Leyla'nın Bağdad'daki dostu Belkıs'a yazdığı mektuplar şeklinde ilerler.

Leyla annesinin ve babasının vefatından sonra Bağdad'dan İstanbul'a gelmiştir. 15 senedir görmediği dayısı Adil, yengesi Hayrunnisa, teyzezadeleri Türkan, Turhan, kuzenleri Celal, Süleyman, Meliha ve kocası İsmail Hakkı ve Şükran Abla Çamlıca'da büyük bir köşkte yaşamaktadırlar. Leyla henüz köşkteki dengeleri anlamaya çalışıyorken bir gün evde bir hırsızlık olayı meydana gelmiştir. Adil Dayı'nın antikalarından birkaçı kaybolmuştur ve evdeki herkes töhmet altındadır. Arkasından Leyla'nın hayattaki tek akrabaları olan dayısı ve kuzenlerini görmek için yaptığı bu ziyaret esnasında dayısı öldürülür. Adil Bey'in ev halkından biri olan ve hırsızlığı da yapan kişi tarafından öldürüldüğü düşünülür. Tüm evin ifadesine başvurulur. Derken Leyla, Adil Bey'in hasta oğlu Süleyman'ın doktorunu şüpheli bulur. Onun kuzenleri Celal ve Turhan ile münakaşalarına şahit olur. Fakat bir gece sonra Doktor Nuri'nin de ölüm haberi gelir. Artık herkesin diken üstünde olduğu süreçte henüz katiller

bulunamamışken evin mirasçılarından kuzen Şükran Abla da zehirlenir fakat hastaneye kaldırılıp kurtarılır.

Neden sonra Şükran Abla'nın kardeşi İsmail Hakkı tutuklanınca, arada evin işlerini görmeye gelen kadınlardan Pembe, hırsızlığı damadının yaptığını Şükran'a da kendisinin uyku ilacı verdiğini ve zehirlediğini itiraf eder. Cinayetlerden de o sorumlu görülse de Turhan bu duruma inanmamaktadır ve Leyla'yı bir yem olarak kullanarak cinayeti çözmek ister. Kurduğu plan işe yarar ve Leyla diğer cinayetlerle benzer bir yöntemle suikaste maruz kalır ancak kuzenleri Turhan ve Süleyman tarafından kurtarılır ve katil kurduğu tuzağa kendi düşerek yakalanır.

Kapalı oda muamması olarak kurgulanmış romanda cinayetler miras için işlenmiştir. Şahıs kadrosu kalabalık olan romanın büyük bölümü karakterlerin ilişkilerini üzerinedir. Neden sonra hırsızlık hadisesi yaşandıktan sonra gerilim başlar. Meliha'nın aşığının cenaze günü eve gizlice girmesi, evdeki çalışanların hırsız çıkması, Adil Bey'in yaptırdığı yüzüğün kaybolması gerilimi artırır. Soruşturmayı Nihal Karamağaralı'nın daha önceki polis romanlarında da gördüğümüz Mazhar Güvenli yürütür. Hasta Süleyman mizah unsuru olarak yer alır ve cinayetlerin verdiği gerginliği patavatsız konuşmalarıyla dağıtır. Cinayetler amatör hafiye olan Turhan tarafından çözülür. Turhan'ın cinayetlerin çözümünde âşık olduğu kadını canı pahasına kullanması romanın ekstra heyecan unsuru olmuştur. Romanda Leyla'nın Celal ve Turhan arasında kalması bir diğer gerilim unsurudur. Nihayetinde Turhan'la Leyla evlenirler ve Leyla'nın son telgrafında balayı için Bağdad'a gidecekleri öğrenilir.

Yazım tekniği itibariyle mektubun kullanılması okuyucunun olayları Leyla'nın gözünden takip etmesine sebep olur. Bu da her ne kadar polisiye romanda okuyucunun muammayı çözebilmesi için kısıtlayıcı bir durum olsa da tefrika olarak yayımlanan romanın okunuşunu kolaylaştırır. Lakin okuyucu sadece Leyla'nın fikirlerine maruz kalır.

4.2.12. *Kök Salmış Ağaçlar* (1969)

Nihal Karamağaralı'nın *Cumhuriyet* gazetesinde 5 Ağustos 1969 ile 28 Ekim 1969 tarihleri arasında yayımlanan bilinen son tefrika romanıdır. Roman Doktor Selim Gediz'in Konya'nın yağmurlu bir gününde çocukluğunun Çengelköy'de geçen zamanlarından başlayıp üniversite günlerine kadar olan anılarını hatırlamasıyla başlar. Babasının yanında çıraklık ettiği günlerden üniversitede Tıp Fakültesi'ne gidene kadar

yer yer yoksulluk çekmiş lakin çalışkanlığı ile Konya'ya doktor olarak gelebilmiştir. Anılaeının arasında dolaşırken iki yıl önce Çengelköy'de yaşadığı felaket gecesini de anımsar. Babası okutamayacakken Selim'in ortaokula gitmesini sağlayan, Selim yetim kaldığında O'nu evine alan ev sahipleri Yarbay Şekip Bey; karısı Nebile Hanım ve kızı Melahat'i Selim'e emanet eder. Lakin Melahat Selim'e aşıktır ve onunla evlenmek ister. Selim ise hayalindeki Profesör Doktor Selim Gediz'in yanına Melahat'i yakıştırmaz. Ancak Nebile Hanım yapılan iyiliğin karşılığını beklemektedir. Selim Melahat'le evlenmeyeceğini O'na söyleyince Melahat intihar eder.

Sevgilisi, sosyalist yazar Ferit Belek'in üvey kızı Nilüfer'dir. Nilüfer de sosyalist bir kadındır ve Selim'in kendisine karışmasından hoşlanmaz. Selim kendince Nilüfer'i korumaya çalışmaktadır. Bir yandan da hükümet ile arası iyi olmayan insanlarla görünmenin hayali olan 'sayın profesör' ünvanını almak önünde engel olacağını düşünür. Ancak onun bu çabasının Nilüfer'i kendinden uzaklaştırdığının farkındadır. Bu yüzden fakülteden arkadaşı Yıldız'la flört edip kıskandırmaya çalışır fakat çabası beyhudedir. Onun bu çabasından Yıldız ümitlenir ve bir gün Konya'ya Selim'i görmeye gider. Sonrasında ara ara İstanbul'a gelip giden Selimin de Nilüfer'e karşı alakası azalmaya başlamıştır. Selim'in gizemli tavırlarından kendisine bir darbe geleceğini hisseder. Selim'in para uğruna kendinden vazgeçtiğini düşünür. Nitekim Selim Nilüfer'i terk eder, Nilüfer intihar edecekken hastaneden aranır ve bir hastasının doğum yaptığını öğrenir ve bu doğum onun ölümünü engeller.

Yaldızlı Boş Zarf bölümünde Doçent Doktor Selim Gediz karısının en sevdiği çiçeği almış eve gidiyordur. Ancak eve girdiğinde karısı Yıldız evde değildir. Bir süre annesinin yanında yaşayacağına dair pusula bırakmıştır. Yıldız kocasını çok kıskanmaktadır ve üzerinden sekiz yıl geçmesine rağmen hala Nilüfer'e karşı takıntılıdır. Önceki hafta Nilüfer ile eşi karikatürist Ömer Bozkırlı'yı havaalanında gerçekleşen karşılaşmada, Nilüfer ile Selim aynı uçağa binerler lakin kadın onu görmez. Ancak Yıldız onların aynı uçaktan indiklerini görünce bunun planlı bir seyahat olduğunu düşünür. Evi terk etmesinin sebebi de budur. Yalnız kalan Selim Nilüfer'i ne kadar özlediğini düşünür. Sekiz yılda yaşanan karşılaşmaları, Nilüfer'in bu süreçte O'na karşı kayıtsızlığı Selim'i yaralar. Yaldızlı boş zarf istediklerine ulaşan ama yalnız olan Selim'dir. Nilüfer ise evliliğinde bir süre çok mutludur, ancak politik hadiselerden hapse girip çıkmış olan eşi Ömer Bozkırlı beş yılın sonunda büyük şehrin kaosuna dayanamaz, hastalanır ve çözümü Adana'daki çiftliklerinde yaşamakta bulur.

Yılın yarısından çoğunda ayrı yaşıyorlardır, Nilüfer Selim'in kuzeniyle yaşar fakat yalnızdır. Zaman sonra Selim, Nilüfer'in bir kaza yaptığını öğrenir, imdadına koşar. Nilüfer'in annesi ve üvey babası arka arkaya vefat eder. Lakin Selim muhalif çevreyle yan yana görünmemek için cenazelere bile gelmez. Nilüfer evi boşaltmak zorundadır. Nilüfer hayatta tek kalışına içerler. Taşındığı Kabataş'taki eve bir gün Selim ziyarete gelir, eşi Yıldız iki yıl önce vefat etmiştir, birlikte 14 yılın muhasebesini yaparlar ve Selim kadına birlikte İsviçre'ye gitme teklifi yapar. Nilüfer reddeder.

Kök Salmış Ağaçlar birbirine aşık iki genç insanın yaşadığı dönemin politik atmosferi sebebiyle savruluşunu konu alan Nihal Karamağaralı romanıdır. Selim bütün hayatı boyunca sert fakirlik koşullarında hayatta kalmaya çalışmış erkek; Nilüfer ise tam da bu fakirlik olmasın diye mücadele eden kadındır. Selim fakirliğin O'na verdiği eziklikten alacağı unvanla kurtulmaya çalışır, Nilüfer ise bu çabanın yanlış olup yerini örgütlü mücadelenin alması gerektiğini düşünür. Bu iki ayrı eksende öbeklenen insanlar romandaki esas çatışmayı oluşturur. Hikâyede anlatım tekniği olarak büyük oranda geriye dönüş tekniği kullanılmıştır ve iç konuşmalarla yapı güçlendirilmiştir. İlk bölümde Selim çocukluğuna ve yaşantısında derin izler bırakan anılarına gider. Romanın henüz başında Selim yağmurla bir metafor kurar. Genç adam yağmurla çocukluk ve gençlik yıllarındaki yoksulluk günlerini hatırlar. Selim bakkal olan babasının yanında okul saatleri dışında çıraklık yapmıştır. Sahildeki ünlü profesörün yalısına sepetle öteberi götürdüğünde şahane yapıya hayran kalır. Yağmurlu bir günde yalının bahçesinden aldığı kırmızı çakılı hala saklar. Lakin yalıdaki kendi yaşıtı olan çocuğun dadısının O'nu aşağılamasıyla yalıya gitmek artık Selim'i utandırmaya başlamıştır. Daha sonra babası karşılayamadığı için ev sahipleri emekli yarbay sayesinde eğitimini tamamlama fırsatı bulur. Bir diğer yağmurlu günde üniversiteden arkadaşı Yıldız'ın Yeniköy'deki yalısından izler. Selim, Yıldız'ın babasının gazetesi için makale çevirileri yapıyordur. Yıldız Selim'e aşıktır lakin Selim Nilüfer'e tutkundur. Selim sık sık Nilüferlerin evine gider. Nilüferler Selim'in yeğeni Ayhan'ı evlerinde himaye eder. Tüm bu evlerden yağmuru izlemek Selim'e hüzün her zaman verir. Selim'in anılarında minnet duygusunun altında yıllarca yaşamanın verdiği yorgunluk görülür.

İkinci bölümde ise Nilüfer'in geçmişe dönük bir anlatısı söz konusudur. Selim'le evlilik fikri O'nu geçmişin muhasebesini yapmaya iter. İlk önce Nişantaşı'ndaki köşkte yalnız geçen çocukluğu ve babasızlığına içerler. Babaannesi ile ceviz

oynayarak geçirdiği, ağaçlara tırmandığı zamanlar çocukluğuna dair güzel hatırladığı anılarıdır; zira çocukluk yıllarını hatırlamak istemez. Sonrasında annesinin, sosyalist Ferit Belek'le evlenişi, Nilüfer'in genç bir kız olarak hala hiç arkadaş edinemeyişi, üvey babanın ilk sesini yükseltişi ve bu tartışmanın üzerine Nilüfer'in kimliğini yeniden inşa edişine değinir. Böylelikle gerçek arkadaşlığı Ferit Belek'ten öğrenir. İlk sevgilisi ve sonrasında da Selim'le tanışması… Nilüfer üvey babasının politik kimliğinin onun üzerindeki tesiri ile sevgilisi Selim'in hayalleri arasında sıkışır. Sevgilisi Selim'i sevmektedir fakat onun yaşamdaki yegâne çabasının saygınlık görmek olması ve bu uğurda yapabilecekleri O'nu üzer. Nitekim Selim, basamakları hızlı çıkmak için Yıldız'ın sağcı babasına sırtını dayar. Selim Ferit Belek'ten ve arkadaşlarından hiç hoşlanmayana Selim için Nilüfer "…senin kınadığın o tutuklular, inan ki senden çok daha özgürdürler, bağımsızdırlar, kendi yüreklerinde özgürlüklerine sahiptirler…" diye düşünür (Karamağaralı, 1969:39).

Kök Salmış Ağaçlar Müzehher Vâ-Nû'nun yaşantısına dair pek çok iz taşır. Vâlâ Nurettin'in vefatından iki yıl sonra yazılmıştır. Vâlâ Nurettin'in kaybından çok etkilenen Müzehher Hanım'ın duygu durumunu ve kendilerinin de bir parçası olduğu politik atmosfere dair pek çok emare taşır. *"Alem Gider Mersine Biz Gideriz Tersine"* adlı köşe yazısı sebebiyle yargılanma[31], Nilüfer'in karikatürist eşinin olması, portakal bahçeli çiftlik, Nazım Hikmet şiirlerinden dizeler, gazetelerin sağ ve sol olarak keskin biçimde ayrılışı Müzehher'in yaşamından enstantanelerdir. Roman Müzehher'in son eseri olması itibariyle kendi yaşamına dönüp baktığı bir çeşit veda niteliği taşır.

4.3. Hikayeleri

20. yüzyılda gazetelerde edebi hikâye ve roman yazımı, yayınların haber alma işlevinin yanı sıra okuyucuları eğlendirmek, okuyucunun yayınla devamlılığı olan bir ilişki kurmasını sağlamak ve sadık okuyucu kitlesini yaratmak gibi işlevleri olduğu söylenebilir. Türkiye'de özellikle 1930'lu yıllarda gazetelerde hikâye yazımı artan bir ivme göstermiştir. Bunun II. Dünya Savaşı'nın etkisinin ülkeye yansıması ile birlikte gazetelerde verilen haberlerin toplumda tedirgin ve gergin bir atmosfer yaratması ve bu yükselen huzursuzluğa karşı haberlerin yanı sıra halkın rahat okuyabileceği ve gündelik yaşamın telaşından uzaklaşabileceği bir kanal yaratma ihtiyacı sonucu

[31] Vâlâ Nurettin aynı başlıklı makalesi yüzünden soruşturmadan geçmiştir.

gerçekleştiği söylenebilir. Bu dönemde gazetelerde hikayelerini yazmaya başlayan yazarlardan bir tanesi Nihal Karamağaralı'dır. Nihal Karamağaralı'nın gazetelerde ilk görünürlüğü kısa hikayelerledir. Kendisinin Nihal Karamağaralı müstearıyla yazdığı hikayelerine dair ilk ilan 18 Mayıs 1945 tarihli *Tan* gazetesinde "açık bir lisan, kıvrak bir üslupla" şeklinde tanıtılan memleket hikayeleri serisidir. Bu hikayelerinde taşra insanının yaşantısından yansımalara rastlanılır. Sonrasında yazdığı hikayelerde tematik bir ortaklık mevcut değildir. Nihal Karamağaralı bu tarihten itibaren *Tan* gazetesi kapatılana kadar bu gazetede hikayelerini yazmaya devam etmiştir. Daha sonra *Akşam* gazetesinde ve *Yedigün* dergisinde hikayelerini yazmaya devam eden Nihal Karamağaralı, burada eş zamanlı roman çevirileri yapmaya başladığı görülmüştür. Çevirilere başlamasıyla yazdığı hikayelerin sayısında azalma görülür. Nihal Karamağaralı'nın hikayelerinde gündelik yaşam merkezdedir.

Tablo 2. Nihal Karamağaralı hikayeleri

Hikâyenin Adı	**Yayımlandığı gazete**	**Yayımlanma yılı**
İnsan Sarrafları ve Ayşecik	*Tan Gazetesi*	18.05.1945
Köpek Değil Canavar	*Tan Gazetesi*	20.05.1945
İki Hayat	*Tan Gazetesi*	21.05.1945
Münzevi Dostum	*Tan Gazetesi*	31.05.1945-01.06.1945
Silsilei Meratib İcabı	*Tan Gazetesi*	03.06.1945
Sır Küpü	*Tan Gazetesi*	10.06.1945
Tüy Dikti	*Tan Gazetesi*	11.06.1945
Ana ve İnek	*Tan Gazetesi*	12.06.1945
Ben Olmasam	*Tan Gazetesi*	22.06.1945
Sekiz Bacaklı Canavar	*Tan Gazetesi*	19.08.1945
Ah Ben Ne Kısmetsizim	*Tan Gazetesi*	22.08.1945
Aman Ha, Kurt Kapar	*Tan Gazetesi*	02.09.1945

Gemisini Kurtaramıyan Kaptan	*Tan Gazetesi*	08.09.1945
Yakup Ağa	*Tan Gazetesi*	16.09.1945
Kuşku	*Tan Gazetesi*	04.10.1945
Uğursuz Zümrüt	*Yedigün*	21.10.1945
Modası Geçti	*Tan Gazetesi*	25.10.1945
Şakir Efe	*Yedigün*	11.11.1945
Hacı Velid Efendi Emmi	*Tan Gazetesi*	19.11.1945
Antikacı Dükkanında	*Tan Gazetesi*	25.11.1945
İnsan Avcılığı	*Akşam Gazetesi*	21.06.1947
Doktorun Muzipliği	*Akşam Gazetesi*	26.06.1947
Yanık Bacaklar	*Akşam Gazetesi*	29.06.1947
Kurt Zaim	*Akşam Gazetesi*	06.07.1947
Hüddam Peşinde	*Akşam Gazetesi*	27.07.1947
Mariz Çocuğun Anası	*Akşam Gazetesi*	03.08.1947
Aman Bir Delil!	*Akşam Gazetesi*	18.09.1947
Sağmal İnek	*Akşam Gazetesi*	21.09.1947
Filden İnip Sıpaya Binmek	*Akşam Gazetesi*	25.09.1947
Üçüncü Tecrübe	*Akşam Gazetesi*	28.09.1947
Irkçı Vahe Barberyan	*Akşam Gazetesi*	02.10.1947
Mat el-Yahut	*Akşam Gazetesi*	05.10.1947
Tekinsiz Çiftlik	*Akşam Gazetesi*	09.10.1947
Fatma Keskin	*Akşam Gazetesi*	12.10.1947

Yeşil Şapkalı Kız	*Akşam Gazetesi*	16.10.1947
Hüsmen Ağanın Mirası	*Akşam Gazetesi*	19.10.1947
Hımhımla Burunsuz	*Akşam Gazetesi*	23.10.1947
Dağların Aslanı	*Akşam Gazetesi*	30.10.1947
İyilik mi? Tövbe.	*Akşam Gazetesi*	02.11.1947
Veda Buseleri…!	*Akşam Gazetesi*	06.11.1947
Mantara Basmaz Zat	*Akşam Gazetesi*	09.11.1947
Yapışkan Selim	*Akşam Gazetesi*	13.11.1947
Bir Taşra Münevveri	*Akşam Gazetesi*	16.11.1947
Yağmurdan Kaçarken	*Akşam Gazetesi*	20.11.1947
Bahçemdeki Sürpriz	*Akşam Gazetesi*	23.11.1947
Hacının Tutturağı	*Akşam Gazetesi*	27.11.1947
Çoban Kızı Kaçırdı	*Akşam Gazetesi*	30.11.1947
Bir Terbiyenin Felsefesi	*Akşam Gazetesi*	04.12.1947
Bir Musiki Hocası	*Akşam Gazetesi*	07.12.1947
Ferid Oğlan	*Akşam Gazetesi*	14.12.1947
Seyyar Korkuluk	*Akşam Gazetesi*	18.12.1947
Eriyen Mum	*Akşam Gazetesi*	21.12.1947
Küçük Sultan	*Akşam Gazetesi*	28.12.1947
Boş Ev	*Akşam Gazetesi*	01.01.1948
Naciye Abla	*Akşam Gazetesi*	04.01.1948
Gökten Düşen Hizmetçi	*Akşam Gazetesi*	08.01.1948
Turunç Reçeli Uğruna	*Akşam Gazetesi*	11.01.1948

Bir Küçük Haberin Şerhi	*Akşam Gazetesi*	15.01.1948
Güveylik Elbiseler	*Akşam Gazetesi*	18.01.1948
Gizli Paralar	*Akşam Gazetesi*	22.01.1948
Köfteci Kadın ve Oğlu	*Akşam Gazetesi*	25.01.1948
Pastanedeki Cinayet	*Akşam Gazetesi*	29.01.1948
Sevmek	*Akşam Gazetesi*	01.02.1948
Murat Efe	*Akşam Gazetesi*	05.02.1948
Talihsizler Şampiyonu	*Akşam Gazetesi*	08.02.1948
Kibar Düşkünü	*Akşam Gazetesi*	12.02.1948
Laf Anlıyan Köpek	*Akşam Gazetesi*	15.02.1948
Hacı Doktor	*Akşam Gazetesi*	19.02.1948
İhtiyarlamanın Azabı	*Akşam Gazetesi*	22.02.1948
Nikbin Dostum	*Akşam Gazetesi*	05.03.1949
Medeni Olduk Sayılırız	*Akşam Gazetesi*	12.03.1949
Bu Yumurtadan Bu Civciv	*Akşam Gazetesi*	02.04.1949
Köşe Başında	*Akşam Gazetesi*	09.04.1949
Tapusu Onların A…	*Akşam Gazetesi*	16.04.1949
Buhtunnasr'ın Mirası	*Akşam Gazetesi*	23.04.1949
Bir Ömrü Tebah	*Akşam Gazetesi*	07.05.1949
Asma Altında Zos…	*Akşam Gazetesi*	14.05.1949
Selamet Sahili	*Akşam Gazetesi*	21.05.1949
Filiz	*Akşam Gazetesi*	28.05.1949
Bir Çizmenin Kâbusu	*Akşam Gazetesi*	04.06.1949

Ruh Kuvveti	*Akşam Gazetesi*	11.06.1949
12 ye beş kala	*Akşam Gazetesi*	18.06.1949

4.4. Oyunları

4.4.1. *Casuslar*

1945 yılında 4 perdelik piyes olarak Şehir Tiyatroları'nda sahnelenen oyun, Nihal Karamağaralı ve Vâ-Nû tarafından müşterek yazılmıştır. Oyunun yazıldığı tarih 24 Kasım 1944 olarak metne not alınmıştır. Oyunun kadrosu Doktor, Kaptan, Prens, Madam, Suzan, Nermin, Adnan, Hâkim ve Meydancı'dan oluşmaktadır.

Birinci perde kırlardaki köşkün salonunun tasviri ile başlar. Evin eski sahiplerine dair izler taşıyan bu odada Madam tek başına bir yaralı için merhem dövüp sargılar hazırlamaktadır.

Prens, Madam, Doktor Hügler ve Kaptan bir kumpasa hazırlık yapıyorlardır. Planladıkları sahte kaza gerçekleşip Suzan attan düşünce, Doktor, Mühendis Adnan'ın evini arar ve karısının atından düşerek kaza yaptığını bildirir. Suzan etrafına toplanmış kalabalığın içinden kaldırılarak salona taşınır. İçeri girdiğinde ise kucaktan kendi atlar: "Rolümü iyi oynadım mı?" (Karamağaralı ve Vâ-Nû, 1945:5). Suzan da aralarına katıldıktan sonra planlarının o ana kadarki kısmını tartışırlar. Prens, annesinin öğrencisi olan Suzan'a olan zaafı yüzünden attan düşüp yaralanmış olduğu için üzgündür. Doktor, zevcesi olan Madam'a sargı bezlerini önden hazırladığı için kızar. Kaptan, Prens'ten duvardaki yaşlıların fotoğraflarını kaldırmasını ister, bunlar Suzan'ın ailesine aittir ve Suzan'ın kocası bu evin Suzan'a ait olduğunu bilmez. Madam'ın anlaması için planlarını tekrar anlatırlar. Suzan'ı Mühendis Adnan'la bilerek evlendirmişlerdir. İşi gereği devletin büyük taahhütlerini üstlenmiş olan Adnan'dan elde etmek istedikleri malumat için Adnan'a yakınlaşmaya çabalarlar. Planlarının işlemesi için cemaat halinde Adnan'ın hayatına girmeye çalışırlar. Adnan'la tanışmaya başardıktan sonra Madam kocasını kendi kendine duvardaki tabloya karşı konuşurken bulur. Durumla ilgili bilgi veren Adnan konuşması bittikten sonra duvardaki tabloyu bir kapak gibi kaldırır ve içerdeki filmlerin bitip bitmediğini

kontrol edip konuşmasını bitirir. Madam bir teşkilatın içinde olduğunu anlayıp dehşete düşmüştür. Doktor madamın varlığını fark edince dinlediklerini unut diye tehdit eder.

İkinci perdede Adnan'ın bir yıldır görmediği sevgilisi Nermin Adnanların evine gider. Adnan, kendisi için kocasından boşanmış Nermin'e karşı vicdan azabı çeker fakat O yokken evlendiğini ve karısını çok sevdiğini söyler. O sırada kendisi seyahat hazırlığındadır. Gitmeden önce birtakım belgelerini kaybettiği için etrafındakilere karşı yaşadığı tedirginliğinden bahseder. Suzan ise casuslara karşı uyanık olması için kocasını uyarır. O sırada Madam, Doktor ve Prens Suzanlara misafirliğe gelirler. Adnan yola çıkmak üzere olduğu için evine gelen misafirleri ağırlayamayacaktır. Madam, Adnan gitmeye çalışırken yanlışlıkla O'nun çantası ile Prens'in çantasının yerini değiştirir.

Üçüncü perdede teşkilata bir dilsizin katıldığı görülür. Karşıdaki Adnan'ın köşkünden dürbünle dudak okuyup köşkte neler olduğunu öğrenmektedir. O sırada Prens çantasını hala açamadığı için öfkelenmektedir. El birliği ile çantayı açınca içinde peşine düştükleri ikinci çelik planının ve krokilerin olduğunu fark ederler. İlk anda sevinseler de Prens'in çantasındaki senetlerin, makbuzların ve günlüğünün Adnan'a ulaşmış olması onları tedirgin eder. Adnan'la aynı trende yolculuk edecek olan ünlü tenor Kapinelli, radyo programında, Adnan'ı takipte olan arkadaşları Gölge'nin zoruyla, şifreli bir şekilde Adnan'ın her şeyi öğrendiğini söyler. Karşı yalıdan Adnan'ın evden silahını alıp o yalıya geldiğine dair malumat gelir, Adnan geldiğinde Doktorlar çoktan kaçmıştır lakin evden iki el silah sesi duyulur.

Dördüncü perde hapishane koğuşunda açılır. Ermeni bir mahkumla Meydancı konuşmaktadır. Müdür ile gardiyan infaza götürülmüş idam mahkumunun yeni bir vukuat işleyip geri geldiğini konuşmaktadır. İdam edilecekken başka birini vurmuştur. O sırada Adnan ve hâkim koğuşa girer. Adnan'a kimi vurduğunu sorarlar lakin cevap vermez, ilk cürmünün sebebini de anlatmadığı için ceza almıştır. İlk cürmünün Suzan'ı öldürmek olduğunu seyirci hakim aracılığıyla öğrenir. Olaydan 6 ay sonra Adnan idam edilecekken gardiyanın cebinden silahı kapıp kalabalığın içinden başka birini daha vurur. Adnan kim olduğunu açıklamaz lakin gelen gazeteci maktulün Prens lakaplı komşuları olduğunu, 6 ay önce ortalıktan kaybolduğunu, idam günü kılığının tanınmayacak halde olmasına rağmen Adnan'ın gözünden kaçmadığını söyler. Hâkim her iki cinayet için seyirci adına Adnan'a sorular sorar fakat cevapları gazeteci vermektedir.

İlk cinayetten sonra sorguya çekilen hizmetçiler olaydan bir gün evvel Nermin'in eve gelip Adnan'la konuştuğunu polise söylemiştir. Şimdi Nermin de sorgudadır. Adnan'ın tüm itirazlarına rağmen O'nu kurtarmaya çalışır. Prens'in günlüğünü getirmiştir. Prens günlüğünde 3 yaşında öksüz kalan Suzan'ı, annesinin nasıl profesyonel bir casus olarak yetiştirdiğini anlatır. Bu raddeden sonra Adnan casusları yakalamak için gittiği evde cinayeti nasıl işlediğini anlatır. Ve sahne kapanır.

Oyun II. Dünya Savaşı sonrası popüler olan casusluk hikayesi formatında tasarlanmıştır. Bir çetenin karşısında gizli belgeleri elindi bulunduran Adnan'ın çatışması mevcuttur. Muammaya dair ilk ipuçlarını gazeteci bulur. Katil cinayeti itiraf etmez fakat cinayeti işleyen kişi bellidir. Seyirci nedenini de bilmektedir, muamma cinayetin nasıl işlendiğine dairdir. Piyeste, casusların mülahazalarının çarpışmasında seyirciyi de düşündürmeye yöneldiği görülür. "…Ama terbiyenin yetişme tarzının (birdenbire seyircilere dönerek) telkinin, bahususu telkinin insan karakterini yoğurmakda büyük rolü yok mudur?..." (Karamağaralı ve Vâ-Nû, 1945:2)

Karakterlerden Doktor 'hoca' ile doğrudan görüşen kişi olup çetede akil kişi ve yönlendiricidir. Suzan çocukluğundan beri bu görev için yetiştirilmiş; gerektiğinde belge kaçıran, insan öldüren hatta evlenen gerçek görev insanıdır. Prens ve Kaptan Doktor'un verdiği görevleri yerine getirirler, transfer edilecek şeyleri Kaptan limandan göndermekle sorumludur. Madam ise Doktor'un görev icabı evlendiği pis işlerin yaptırıldığı kişidir. Lakin patavatsız bir kişi olduğu için sürekli hata yapar sonunda da tezgahın ortaya çıkmasına sebep olur.

Vâ-Nû'lar piyesi yazdıklarında okuması için Nazım Hikmet'e de yollarlar. Nazım: "Sizin piyes hakkındaki etüdüm bitmek üzere. Şimdiden şunu söyleyebilirim: teknik fevkalade. Bu teknik başarıda Vâlâ'nın payı büyük herhalde. Ama insanları işlemede gösterilen sabır onun değil bu başarı Müzehherin gibi geliyor bana…" (Hikmet, 1998:36)

4.4.2. *Kibar Hırsız*

Vâlâ Nurettin ve Nihal Karamağaralı tarafından müşterek yazılan *Kibar Hırsız,* 3 perdelik komedidir. Oyunun kaç yılında yazıldığı ya da sahnelenip sahnelenmediğine dair bilgiye erişilememiştir fakat oyun metninin Şehir Tiyatroları tarafından onaylandığı görülür.

Oyunun şahıs kadrosu Kibar Hırsız, Güler, Mamadadı, Yılmaz Ali, Masume, El Ulağı, Mededaki, Korsan, Bahçıvan, Cudi ve Gazanfer'den oluşur.

Birinci perde Bahçıvan'la Mamadadı'nın muhaveresiyle açılır. İkili beraber içki içerken aralarında flörtöz bir konuşma geçer. Mamadadı Kibar Hırsız'ın civar evlerde dolaştığını ve korkudan uyumak istemediğini söyler. Mamadadı yatınca Bahçıvan Kibar Hırsız'la karşılaşır. Bahçıvan'ı köşke hırsızın yerleştirdiği anlaşılır. O Mamadadı'yı sarhoş ettikten sonra Kibar Hırsız'ı eve alır. Mamadadı ışıkları açık görünce odasından çıkar, telefonla evin Küçük Beyi ile O'nu başka kadınlardan kıskandığını belli eder şekilde konuşur. O sırada Kibar Hırsız'la karşılaşırlar. Mamadadı kıvrak zekasıyla Kibar Hırsız'ın kafasını karıştırmaya çalışırken erkek dadının üzerine atılır ve O'nun bağlar. Çetesindeki Memedaki, Korsan, El Ulağı da köşke gelirler. Çete, Yılmaz Ali'nin onları enselemesinden tedirgin olmaktadır. Neden sonra hırsızlar Yılmaz Ali'ye yakalanmadan kaçmayı başarırlar. Eve gelen dedektif Mamadadı'yı bağlanmış halde bulur. O'na hırsızların eşkâlini sorarken Güler gelir. Gazeteci Güler ve Yılmaz Ali ile flörtöz bir muhavere sonucu birlikte hareket etmeye karar verirler.

İkinci perdede Yılmaz Ali'nin çalışma odasında zevcesi Masume, hizmetçileri ve Mamadadı sohbet etmektedir. Masume, Yılmaz Ali'nin O'nu Güler ile aldatmasından dem vurur. Masume intikamını Gazanfer ile flört ederek alacaktır. Gazanfer kendisinin Kibar Hırsız olduğunu söylediği için bu durumun Yılmaz Ali'ye en büyük darbe olacağını düşünür. Masume, O'nun Kibar Hırsız olduğunu kanıtlamasını ister. Yılmaz Ali gece iş takibine çıktıktan sonra Gazanfer'in Kibar Hırsız kılığında evine gelmesini ister. Aynı gece Güler ve Yılmaz Ali, Gazanfer'i Kibar Hırsız kılığıyla köşkte yakalar. Gazanfer'i sorguya çeker lakin Mamadadı O'nu korur ve hırsızın O olmadığını söyler.

Üçüncü perdede Mamadadı Yılmaz Ali'nin evindeyken çete bu evi soymaya gelir. Yine Mamadadı'yı görünce her evde karşılarına çıktığı için korkarlar. Kibar Hırsız'dan habersiz soygun yapmak; O'nu şaşırtmak istemişlerdir. Derken birden Kibar Hırsız belirir, çeteye aldıkları eşyaları bırakmalarını söyler. Derken Güler ile Yılmaz Ali de gelir, çeteyi zincirle bağlar. Kibar Hırsız'ın da Masume olduğu ortaya çıkar. Gazanfer de evden üstünde Yılmaz'ın pijamalarıyla ortaya çıkınca Yılmaz Ali öfkelenir lakin onları kendi cezalandıracaktır. Masume çaldığı antikaları Gazanfer'e satmak için onunla sevgili olduğunu ve onu sevmediğini söyler ancak Yılmaz dinlemez. İkisinin izdivacı karşılığında onları serbest bırakır. Bu sırada Anberbu Dadı

da çeteyi gizlice serbest bırakır, kaçmalarını sağlar. Mamadadı keyifle içkisini içip şarkılar söylerken perde kapanır.

3 perdelik konedi olarak yazılmış oyunda esas olan iki kadın karakter vardır. Bunlardan ilki güldürü unsuru olan Mamadadı'dır. Arap halayık olan Mamadadı, içkiye ve dedikoduya düşkün, erkeklerle flört etmeyi seven oldukça çok konuşan, kıvrak zekalı bir kadındır. Güler'i O büyütmüştür ve üzerinde anne hakkı görür. Bulduğu her imkânda içkisini içer, teklifleri reddetmez. Hiçbir erkekle konuşmaktan çekinmez. Kibar Hırsız'la karşılaştığında da O'nu ciddiye almaz.

Kibar Hırsız-	Vay, bu mercimek aklınla yüzümü görüp beni teşhis mi edeceksin yoksa?
Mamadadı-	Estağfurullah, o nasıl söz? İstemezsen çıkartma. Dur sana elceğizimle… Acı kahvemizi içmeden gitme. Şekerli mi, sade mi?
	…
Kibar Hırsız-	Dur bakayım burada… Geç şu odaya!
Mamadadı-	Orada hiç işim kalmadı. Sildim, süpürdüm. Zaten küçük bir oda… Her yeri kapalı…
Kibar Hırsız-	Daha iyi ya… Kaçamazsın seslenemezsin.
Mamadadı-	Çapkın!! Sen de mi bizim küçük bey gibi?... (Karamağaralı ve Vâ-Nû, TY,7)

Oyunda batılı bir tür olan polisiyenin Türk masallarından motiflerle süslendiği görülmektedir. Mamadadı Kibar Hırsızı laf cambazlığı ile oyalamaya çalışırken çeteyi cinlerle korkutur. Kendisinin siyahi olup çetenin gittiği her evde belirmesi, bir tokatla buzağıya çevirmekle tehdit etmesi, rüyalarına girmek tehdit etmesiyle çeteyi korkutur. Mamadadı zor durumda kalınca Of Lala'dan yardım ister.

Bir diğer önemli kadın karakter Masume'dir. Masume, Yılmaz Ali'nin karısı olup aldatıldığı için çok üzgündür. Yılmaz Ali'nin Güler'le olan ilişkisine karşılık vermek ister. Bu yüzden Güler'in kardeşi Gazanfer ile flört eder. Gazanfer, Masume'yi kolaylıkla kandırabileceğini düşünerek kendisinin Kibar Hırsız olduğunu söyler, ismini de Tanju diye tanıtır. Ancak Masume O'na inanıyormuş gibi görünürken Gazanfer'in tüm hilelerini bilir. Çünkü Kibar Hırsız kendisidir. Gazanfer'le de antikacı olması sebebiyle flört eder, çaldığı antikaları O'na satar. Bir kadın karakterin kılık değiştirerek hırsızlık yapması ve dedektif olan kocasına meydan okuması itibariyle Masume karakteri özgün bir yerde durur. İsminin Masume olarak seçilmesi ilk anda karakter üzerine düşündürür.

Yılmaz Ali karakteri Vâlâ Nurettin'in 4 kitaplık serisinin ve sonrasında Nihal Karamağaralı ile yazdıkları *Kim Zehirliyor Bunları?* adlı romanın dedektifidir. Güler ve Mamadadı ise 4 kitaplık bir serinin amatör kadın hafiyeleridir. Nihal Karamağaralı ve Vâ-Nû bu oyunda, iki ayrı roman serisinin dedektifleri ile bir oyun yazmıştır.

4.4.3. *Kapının Ardında (Lodoslu Ada[32])*

Nihal Karamağaralı'nın Şehir tiyatrolarında oynanmak üzere yazdığı piyesidir. 3 perdelik oyun 1964 yılında Üsküdar Tiyatrosu'nda sahnelenir. Oyunun kadrosu, Beyefendi, Munise, Kemal, Ümmet, Yıldız, Dede ve Abdullah'tan oluşur.

Oyunun birinci tablosu Beyefendi'nin adadaki köşkünün kiracılarından Abdullah Bey ve Ümmet Hanım'ın evin önünde tanışması ile açılır. Abdullah Bey emekli komiserdir, Beyefendi O'nu kendisini muhafaza etmesi için kiracı almıştır. Ümmet Hanım ise Beyefendi'nin dayısının karısıdır. Kocası ölünce O da kiracı pozisyonuna düşmüş üzüntüden akıl sağlığı zeval görmüştür. "Zevcim sizlere ömür vefat etmeden Beyefendi bayramlarda 'yenge hanım' der elimi öper, başına koyardı. Şimdi biz kendilerinin elini öpüyoruz" diyerek sitem eder (Karamağaralı, 1963:2). Onlar çekildikten sonra demir parmaklıklı pencereden bir el camın altındaki güvercin yuvasına uzanır, kuşların huzursuzluğu duyulur.

Adada lodos olması sebebiyle elektrikler kesilmiştir. Birden evde bir gürültü duyulur ve bina sakinleri sebebini anlamak için kapıya çıkar. Ümmet'in kızı Yıldız ve Yıldız'ın kocası Kemal, Beyefendi'nin gelini Munise ve Dede hep birlikte ne olduğunu anlamaya çalışırlar. Yıldız "İnci tespihler mi dersin?" der ve sahne kapanır.

Birinci perde köşkün penceresi demir parmaklıklı kapısı sürgülü oturma odasında açılır. Beyefendi yerde yüzü koyun yatmaktadır ve sırtına yüksek bir sehpa devrilmiştir. Yerde tahta saplı bir kâğıt keseceği vardır. Kiracılar kapının dışında toplanmış Beyefendi'ye seslenmektedir fakat kapı kilitlidir. Nihayetinde kapıyı kırıp içeri girdiklerinde Beyefendi'yi sırtından bıçaklanmış halde bulurlar. Yıldız ile Munise bu tabloya sevinir. Katilin camları demir parmaklı, kapısı sürgülü odadan nasıl çıktığını düşünürler. Derken Beyefendi'nin ölmediğini fark ederler. Adada doktor bulma telaşına düşerler. Bu sırada kiracılardan emekli komiser Abdullah olay yeri inceleme aşamalarını anlatarak uygular. Emekliliğinden önce 2. şubede cinayet

[32] Oyunun ismin Şehir Tiyatroları tarafından basılan afişlerde *Kapının Ardında* olarak görülür fakat oyun metninde *İnci Tespihler, Tedirgin Kuşlar* ve *Lodoslu Ada* da yazmaktadır.

masasında da görev yapmıştır. Tebeşirle olay mahalini çizerek sınırlandırma, fotoğraf çekimi gibi işlemleri yerine getirir. Konuşmanın ertesinde kibar kiracı Abdullah Bey gider, yerine devletin görevlendirdiği kabadayı Kara Bela Abdullah Sekmez gelir. Eyüp Dede paravanın arkasında bulduğu bir şeyi cebinden çıkardığı kâğıdın arasına çaktırmadan koyuverir. Yıldız, Kemal ve Dede odanın içinde dolaşırken vitrinde inci tespihleri görüp dehşete düşer, Beyefendi olaydan hemen önce kaybolan inci tespihlerinden Kemal'i sorumlu tutmuş; geri getirmesi için sabaha kadar mühlet vermiştir. Ancak iki saat içinde tespihler yerine geri dönmüştür. Merdivenden gelen gürültüyü kontrol edilip, odaya dönüldüğünde cinayet silahını alındığı, tebeşir izlerin silindiği ve filmlerin parçalandığı görülür. Beyefendi ayılınca beraber istişare yapmaya başlarlar.

İkinci perdede Dede, Yıldız ve Munise olanları değerlendirmektedir. Dede olay gecesi odada güvercin biti gördüğünü söyler. Beyefendi mutlaka camın altındaki yuvaya bir şey saklıyordur. Beyefendi ise uyandığından beri cebinde bir tabancayla gezip evdeki herkesi kendisine karşı yapılan suikasttan sorumlu görür. Dede'ye öfkelenip evden kovar. Kemal, Ümmet'in Beyefendi'nin şekerleri ile kendi şekerlerini değiştirirken görür ancak sebebini anlamaz. Ümmet O'nun kendisini zehirlemeye çalıştığını söyler. Beyefendi'nin önce kocasını öldürdüğünü şimdi de ondan kurtulmaya çalıştığını düşünür. Bu sırada Kemal mücevherlerin yerini bulur. Beyefendi ile yüzleşirler: Ümmet'in kocasını balığa çıktığında O'nun öldürdüğünü bildiklerini, Ümmet'i zehirlemeye çalıştığını anladıklarını söylerler. Tüm bunları Ümmet'i ortadan kaldırıp tüm mal varlığının üzerine geçmesini sağlamaktır. Yıllardır aynı evde yaşadığı akrabalarına zulmeden Beyefendi'ye meydan okurlar nihayetinde O da köşeye sıkışınca zehirli şekerlemelerden yiyip kendini öldürür.

İkinci tabloda yazar farklı bir teknik kullanmıştır. Beyefendi öldükten sonra Ümmet seyircilere dönüp suçunu itiraf eder. Oyunun başında birinci tabloda sahneye girdiği için özür diler, role kendini çok kaptırdığı için aksattığını söyler. Tekrar role girip her zamanki gibi türkü söyleyerek çıkar. Üçüncü perdede ise tüm bu olaylar başlamadan öncesi anlatılır. Beyefendi Kemal'e inci tespihleri çaldı diyerek iftira atmıştır. Ancak ev ahalisi Beyefendi'nin tuzağını anlar ve tespihleri çekmecelerde sakladığını keşfeder. Ümmet Kemal'i hapse gitmekten kurtarmak için odada tespihleri ararken Beyefendi gelince sırtına kâğıt keseceğini saplar ancak bu öldürücü bir darbe değildir.

Beyefendi ayağa kalkar ve foyasının ortaya çıkması sebebiyle tespihleri yerine koyup ağır yaralıymışçasına rol yapar.

Nihal Karamağaralı'nın yazdığı üçüncü oyun olan *Kapının Ardında* bir köşkün içinde yaşayan ailenin miras kalacak mal varlığı yüzünden yaşadığı çatışmaları konu alır. Başkarakter ismini bilmediğimiz 'Beyefendi'dir. "Ev halkı ferman buyrulduğu üzere Beyefendi der. Üstünlüğüne hürmet borçlu olduğumuzu hiç hatırdan çıkarmamak için yani." (Karamağaralı, 1963: 19). Bu isimlendirmeyle gizem unsuru güçlendirilmiştir ve diğer karakterlerin üstünde bir role henüz başlangıçta koyulmuştur. Romanın başında sırtından bıçaklanmış yerde yatan Beyefendi ve onun bu durumuna sevinen kadınlar ile çatışmanın kimler arasında olduğu belli edilmiştir. Fakat Beyefendi uyanana kadar değer dengesi anlaşılmaz bu da muammayı güçlü kılar. Birinci perdede gerçekleşen cinayet girişimi amatörcedir. Katil ustalığını yalnızca kaçmakta gösterir. Cinayet silahını maktulün yanında bırakır. Sonrasında da maktul katili arar. Katilin kim olduğunu emekli komiser ya da ev ahalisi bulamaz. İkinci tabloda kendi itiraf eder. Lakin Beyefendi ölmeden önce Ümmet'in kocasının ölümünden Beyefendi'nin sorumlu olduğu anlaşılır. Sonrasında da polislerin bu durumu öğrenmesine mahal vermeden kendini, kendi hazırladığı silahla öldürür.

Oyunda Ümmet, kocasını kaybettikten sonra akli meleklerini kaybetmiş bir karakterdir. Bu anlamda ani sahneye giriş çıkışları, sürekli aynı türküyü söyleyişi, sürekli şekerleme yemesi ile hikâyede eğlence unsuru gibidir. Kızı Yıldız'ı korumak için her şeyi yapar ancak kızı Yıldız ve Munise O'nun bu hallerine kızıp O'nu tımarhaneye kapatmakla tehdit eder. Ümmet etraftaki her şeyin O'na ait olduğunu söyler fakat söyledikleri yok hükmündedir. Beyefendi Ümmet'in kocasını öldürüp O'nu hem yalnız bırakmış hem de kolay kontrol edebildiği bir hale sokmuştur. Nitekim cinayette de düğümün çözümünde de tüm bu olanların etkisiyle kilit noktada durur.

Oyunda zamanda geriye dönüş tekniği kullanılmıştır. Oyunun başında Beyefendi maktul, evin bileşenleri onun ölümünü bekleyenler konumundayken, zamanda geriye doğru gidildiğinde Beyefendi'nin Ümmet Hanım'ın fabrikasına el koymak ve diğerlerini avucunun içinde tutmak için şantaj yaptığı görülür.

4.4.4. *Mirasçılar (Borsası[33])*

Nihal Karamağaralı'nın 1963 yılında Şehir Tiyatroları için yazdığı polisiye piyesidir. Oyunun Kadıköy ve Üsküdar Tiyatrosu'nda sahnelendiği bilinmektedir. Piyes 3 perdeliktir. Oyunun kadrosu Doktor Ziyat, Selim Kaptan, Ülker, Türkan, Ayhan, Tosun, Kalfa, Hemşireden oluşmaktadır.

Piyesin şahıs kadrosu ölmek üzere olan amca ve yengenin varisleridir. Ziyat, Selim Kaptan, Ülker yengenin varisi; Türkan ve eşi Tosun ve Ayhan amcanın varisidir. Birinci perde İçerenköy'de ahşap bir köşkün lüks eşyalarla dolu salonunda açılır. Salonun iki yanına açılan kapıların ardında kaza yapmış ve yaralanmış olan amca bey ile yenge hanım yatmaktadır. Ayhan'la Türkan salonda Amca ile yengenin sağlık durumuna dair konuşmaktadır. İkisi de ölüm döşeğindedir ancak mirasın kime kalacağı hangisinin ilk öleceğine göre değişecektir. Bu yüzden Amca Beyin yeğenleri ile yenge hanımın yeğenleri çekişmektedir. Türkan'la Ayhan salondaki eşyaları aralarında paye ettiklerini hayal ederken Türkan'ın kocası Tosun'un Mersin'den geldiğini ve her yerde karısını aradığını öğrenirler.

Hastalara bakımını yenge hanımın yeğenleri Doktor Ziyat ve Türkan üstlenmiştir. Bir süredir sevgili olan gençlerden Türkan diğerlerinin teyzesine bir suikast düzenlemesinden çekinir. Onlar bu durumu düşünürken Tosun eve girer ve hastalar hakkında bilgi almaya çalışır. Ayhan'la Tosun kavgaya tutuşur, kapıdan giren Selim ayırır. Sonrasında birer içki içip sakinleşirler. Gece olunca herkes odasına geçer, Selim refakatçi olarak hastaların yanında kalacaktır. Herkes odasına geçer fakat herkes uyumaz.

İkinci perde aynı gece yengenin odasında açılır. Selim yerde baygın yengenin yüzünde yastık kapalıdır. Ayhan ise kasanın önündedir. Ziyat, Selim hala yerde baygınken polis gelmeden Ayhan'ı sorguya çeker. Milyonluk miras için herkesin tetikte olduğunu bilmektedir ve yengenin ölümü kime yarıyorsa herkes şüphelidir. Ayhan odaya girdiğinde Selim'in yerde yattığını, kasanın ve balkon kapısının açık olduğunu söyler. Hemşire ise amca beyin üst katından sürekli sesler geldiğini söyler. Milyonluk mirasın ellerinden kaçmasına üzülürken muammanın çözülmesi için Selim'in uyanmasını bekler. Ziyat'la Ülker evin diğer bileşenleri ve cinayet üzerine düşünürler. İki sevgili

[33] Oyunun ismi afişlerde Mirasçılar olarak görünür ancak oyun metninde *Mirasçılar Borsası* yazmaktadır.

katil balkondan mı içeriye girmiştir yoksa cinayeti işledikten sonra balkondan kaçmış mıdır, buna kafa yorar. Ayhan cinayet işlendikten bir saat sonra odada bulunduğu için katilin O olmasını muhtemel görmezler. Üst kattaki ardiye odasındaki kişinin Türkan olduğuna kanaat getirirler. Ayhan ise ortalıkta dolanan Kalfa'dan şüphelenmektedir. Tüm düğüm Selim'de çözülecektir. Selim'in süveterinde mum damlası görürler. Elektriğin arıza yaptığını, Selim'in sorunu çözmek için odadan çıktığı esnada cinayet işlenir diye düşünürler. Ayhan'la Türkan birbirini suçlamaya başlar. Biri tutuklanırsa tüm miras diğerine kalacaktır. Ziyat içkisine ilaç atarak Selim'i uyutanın Ayhan olduğunu keşfeder. Kalfa da Tosun'un gece guguklu saatle oynadığını söyleyince muamma içinden çıkılmaz bir hal alır. Hemşirenin amcanın da öldüğünü söylemesiyle perde kapanır.

Üçüncü perde açıldığında ev sakinleri Tosun'u sorguya çeker. Tosun karısının kendisiyle beraber evden çıkmadığı için kıskanarak eve döndüğünü itiraf eder. Eve geri döndüğünde karısı Türkan'ı yenge hanımın odasında gördüğünü cinayeti Türkan'ın işlediğini iddia eder. Türkan ise öfkeyle Tosun'dan boşanmak istediğini, onunla evlenmesinin tek sebebinin Selim'i kıskandırmak olduğunu şimdi artık buna gerek kalmadığını anlatır. O gece de poker borcu yüzünden kasadan para çalmaya için odaya girdiğini itiraf eder ancak cinayeti O işlememiştir. Lakin Türkan'ın Tosun'un anlatısına karşı delili yoktur, direnmeye de gücü olmadığını, kaderini kabul edip polisleri bekleyeceğini söyler. Ziyat ile Ülker Türkan'ın katil olduğuna inanmaz. Soruşturmaya devam ederler. Evdeki sorgulamalar uzun uzadıya devam ederken cinayeti kimin işlediğini Ülker çözer. Muammanın kilit noktalarını kullanarak katili ters köşe edecek biçimde sorgular. Lakin katil cinayeti onun işlediğinin ortaya çıkması üzerine intihar eder.

Mirasçılar'ın şahıs kadrosu itibariyle birbirinin akrabası olan denk yaşlarda kuzenlerden oluşur. Bu kadronun özellikle genç kişilerden seçilmiş olması mirasın peşine düşecek ve yaralı iki insanın can çekişmesini umursamayacak karakterlerden bir tablo yaratma yani bir yabancılaşma gösterme arzusudur. Ayhan hastaların kapısında beklerken "Maça birlisi! Yengem maça birlisi ile ölüm yarışını kazandı! Yumurtaya can veren Allah, sen can almasını da bilirsin!... Hala dayanıyor ama, bir sıkımlık canı kalmış. Göğsüne şöyle bir abanıversem… Hazır bir kolu da alçıda…" (Karamağaralı ve Vâ-Nû: 1964:3,4). Nitekim Ziyat hariç tüm kuzenler amca ve yengenin ölümünü beklerler. Kolay paraya ulaşma arzusu, kumar borcu, görkemli

köşkün sahibi olmak gibi nedenler bizzat cinayetten önce evdekiler tarafından açıklanır. Hatta henüz hastalar ölmemişken evin eşyalarını nasıl paye edeceklerinin hayalini kurmaya başlarlar. Bu anlamda herkes birer katil adayıdır. Milyonluk servete konup ömürlerinin geri kalanını rahat yaşamak istemektedirler. Öyle ki en 'iyilerinden' Ülker bile yenge ölünce kaybettiği miras payı için öfkelenir: "Milyonlar bizim olabilirdi, meşru hakkımızdı, ben de hayatta bir kerecik olsun hazıra konmak istiyorum." (Karamağaralı, 1963:54,55) Hastaların kendi köşklerinde istirahat etmeleri ve kuzenlerin refakatçi bulunması itibariyle bir piyese uygun alacak biçimde kapalı oda muamması inşa edilmiştir.

Muammadaki bir diğer önemli etken kuzenler arasındaki gönül ilişkilerinin karmaşıklığıdır. Ülker ile Ziyat sevgili olduklarını diğerlerinden gizler. Türkan aslında Selim'e aşıktır lakin Selim'i kıskandırmak için Tosun ile evlenmiştir. Ancak artık O'na katlanabilir durumda değildir nitekim Tosun da Türkan'ın Selim'e yazdığı mektubu yakalamış ve gerçeği öğrenmiştir. Ayhan, kardeşini üzen Tosun'dan nefret eder. Arzusu Tosun'un kalacak mirastan faydalanamaması ve mirasın kardeşi Türkan ile kendisine kalması yönündedir.

Muammanın çözümünde Ziyat ve Ülker amatör dedektif olarak rol alır. Ülker ve Ziyat kuzenlerini sorgularken polis de aynı anda evdedir fakat esas sorgulamayı iki sevgili yapar. Yengenin odasında aslında üç ayrı olay vuku bulmuştur. Selim'in uyutulması, kasadan paraların çalınması ve yengenin öldürülüşü tekil olaylardır. Bu yüzden muammanın çözümü güçleşir. Ziyat ve Ülker hariç herkes bir kere fail pozisyonuna düşmüştür fakat amatör hafiyeler delilleri takip ederek bu üç ayrı olayı inceleyip sorumlularını bulmuştur. Muammanın çözümü Ülker tarafından gerçekleşir. Faili tespit edip O'na itiraf ettirir. Cezalandırma hukuki yollarla gerçekleşmez. Katil bu durumu kaldıramayacağını söyleyerek kendini vurur.

Nihal Karamağaralı'nın *Mirasçılar*'ı neden yazdığını şu sözler ile ifade eder:

> Bana: "Köşende rahat rahat roman yazmak dururken neden piyes yazmak gibi heyecanlı ve rizikolu bir işe kalkıştın?" diyenler var. "Piyes yazacaktın neden polisiye bir konu seçtin?" diyenler var.
>
> …Başka memleketlerde milyonlar satan ve milyonlarca seyirci çekebilen polisiye eserler alanında ben de bir kadın yazar olarak kendi memleketimde, karınca kaderince yolunda bulunsam, bir denemeğe girişsem diye düşündüm. Bizim toplumda da gelişen iktisadi hayat ve eğitim ilerleyişi sonunda yerli polisiyeler bugün olmazsa yarın başarı kazanacaktır diye inanıyorum. Gerçekçi şair ve

yazarlarımız gibi bu alanda da milletlerarası ün kazanacak genç kuşaklar yetişecektir diye umuyorum.

Miras gibi sosyal bir konuyu bir polisiye piyeste neden harcamağa kalkıştığıma gelince…

İnsanlığın tarihinde miras doğdu doğalı bu yüzden işlenmiş cinayetlerin dosyaları üst üste konsa acaba kaç minare boyu tutar diye zaman zaman düşünürüm de ondan… Miras çekişmeleri sinirime dokunur da ondan… Hazıra konma fikri beni isyan ettirir de ondan… (Karamağaralı, 1963:14,15).

4.5. Karikatürleri: *Atom Çocuk*

Atom Çocuk, Nihal Karamağaralı ve Vâlâ Nurettin'in *Şen Çocuk* dergisi için yarattığı tiptir. Bu karikatür dizisi 4 Aralık 1945 ile 18 Eylül 1946 tarihleri arasında, derginin ilk sayısından itibaren yayımlanır ve toplamda 45 sayı okuyucu ile buluşur. *Şen Çocuk* dergisi içerik itibariyle öğretici bir muhtevaya sahiptir. Dergide Tolstoy'dan çeviriler, Şinasi'den ve Ahmet Mithat Efendi'den hikayeler, 1 perdelik okul komedileri, çocuklar için polis hikayeleri gibi türlere ve yazarlara sahip olması itibariyle içeriği oldukça zengindir.

Atom Çocuk radyodan atom bombasının icat edildiğini duyar ve atom kuvveti ile insanların aya ve yıldızlara gideceğini, buzların erimesiyle kutuplardan Amerika'ya gitmenin kabil olacağını, artık evlerin değil sokakların ısıtılacağını duyar. Arkadaşlarına eski oyuncakları bırakıp yeni maceralar için yola çıkmayı teklif eder. Maceraya katılan herkesin bir kabiliyeti vardır. Amerika'ya gitmek için gemi kaptanını gemiyi daha hızlı götüreceklerine ikna ederler; gemiyi yürütmek için yunuslardan, maymundan ve kuşlardan yardım alırlar. En sonunda kaptanın mallarını ambara taşıyacakken Amerikan gangsterleriyle karşılaşırlar. Maymun Jojo çocukları ormandan arkadaşlarıyla tanıştırır ki atomun sırrını çözmeye yardım etsinler. Hikâyenin bundan sonrasında çocuklar hayvanlarla dayanışarak kötü insanları yenmeye ve atomun sırrını çözmeye çalışırlar. Atom bombasının etkisini görünce de tüm dünya çocukları ile birlikte atomun insanlığa faydalı şekilde kullanılmasını istediklerini dile getirirler.

Nihal Karamağaralı ve Vâlâ Nurettin II. Dünya Savaşı ertesinde hazırladıkları bu dizide bilimin savaş için değil insanlığa faydalı bir şekilde kullanılması gerektiği fikrini çocukların da anlayacağı biçimde karikatürize etmişlerdir. Karikatürlerinde öğretici yanı baskın bir anlatım söz konusudur. Çocuklara dayanışmayı ve birlikte iş yapmayı öğütleyen, hayvanların doğadaki yaşamına dair bilgi veren ve onları sevmeye

yönlendiren didaktik bir yapı kurulmuştur. Şahmeran, binicilik, cirit atma gibi yerli ögeleri de barındıran karikatürlerde aynı zamanda yerli bir çocuk edebiyatı anlatısı için yerli bir dil kurma çabası görülür. Mimar Sinan, Mustafa Kemal gibi yerli kişilere dair malumat ve onların öğütleriyle sav güçlendirilir. *Atom Çocuk*'un hikayesi tüm dünya çocuklarının atom bombasına karşı birleşmesiyle son bulur.

Resim 1: Şen Çocuk Dergisi-Atom Çocuk, Sayı 1

Resim 2: Şen Çocuk Dergisi-Atom Çocuk, Sayı 9

Resim 3: Şen Çocuk Dergisi-Atom Çocuk, Sayı 12

Resim 4: Şen Çocuk Dergisi-Atom Çocuk, Sayı 40

4.6. Tercüme Eserleri

Müzehher Vâ-Nû'nun Babıali'deki yayın hayatına girişi çevirileri ile başlamıştır. Tefrika romanlar ve hikayeler yazarken bir yandan da çeviri yapmaya devam etmiştir. Yazar gazete ve dergilerde az da olsa hikâye çevirileri de yaptığını söyler fakat yaptığı çeviriler ağırlıklı olarak telif romanlardır. Bu çeviriler tefrikalar halinde basılmıştır ve yazar Nihal Karamağaralı müstearını kullanmaya devam etmiştir. Müzehher Vâ-Nû, Nazım Hikmet'le mektuplaşmalarında pek çok işi aynı andan yapmak zorunda kaldıkları için çeviriye uygun roman seçme görevini Nazım Hikmet'e devrettiklerini söyler. Nazım Hikmet Vâ-Nû'ların yolladığı orijinal eserleri okur ve gazetede basılmaya uygun olanları çevrilmek üzere onlara önermiştir. (Hikmet, 1998:33)

Yazarın yayımlanmış çevirilerinde ise yer yer Müzehher Vâ-Nû müstearını da kullandığı görülür. Baskı yüzü gören çevirileri arasında anı, çocuk hikayeleri ve romanlar olduğu görülür. Yazarın bu çalışma kapsamında 7 çeviri kitabı, gazetelerde yayımlanan 9 tercüme romanı bulunmuştur.

4.6.1. Yayımlanmış Tercüme Eserleri

Christie, A. (1944). *Aşkımı Sen Öldürdün.* (Çev., Nihal Karamağaralı), Net Kitabevi.

Dickson, C. (1963). *Ölüm Gemisi.* (Çev., Nihal Karamağaralı), Hayat Yayınları.

Shirer, W. (1977). *Günü Gününe Nazi İmparatorluğu.* (Çev., Müzehher Vâ-Nû), Cem Yayınevi.

Shirer, W. (1982). *Nazi İmparatorluğunun Sonu*. (Çev., Müzehher Vâ-Nû), Cem Yayınevi.

Ballantyne, R. M. (1985). *Mercan Adası.* (Çev., Müzehher Vâ-Nû), Sosyal Yayınları.

Şolohov, M. (1987). *Uyandırılmış Toprak.* (Çev., Müzehher Vâ-Nû), Sosyal Yayınları.

Anonim. (1998). *Dünya Hikayeleri.* (Çev., Nihal Karamağaralı), Engin Yayıncılık.

4.6.2. Yayımlanmamış Tercüme Eserleri

Anthony Armstrong tarafından neşredilen *Satılık Kızlar* adlı roman 18 Ekim 1945 tarihinde *Tan* gazetesinde Nihal Karamağaralı çevirisiyle tefrika edilmeye başlanmıştır. Lakin 33 tefrika sonunda bilinmeyen bir sebeple 33. tefrikadan sonra devam etmemiştir. Yarım kalmış çevirinin son tarihi 10 Kasım 1945'tir.

Herbert Adams tarafından neşredilen *Kâbus* adlı roman 6 Ağustos 1946 tarihinde *Akşam* gazetesinde tefrika edilmeye başlanmış, 71 sayı devam etmiş 25 Ekim 1946 tarihinde sona ermiştir.

Kathleen Norris tarafından yazılan *Tehlikeli Aşk* 8 Temmuz 1951 tarihinde *Akşam* gazetesinde tefrika edilmeye başlanmış, 86 sayı devam etmiş 4 Ekim 1951'de sona ermiştir.

Sax Rohmer'ın *Eğlence Gecesi* adlı romanı Nihal Karamağaralı'nın çevirisiyle 6 Ekim 1951'de başlamış, 70 tefrika sürerek 14 Aralık 1951 tarihinde sona ermiştir.

Hilda Lawrence'ın *Hatırandan Korkuyorum* adlı eseri Nihal Karamağaralı çevirisiyle 15 Aralık 1951 tarihinde başlamıştır. 84 tefrika sürerek 7 Mart 1952 yılında sona ermiştir.

Lady Eleanor Smith'in 2 Ağustos 1952'de Nihal Karamağaralı tercümesiyle tefrika edilmeye başlanan romanı *Öyle Bir Kadın Ki,* 86 tefrika sürerek 30 Ekim 1952'de sona ermiştir.

Willki Collins tarafından yazılan *Mukaddes Elmas* isimli aşk ve macera romanı 4 Mart 1953 tarihinde *Akşam* gazetesinde tefrika edilmeye başlanmış, 91 tefrika sürerek 2 Haziran 1953'te sona ermiştir.

Bruce Graeme tarafından yazılan *Kara Gömlekli* adlı aşk ve macera romanı 10 Haziran 1953 tarihinde *Akşam* gazetesinde tefrika edilmeye başlanmış, 84 tefrika sürerek 1 Eylül 1953'te son bulmuştur.

M. R. Rinehart tarafından yazılan *Yarasa* adlı zabıta romanı 7 Eylül 1953 yılında *Akşam* gazetesinde tefrika edilmeye başlanmış, 73 tefrika sürerek 18 Kasım 1953 tarihinde sona ermiştir.

5. SONUÇ

Bu çalışmanın ekseninde Müzehher Vâ-Nû'nun hayatı, sanatı ve eserleri üzerinden kanon dışı kalmış bir kadın yazarın sosyo-ekonomik koşullarının yazarlık deneyimine etkisi feminist eleştiri ışığında ele alınmıştır. Yapılan araştırmada edebiyat tarihi başucu kitapları, antolojiler, söyleşiler, şairler ve yazarlar sözlüğü, edebiyat dergilerinin 'edebiyatımızın en'leri üzerine yaptığı anketler incelenmiş; ortaya çıkan sonuçla kadın yazarların ve eserlerinin neredeyse yok hükmünde görüldüğü tespit edilmiştir. Daha önce hakkında akademik bir çalışma yapılmayan Cumhuriyet Dönemi kadın yazarlarından Müzehher Vâ-Nû da kendisine yer bulamayan kadın yazarlardan bir tanesidir. Çalışmanın ilk bölümünde yazarın hayatı, ikinci bölümünde edebi şahsiyetinin tahlili ve üçüncü bölümde eserlerinin dökümü yapılmıştır.

Müzehher Vâ-Nû'nun çocukluğu farklı coğrafyalara yayılmış ve savaş dönemi olması sebebiyle bir hareketlilik ile geçmiştir. Annesini küçük yaşta kaybetmiş, annesinin vefatından sonra tüm hayatı babası etrafında şekillenmiştir. Eğitim hayatı ortaokula kadar sürmüş ve ortaokuldan mezun olduktan hemen sonra evlendirilmiştir. Hayatı boyunca üç kere evlenmiş olan Müzehher Hanım'ın çalışma hayatına geç başlamasındaki en önemli etkenler ilk olarak babasının çalışmasını istememesi daha sonra da Vâlâ Nurettin ile evlenene kadar yaptığı evliliklerde zorluklar yaşamasıdır. Nihayet 1941 yılında ilk çevirisini yapmış ve 1969 yılına kadar romanlar yazmaya devam etmiş; sonrasında da geçimini sağlamak için çeviriler yapmaya devam etmiştir. Müzehher Hanım yaşamının sonuna kadar zorlu koşullarla mücadele ederek yaşamıştır.

Bu çalışma dahilinde Müzehher Hanım'ın Nihal Karamağaralı müstearıyla toplamda 4 adet yayımlanmış, 15 adet gazetelerde tefrika roman olarak neşredilmiş eseri bulunmuştur. 87 adet hikayesi, 7 adet yayımlanmış, 9 adet gazetelerde tefrika olarak neşredilmiş çevirisi bulunmuştur. 3 adet Şehir Tiyatroları'nda oynanmış piyesi, 1 adet reji için Şehir Tiyatroları tarafından kabul edilmiş fakat sahnelenme bilgisine ulaşılamamış oyunu bulunmuştur. Bir tane de karikatür serisi bulunmuştur. Eserlerinin

bir kısmını Vâlâ Nurettin ile müşterek yazmıştır. Müzehher Vâ-Nû en son 1987'de içinde bulunduğu sosyal çevrede devrin atmosferini de yansıtan anılarını anlattığı *Bir Dönemin Tanıklığı* adlı anı kitabını yazmıştır. Bu kitap kendi ismiyle imza attığı tek kitabıdır.

Müzehher Hanım'ın yaşadığı dönem, eserlerinin muhtevasının şekillenmesinde etkili olmuştur. O'nun çocukluğunda şahit olduğu I. Dünya Savaşı, İstanbul'un işgali, Millî Mücadele dönemi, mübadele gibi sosyal ve siyasal olayların izlerine eserlerinde rastlanır. Bu olayların beraberinde değişen toplumsal yapı Müzehher Hanım'ın düşünce ve sanat perspektifini yakından etkilemiştir. En basit haliyle alakalandığı şiir türü divan iken zaman içerisinde toplumcu şiire doğru evrilir. Eserlerinde de yaşadığı coğrafyanın toplumsal dinamiklerinin etkisi görülmektedir. Bu etki genellikle kadın karakterler üzerinden kurulmuştur. Toplumun güç, ahlak, adalet gibi kodlarını irdeler ve bunları toplumsal konumu itibari ile 'ötekiler' üzerinden kurgular. Müzehher Hanım'ın toplumcu kimliğinin eserlerine doğrudan yansıdığı eserleri de mevcuttur. Örgütlü mücadeleyi savunan bir sosyalist kadın ile kısa yoldan zengin olmak isteyen bir erkeğin aşkını anlatan *Kök Salmış Ağaçlar* onun politik kimliğinin en doğrudan yansıdığı romanıdır. Romanı yazdığı süreç Türkiye İşçi Partisi Kadıköy İlçe Yönetim Kurulu'nda faaliyet yürüttüğü döneme denk gelir.

Müzehher Vâ-Nû eserlerinde Nihal Karamağaralı müstearını kullanmıştır. Muhteva açısından çeşitlilik gösteren romanlarında tür olarak en çok polisiyeyi tercih etmiştir. Nihal Karamağaralı müstearıyla Onun polisiyelerinde alt tür olarak miras, servet, aşk, casusluk, siyasi ve çete cinayetlerini işlemiştir. Polisiye romanlarında iki romanı hariç muammanın çözümünde amatör dedektifleri kullanmıştır. Hemen her polisiyesinde polis suç mahaline gelir, soruşturmaya başlar fakat suçluları polise teslim eden amatör hafiyeler olur. Bazı romanlarında işlenen cinayetlerde sosyal adaletin sağlandığının görülmesi sebebiyle okuyucuyu suç ve ceza kavramları üzerine düşündüren metinleri vardır. Bu durumda yazarın politik kimliği ile ilişkilendirilebilir.

Yazarın tüm eserlerinde mekân tercihleri kendi yaşantısıyla ilintilidir. Kadıköy, Kalamış, Büyükada, Moda gibi semtleri tercih etmiştir. Bunun dışında hemen her romanında mekân bir köşktür. Karakterlerin sosyal statüsü genellikle üst tabakadır ya da karakterler eskiden üst tabakadan olan insanlardır. Çatışmalar genellikle ikili ilişkiler üzerine kurulsa da sınıfsal vurguların olduğu da görülür. Kadınlar romanlarında her daim başkarakter ya da hafiye rolündedir.

Çalışmanın henüz başında yapılan literatür taramasında Müzehher Vâ-Nû'nun yaşamına dair edinilen bilgiler, kendisinin Vâlâ Nurettin ile olan evliliğinden önceki edebi kimliğini reddeder bir noktada idi. Yapılan araştırmanın sonunda Müzehher Vâ-Nû'nun Vâlâ Nurettin'le evlenmeden önce hikayeler yazmaya başladığı, kendisi ile tanıştığında halihazırda *Yücel* dergisinde çalıştığı ve zaten tanışmalarının Babıali'de gerçekleştiği görülmüştür. Nihal Karamağaralı'nın Vâlâ Nurettin'in müstearlarından biri olduğu ve isminin görünmesini istemediği romanlarda Nihal Karamağaralı müstearını kullandığı bilgisi de yanlıştır. Müzehher Vâ-Nû, aksine tek başına yazdığı iki romana Vâlâ Nurettin'inle müşterek imzaladıklarını belirtir. Müzehher Hanım'ın Meziyet Çürüksulu müstearını da kullandığına dair malumatın yanlış olduğu anlaşılmıştır. Meziyet Çürüksulu Vâlâ Nurettin'in Müzehher Vâ-Nû'dan önceki eşidir.

Müzehher Vâ-Nû Cumhuriyet Dönemi edebiyatı yazınında polisiye türünde sistematik olarak romanlarını neşreden bilinen ilk kadın yazar itibariyle özgün bir yerde durmaktadır. Yaklaşık 99 yıl yaşaması ve 50 yıla yakın bir süre eserlerini neşretmeye devam etmesi itibariyle verimli bir yazarlık periyoduna sahiptir. Kendisi hakkında herhangi bir akademik çalışmaya rastlanmamıştır bu nedenle kitap dışı kaynaklar çalışmada aktif olarak kullanılmıştır. Yaşamına ve edebi kişiliğine dair verilen bilgilerde çok fazla hatanın mevcut olduğu görülmüş; bu hataların O'nun edebi kişiliğine dair yapılabilecek herhangi bir değerlendirmenin önünü kapatacak nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Kadın yazar görünürlüğüne içkin olan bu tip bilimsel olmayan ve gerçeği çarpıtan bilgilerin yapılacak akademik çalışmalarla giderilmesinin önemi bir kez daha gösterilmiştir.

KAYNAKÇA

Bibliyografya

Yayımlanmış Eserler

Karamağaralı, N., & Vâ-Nû. (1944). *Kim Zehirliyor Bunları?* Olay Yayınevi.

Karamağaralı, N. (1962). *Esrarengiz Çorap.* Ak Kitabevi.

Karamağaralı, Nihal. (1962). *Uğursuz Fotoğraf*. Ak Kitabevi.

Karamağaralı, N., & Vâ-Nû. (1966). *Korkusuz Murat.* Arkın Kitabevi.

Vâ-Nû, M. (1987). *Bir Dönemin Tanıklığı.* Cem Yayınları.

Yayımlanmamış Eserler

Karamağaralı, N. (06.02.1946-13.04.1946). Büyük Bir Aşk. *Akşam Gazetesi.*

Karamağaralı, N. (22.03.1947-25.06.1947). Ateşle Oyun. *Akşam Gazetesi.*

Karamağaralı, N. (24.04.1948-24.07.1948). Karanlık Yol. *Akşam Gazetesi.*

Karamağaralı, N. (02.01.1950-18.03.1950). Çerçeve Dışı. *Akşam Gazetesi.*

Karamağaralı, N. (08.03.1952-07.05.1952). İki Ateş Arasında. *Akşam Gazetesi.*

Karamağaralı, N. ve Vâ-Nû. (17.05.1952-04.08.1952) Ummadık Taş Baş Yarar. *Akşam Gazetesi.*

Karamağaralı, N. (31.10.1952-21.11.1952). Bir Lodos Gecesi. *Akşam Gazetesi.*

Karamağaralı, N., & Vâ-Nû. (21.11.1953-04.02.1954). Yedi Sigara. *Akşam Gazetesi.*

Karamağaralı, N. (23.05.1954-27.07.1954). Konsolosun Karısı. *Cumhuriyet Gazetesi.*

Karamağaralı, N., & Vâ-Nû. (13.03.1955-19.05.1955). Hacı Kurye. *Cumhuriyet Gazetesi.*

Karamağaralı, N., & Vâ-Nû. (18.03.1956-01.06.1956). Perçemli Adam, *Cumhuriyet Gazetesi.*

Karamağaralı, Nihal. (05.05.1957-02.07.1957). Bir Perde Kapandı. *Cumhuriyet Gazetesi.*

Karamağaralı, Nihal. Üçüncü Alev, Cumhuriyet Gazetesi, 09.03.1958-18.05.1958.

Karamağaralı, Nihal. Kök Salmış Ağaçlar, Cumhuriyet Gazetesi, 05.08.1969-28.10.1969.

Piyesler

Karamağaralı, N., & Vâ-Nû. (1944). *Casuslar.* Şehir Tiyatroları Arşivi.

Karamağaralı, N., & Vâ-Nû. (1945). *Kibar Hırsız.* Şehir Tiyatroları Arşivi.

Karamağaralı, N. (1963). *Mirasçılar.* Şehir Tiyatroları Arşivi.

Karamağaralı, N. (1964). *Kapının Ardında.* Şehir Tiyatroları Arşivi.

Hikayeler

Karamağaralı, N. (18.05.1945). İnsan Sarrafları ve Ayşecik. *Tan Gazetesi.*

Karamağaralı, N. (20.05.1945). Köpek Değil Canavar. *Tan Gazetesi.*

Karamağaralı, N. (21.05.1945). İki Hayat. *Tan Gazetesi.*

Karamağaralı, N. (31.05.1945-01.06.1945). Münzevi Dostum. *Tan Gazetesi.*

Karamağaralı, N. (03.06.1945). Silsilei Meratib İcabı. *Tan Gazetesi.*

Karamağaralı, N. (10.06.1945). Sır Küpü, *Tan Gazetesi.*

Karamağaralı, N. (11.06.1945). Tüy Dikti. *Tan Gazetesi.*

Karamağaralı, N. (12.06.1945). Ana ve İnek. *Tan Gazetesi.*

Karamağaralı, N. (22.06.1945). Ben Olmasam. *Tan Gazetesi.*

Karamağaralı, N. (19.08.1945). Sekiz Bacaklı Canavar. *Tan Gazetesi.*
Karamağaralı, N. (22.08.1945). Ah Ben Ne Kısmetsizim. *Tan Gazetesi.*
Karamağaralı, N. (02.09.1945). Aman Ha, Kurt Kapar. *Tan Gazetesi.*
Karamağaralı, N. (08.09.1945). Gemisini Kurtaramıyan Kaptan. *Tan Gazetesi.*
Karamağaralı, N. (16.09.1945). Yakup Ağa. *Tan Gazetesi.*
Karamağaralı, N. (04.10.1945). Kuşku. *Tan Gazetesi.*
Karamağaralı, N. (21.10.1945). Uğursuz Zümrüt. *Yedigün.*
Karamağaralı, N. (25.10.1945). Modası Geçti. *Tan Gazetesi.*
Karamağaralı, N. (11.11.1945). Şakir Efe. *Yedigün.*
Karamağaralı, N. (19.11.1945). Hacı Velid Efendi Emmi. *Tan Gazetesi.*
Karamağaralı, N. (25.11.1945). Antikacı Dükkanında. *Tan Gazetesi.*
Karamağaralı, N. (21.06.1947). İnsan Avcılığı. *Akşam Gazetesi*, 6.
Karamağaralı, N. (26.06.1947). Doktorun Muzipliği. *Akşam Gazetesi*, 6.
Karamağaralı, N. (29.06.1947). Yanık Bacaklar. *Akşam Gazetesi*, 6.
Karamağaralı, N. (06.07.1947). Kurt Zaim. *Akşam Gazetesi*, 6.
Karamağaralı, N. (27.07.1947) Hüddam Peşinde. *Akşam Gazetesi*, 6.
Karamağaralı, N. (03.08.1947). Mariz Çocuğun Anası. *Akşam Gazetesi*, 6.
Karamağaralı, N. (18.09.1947). Aman Bir Delil! *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (21.09.1947). Sağmal İnek. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (25.09.1947). Filden İnip Sıpaya Binmek. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (28.09.1947). Üçüncü Tecrübe. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (02.10.1947). Irkçı Vahe Barberyan. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (05.10.1947). Mat el-Yahut. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (09.10.1947). Tekinsiz Çiftlik. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (12.10.1947). Fatma Keskin. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (16.10.1947). Yeşil Şapkalı Kız. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (19.10.1947). Hüsmen Ağanın Mirası. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (23.10.1947). Hımhımla Burunsuz. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (30.10.1947). Dağların Aslanı. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (02.11.1947). İyilik mi? Tövbe. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (06.11.1947). Veda Buseleri…! *Akşam Gazetesi*, 6.
Karamağaralı, N. (09.11.1947). Mantara Basmaz Zat. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (13.11.1947). Yapışkan Selim. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (16.11.1947). Bir Taşra Münevveri. *Akşam Gazetesi*, 6.
Karamağaralı, N. (20.11.1947). Yağmurdan Kaçarken. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (23.11.1947). Bahçemdeki Sürpriz. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (27.11.1947). Hacının Tutturağı. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (30.11.1947) Çoban Kızı Kaçırdı. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (04.12.1947). Bir Terbiyenin Felsefesi. *Akşam Gazetesi*, 6.
Karamağaralı, N. (07.12.1947). Bir Musiki Hocası. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (14.12.1947). Ferid Oğlan. *Akşam Gazetesi*, 6. ,
Karamağaralı, N. (18.12.1947). Seyyar Korkuluk. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (21.12.1947). Eriyen Mum. *Akşam Gazetesi*, 6.
Karamağaralı, N. (8.12.1947). Küçük Sultan. *Akşam Gazetesi,* 4.
Karamağaralı, N. (01.01.1948). Boş Ev. *Akşam Gazetesi,* 4.
Karamağaralı, N. (04.01.1948). Naciye Abla. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (08.01.1948). Gökten Düşen Hizmetçi. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (11.01.1948). Turunç Reçeli Uğruna. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (15.01.1948). Bir Küçük Haberin Şerhi. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (18.01.1948). Güveylik Elbiseler. *Akşam Gazetesi,* 6.

Karamağaralı, N. (22.01.1948). Gizli Paralar. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (25.01.1948). Köfteci Kadın ve Oğlu. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (29.01.1948). Pastanedeki Cinayet. *Akşam Gazetesi*, 6.
Karamağaralı, N. (01.02.1948). Sevmek. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (05.02.1948). Murat Efe. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (08.02.1948). Talihsizler Şampiyonu. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (12.02.1948). Kibar Düşkünü. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (15.02.1948). Laf Anlıyan Köpek. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (19.02.1948). Hacı Doktor. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (22.02.1948). İhtiyarlamanın Azabı. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (05.03.1949). Nikbin Dostum. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (12.03.1949) Medeni Olduk Sayılırız. *Akşam Gazetesi,* 4.
Karamağaralı, N. (02.04.1949). Bu Yumurtadan Bu Civciv. *Akşam Gazetesi,* 4.
Karamağaralı, N. (09.04.1949). Köşe Başında. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (16.04.1949). Tapusu Onların A… *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (23.04.1949). Buhtunnasr'ın Mirası. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (07.05.1949). Bir Ömrü Tebah. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (14.05.1949). Asma Altında Zos… *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (21.05.1949). Selamet Sahili. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (28.05.1949). Filiz. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (04.06.1949). Bir Çizmenin Kâbusu. *Akşam Gazetesi,* 6.
Karamağaralı, N. (11.06.1949). Ruh Kuvveti, *Akşam Gazetesi*, 6.
Karamağaralı, N. (18.06.1949). 12 ye beş kala, *Akşam Gazetesi,* 6.

Karikatürler

Karamağaralı, N. & Vâ-Nû. (14.11.1945-18.09.1946). Atom Çocuk, *Şen Çocuk Dergisi*.

Çevirileri

Christie, A. (1944). *Aşkımı Sen Öldürdün*. (Çev., Nihal Karamağaralı), Net Kitabevi.
Dickson, C. (1963). *Ölüm Gemisi*. (Çev., Nihal Karamağaralı), Hayat Yayınları.
Shirer, W. (1977). *Günü Gününe Nazi İmparatorluğu*. (Çev., Müzehher Vâ-Nû), Cem Yayınevi.
Shirer, W. (1982). *Nazi İmparatorluğunun Sonu*. (Çev., Müzehher Vâ-Nû), Cem Yayınevi.
Ballantyne, R. M. (1985). *Mercan Adası*. (Çev., Müzehher Vâ-Nû), Sosyal Yayınları.
Şolohov, M. (1987). *Uyandırılmış Toprak*. (Çev., Müzehher Vâ-Nû), Sosyal Yayınları.
Anonim. (1998). *Dünya Hikayeleri*. (Çev., Nihal Karamağaralı), Engin Yayıncılık.

Yararlanılan Kaynakça

Akyüz, K. (1985). *Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi.* İnkılap Yayınevi.
Alangu, T. (1974). *100 Ünlü Türk Eseri I.* Milliyet Yayınevi.
Alangu, T. (1974). *100 Ünlü Türk Eseri II*. Milliyet Yayınevi.
Atay, S. (2012). *İnsan ve Eser-Vâlâ Nurettin.* Etkin Yayınevi.
Balcıoğlu, Ş. (1991). *Görüşler-Görüşmeler.* Yön Yayıncılık.
Baydar, M. (2015). *Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar.* İletişim Yayınları.
Enginün, İ. (2005). *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı.* Dergâh Yayınları.
Gümüş, S. (Şubat- Mart 2008). Yüzyılın 40 Romancısı. *NOTOS,* (8), 38.
Gümüş, S. (Şubat-Mart 2010). Yüzyılın 40 Öykücüsü. *NOTOS*, (20), 16.
"Çağdaş Türk Edebiyatında En İyi 40 Şey" (Şubat-Mart 2011), *NOTOS,* (26), 16.
Gümüş, S. (Şubat-Mart 2012). 100 Temel Eser, *NOTOS,* (32), 18.
Gümüş, S. (Şubat-Mart 2014). Türk Edebiyatının Klasikleri Nelerdir? *NOTOS*, (44), 18.

Karamağaralı, N. (1963). "Mirasçılar" Niçin Yazdım*? Türk Tiyatrosu*. 14,15.
Kurdakul, Ş. (1973). *Şairler ve Yazarlar Sözlüğü*. Bilgi Yayınevi.
Mandel, E. (1996). *Hoş Cinayet.* Yazın Yayıncılık.
Naci, F. (1997). *50 Türk Romanı,* Oğlak Yayınları.
Necatigil, Behçet (1995), *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü,* İstanbul: Varlık Yay.
Özgentürk, A. (2003). *Tanıklıklar*. Adam Yayınları.
Sertel, Z., Sertel S., & Yıldız Sertel. (1993). *Sertellerin Anılarında Nazım Hikmet ve Babıali.* Adam Yayınları.
Şahin, Seval. (2017). *Cinai Meseleler.* İletişim Yayınları.
Tanju, S. (1987, 29 Haziran- 8 Temmuz). Vâ-Nû'ların Dostları, *Hürriyet Gazetesi.*
Vâ-Nû, M. *Sözlü Tarih,* (Görüşmeci: bilinmiyor, 5 adet DVD). Milli Kütüphane Mikrofilm Arşivi, 2010?.
Yalçın, Murat (Haz.) (2010), *Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi Cilt I*. 3. bs., YKY.
Yalçın, Murat (Haz.) (2010), *Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi Cilt II*. 3. bs., İstanbul: YKY.

EKLER

Ek 1. Müzehher Hanım 1 yaşında (Lübnan, 1913)
Kaynak: Vâ-Nû, 1987, 258

Ek 2. Müzehher Hanım annesi Nihal Hanım'la
Kaynak: Vâ-Nû, 1987, 261

Ek 3. Müzehher Hanım (Lübnan,1916)
Kaynak: Vâ-Nû, 1987, 259

Ek 4. Müzehher Hanım, annesi Nihal Hanım ve babası Faruk Bey'le (Lübnan,1917)

Kaynak: Vâ-Nû, 1987, 262

Ek 5. Müzehher Hanım ve babası Ömer Faruk Bey

Kaynak: Tanju, 1986, 10

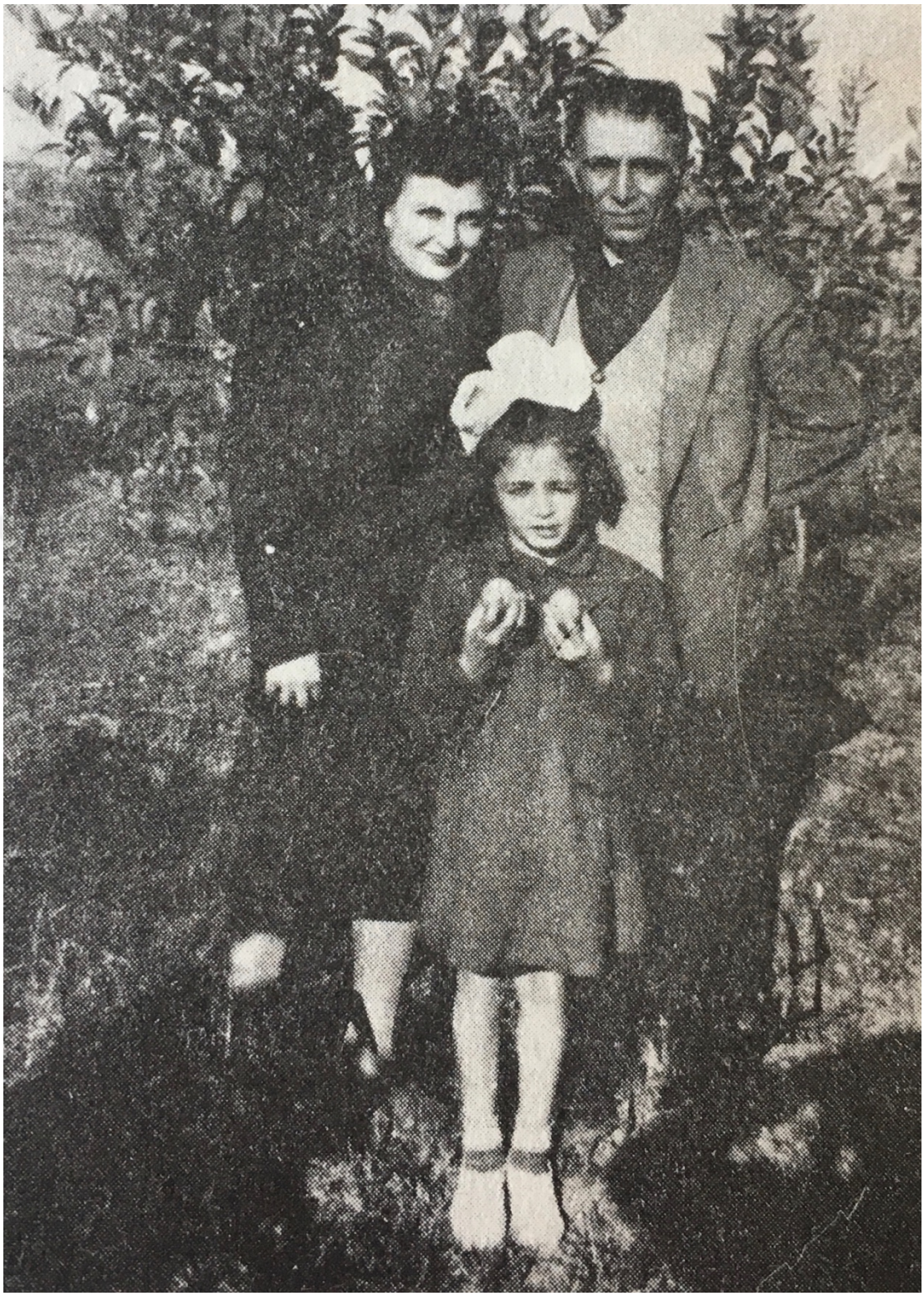

Ek 6. İlk evliliğini yaptığı yıl Müzehher Hanım

Kaynak: Vâ-Nû, 1987, 284

Ek 7. Müzehher Hanım babası Ömer Faruk Karamağaralı ile (Samsun, 1931)
Kaynak: Vâ-Nû, 1987, 285

Ek 8. Müzehher Vâ-Nû portakal bahçesinde babası ve kardeşiyle
Kaynak: Vâ-Nû, 1987, 287

Soldan sağa Münevver, Müzehher Vânû, Nazım, Zekeriya Sertel, Münevver Hanımın ilk eşinden kızı Renan ve arabada Memet.

Ek 9. Müzehher Vâ-Nû arkadaşlarıyla

Kaynak: Tanju, 1986, 10

Ek 10. Müzehher Vâ-Nû VE Hıfzı Topuz

Kaynak: Tanju, 1986, 10

SICAK ARKADAŞ Ne iyi yürekli, ne fedakâr, ne kadar sıcak bir arkadaştı

Kemal'in karısı Semiha... İkimiz de yalnız kalmıştık. Geçmişi konuşmadan sohbet eder, hiçbir yarayı kanatmazdık...

Ek 11. Müzehher Vâ-Nû Kemal Tahir'in eşi Semiha Hanım'la

Kaynak: Tanju, 1986, 10

Müzehher Vâ-Nû, Yaşar Kemal, Siret ve Mehmet Ali Aybar.

Ek 12. Müzehher Vâ-Nû arkadaşlarıyla

Kaynak: Tanju, 1986, 10

Bir gazeteci heyetiyle Yugoslavya'ya gitmişiz. Tito'ylayız. Sol başta ben. Ön saradakiler; Ahmet Muhip Dranas, Mekki Sait'in eşi, Tito, Mekki Sait, Mümtaz Faik Fenik, Ahmet Şükrü Esmer, Vâlâ, Ercüment Ekrem Talû, Hikmet Saim.

Ek 13. Müzehher Vâ-Nû gazeteci kimliği ile Yugoslavya'da

Kaynak: Tanju, 1986, 10

MÜZEHHER VÂ-NÛ — Tek parti döneminin gadrine uğramış düşünce ve edebiyat adamlarının yakın dostu.

Ek 14. Müzehher Vâ-Nû için yapılmış bir tanım

Kaynak: Tanju, 1986, 10

Ek 15. Müzehher Vâ-Nû ve eşi Vâlâ Nurettin Moda'daki evlerinde
Kaynak: Vâ-Nû, 1987, 290

Ek 16. NHKSV toplantılarında Müzehher Vâ-Nû
Kaynak: NHKSV arşivi

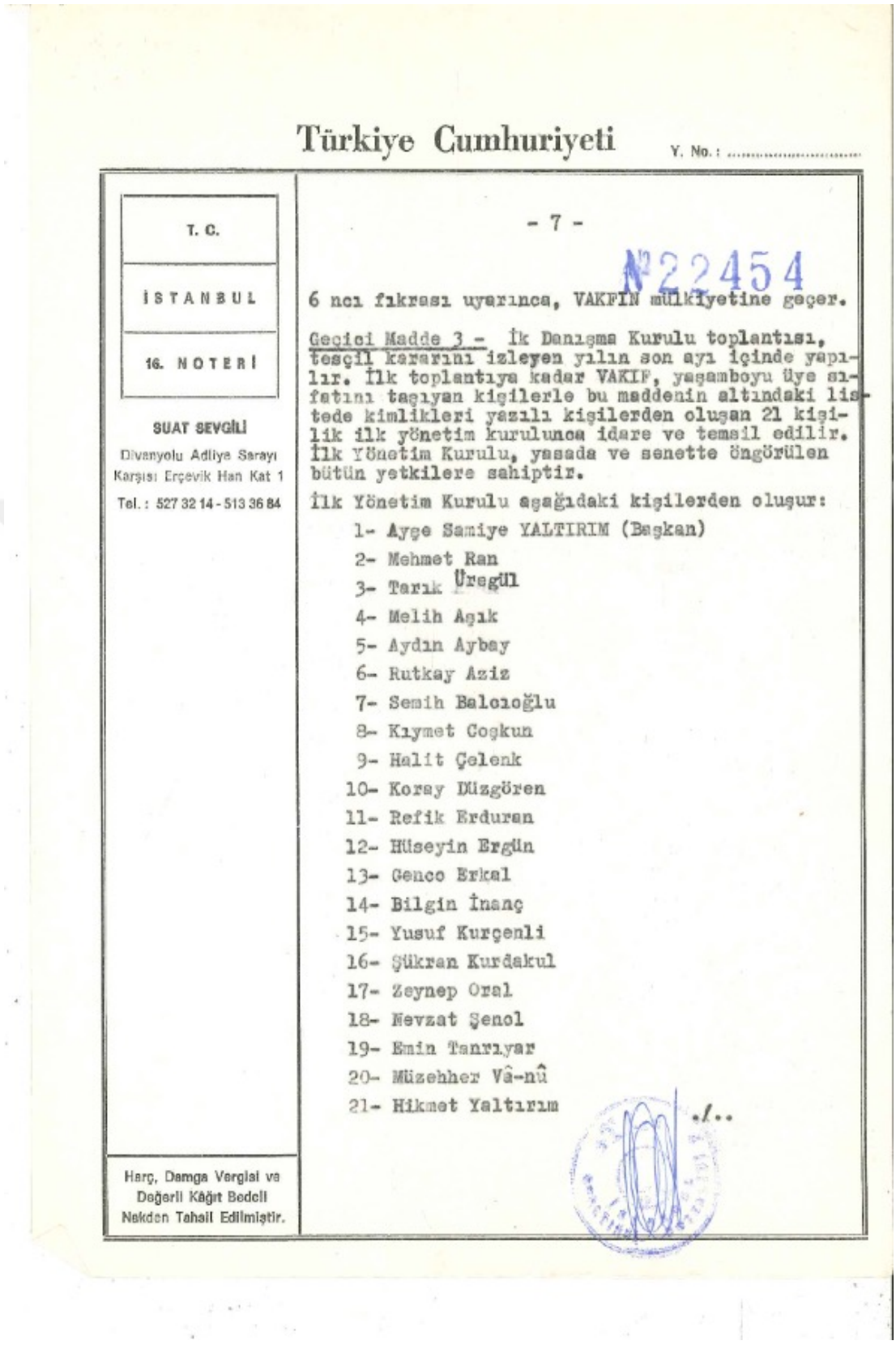
Ek 17. NHKSV arşivlerinde Müzehher Vâ-Nû

Kaynak: NHKSV arşivi

Ek 18. Müzehher Vâ-Nû'nun mezarı

Türkiye Cumhuriyeti

Y. No.: .....

T. C.
İSTANBUL
16. NOTERİ

SUAT SEVGİLİ
Divanyolu Adliye Sarayı
Karşısı Erçevik Han Kat 1
Tel.: 527 32 14 - 513 36 84

Harç, Damga Vergisi ve Değerli Kâğıt Bedeli Nakden Tahsil Edilmiştir.

- 7 -

№22454

6 ncı fıkrası uyarınca, VAKFIN mülkiyetine geçer.

Geçici Madde 3 - İk Danışma Kurulu toplantısı, tesçil kararını izleyen yılın son ayı içinde yapılır. İlk toplantıya kadar VAKIF, yaşamboyu üye sıfatını taşıyan kişilerle bu maddenin altındaki listede kimlikleri yazılı kişilerden oluşan 21 kişilik ilk yönetim kurulunca idare ve temsil edilir. İlk Yönetim Kurulu, yasada ve senette öngörülen bütün yetkilere sahiptir.

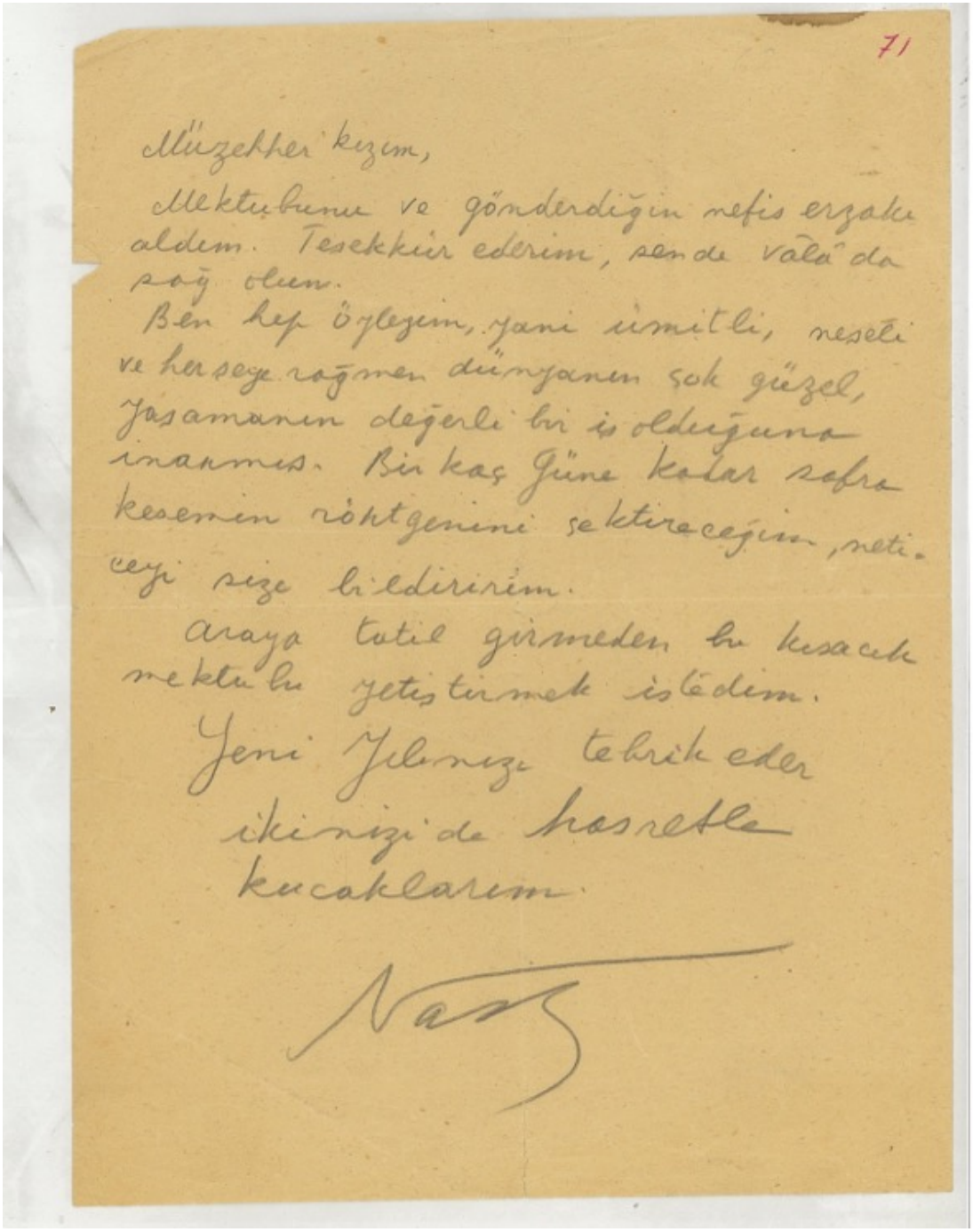
İlk Yönetim Kurulu aşağıdaki kişilerden oluşur:

1- Ayşe Samiye YALTIRIM (Başkan)
2- Mehmet Ran
3- Tarık Üregül
4- Melih Ağık
5- Aydın Aybay
6- Rutkay Aziz
7- Semih Balcıoğlu
8- Kıymet Coşkun
9- Halit Çelenk
10- Koray Düzgören
11- Refik Erduran
12- Hüseyin Ergün
13- Cenco Erkal
14- Bilgin İnanç
15- Yusuf Kurçenli
16- Şükran Kurdakul
17- Zeynep Oral
18- Nevzat Şenol
19- Emin Tanrıyar
20- Müzehher Vâ-nû
21- Hikmet Yaltırım

./..

Ek 19. Müzehher Vâ-Nû'nun da olduğu NHKSV'nin ilk yönetim kurulu

Kaynak: NHKSV arşivi

71

Müzehher kızım,

Mektubunu ve gönderdiğin nefis erzakı aldım. Teşekkür ederim, sen de vâlâ da soğ olun.

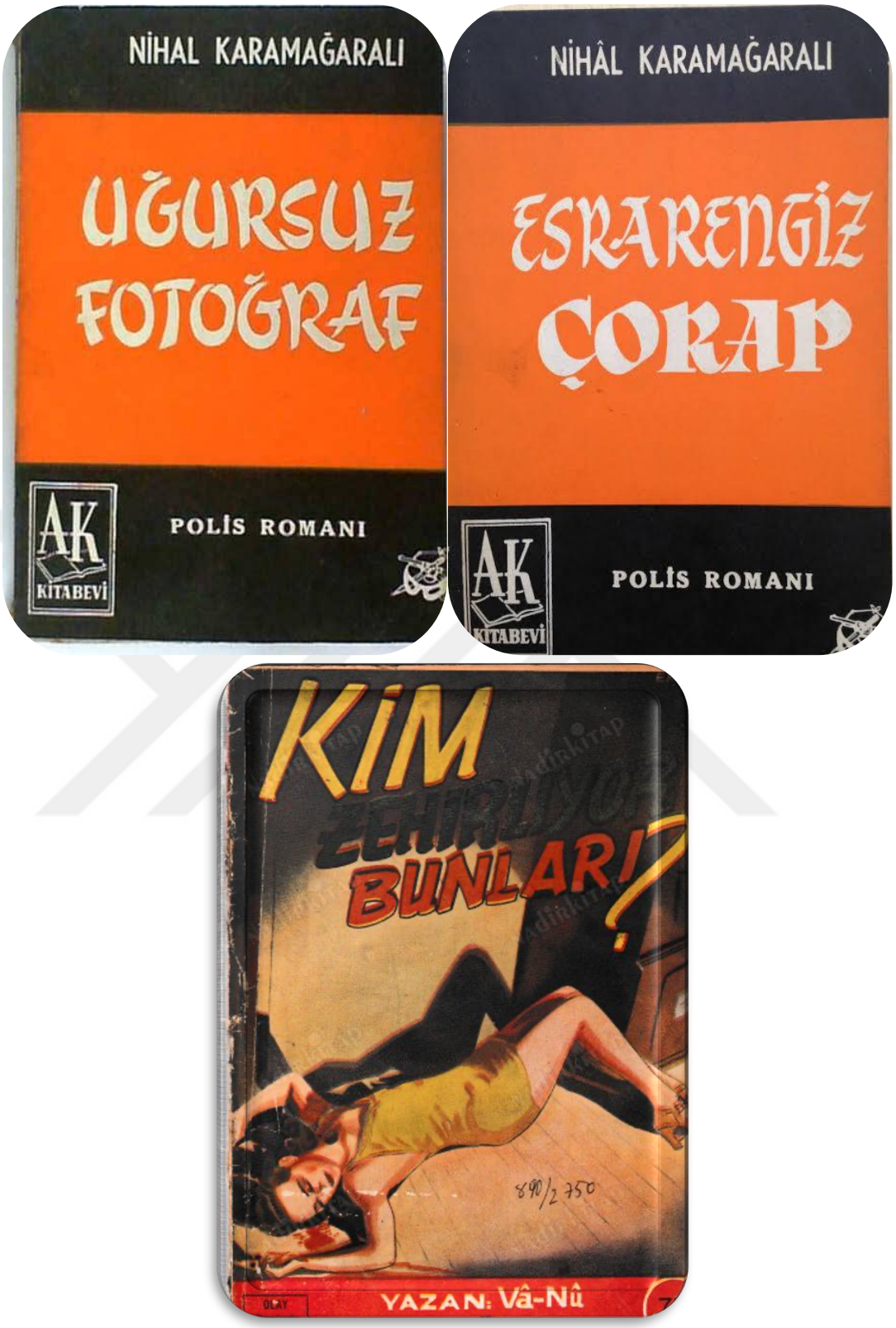
Ben hep öyleyim, yani ümitli, neşeli ve her şeye rağmen dünyanın çok güzel, yaşamanın değerli bir iş olduğuna inanmış. Bir kaç güne kalar sağra kesenin röntgenini çektireceğim, neticeyi size bildiririm.

araya tatil girmeden bu kısacık mektubu yetiştirmek istedim.

Yeni yılınızı tebrik eder
ikinizi de hasretle
kucaklarım.

Nazım

Ek 20. Nazım Hikmet'in Müzehher Hanım'a mektubu
Kaynak: NHKSV arşivi

Ek 21. Polisiye romanları

Ek 22. Polisiye tefrika romanları

Kaynak: Akşam Gazetesi, 1952,1954

Arkadaşımız Nihal Karamağaralı'nın hareketinden evvel Yeşilköy hava alanı bekleme salonunda alınmış bir resmi

AKŞAM Taç giyme töreninde

İNGİLTERENİN ZARİF ve SEVİMLİ KIRALİÇESİ Majeste İkinci Elizabeth, 2 haziran günü muhteşem ve ananevî törenle taç giyecektir. Türk vatandaşlarının da gazetelerde ve filimlerde Majeste Elizabeth'e ait haberleri hususî bir alâka ve sempati ile takib ettiklerini nazarı dikkate alan gazetemiz, bu töreni takib etmek üzere bir muharririni Londraya göndermeğe karar vermiştir.

Bunun için, güzel ve akıcı üslûbiyle hazırladığı telif ve tercüme muhtelif romanlarını ve yazılarını gazetemizde takib etmiş olduğunuz:

Nihal Karamağaralı

uçakla Parise gitmiştir. Oradan Londraya geçerek son safhasına gelmekte olan hazırlıkları ve nihayet hem bu tarihî törene, hem de İngiltere seyahatine ait enteresan müşahede ve intibalarını gazetemize bildirecektir.

Pek yakında AKŞAM sütunlarında

Ek 23. Kraliçe II. Elizabeth'in taç giyme törenine Akşam gazetesini temsilen İngiltere'ye giderken

Kaynak: Akşam gazetesi, 18 Mayıs 1953